

Ljudska PRAVICA

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVLJENA 4. OKTOBRA
1934 — MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK — OD OSVOBODITVE
DO 1. JULIJA 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
— OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z »BORBO«

MENDES-FRANCE NA KONGRESU RADIKALNIH SOCIALISTOV

Pomirjenje v Alžiru da si bo Francija lahko opomogla

Pariz, 4. maja (Tanjug). Vodja radikalnih socialistov Mendès-France je danes ostro kritiziral celotno politiko vlade in poudaril, da je sodelovanje radikalnih socialistov z Molletovo vlado na sedanji podlagi nemogoče. »Vse lanske predvolilne obljube, ki so vzbudile veliko upanje v javnosti in pripomogle k zmagi republikanske fronte socialistov in radikalov, so poteptane. Zato sporočamo tej in vsaki bodoči vladi, da je sodelovanje radikalov možno samo z izpolnjevanjem temeljnih nalog leve, predvsem pa s pogojem, da preneha-jo sovražnosti v Alžiru.«

Glede nadaljnjega sodelovanja treh radikalnih ministrov in devetih državnih sekretarjev v Molletovi vladi je Mendès-France dejal: »Njihova naloga je, da se v vladi bori za program naše stranke, za mir v Alžiru, za spremembo volilnega zakona ter za reformo šolstva in davčnega sistema, in sicer čimprej, še preden pojde skupščina na poletne počitnice.«

Velika večina na kongresu je z odobravanjem sprejela to stališče Mendès-Francea in tako prebrala namero »ministrske skupine«, desne manjšine, da bi znova razcepila stranko. Vodja te frakcije, obrambni minister Bourges Manoury, je namreč že prej zahteval, naj se kongres izreče o nadaljnjem sodelovanju ministrov v vladi. Odločitev v tako postavljeni zahtevi, ki bi jo z večino glasov sprejeli, bi omogočilo manjšinski skupini, da bi izstopila iz stranke in povzročila nov razkol v njenih vrstah.

»Mi odklanjamo takšno alternativo«, je rekel Mendès-France. »Od vseh članov stranke, poslanec in ministrov pa bomo zahtevali, naj se bori za naš program. Sledni neuspeh v tem boju bi sprožil hkrati tudi ustrezne sankcije.«

Izredni kongres radikalov, sklican prav zaradi teh nasprotij med večinsko skupino v opoziciji proti vladi in manjšinski skupini, ki aktivno sodeluje v politiki vlade, je že večer izglasoval resolucijo, s katero naroča razcepilni parlamentarni skupini, naj se ob glasovanjih v poslanski zbor-

Glavni del svojega program-skega govora je Mendès-France posvetil Alžiru. »Ne moremo si

Pierre Mendès-France

misli ureditve katerega koli francoskega problema, če ne bo prej poravnal alžirski spor. Ne moremo popraviti politike primanjkljaja, dokler vojne opera-

cije obremenjujejo davkoplačevalce z nerentabilnimi izdatki v znesku nad 400 milijard frankov na leto. Ne moremo vrniti Franciji njene vloge na mednarodnem tlorišču, dokler je naša država sinonim za pojem zatiralcev in represalij. Ljudje, ki so v zadnjih 15 mesecih odločali o francoski politiki v Afriki, niso kvalificirani, da uredijo alžirski problem. Zato je treba javnosti povedati resnico: alžirski problem se je, odkar je na krmlju sedanja vlada, samo še poslabšal, v samem Alžiru pa je nastal fašizem, ki grozi, da se razširi še na Francijo.«

Zato je Mendès-France izjavil, da so glavni cilji stranke, začeti pogajanja v Alžiru za prenehanje sovražnosti in za sklenitev miru na podlagi ohranitve koristi francoskega in alžirskega ljudstva, uravnoteženje proračun z največjim varčevanjem in znižanjem izdatkov za vojsko, pravilnejša socialna politika ter večje prizadevanje v naporih za ohranitev miru in stabilnosti na svetu.

Prvi uspeli koraki

v znanstvenem in tehničnem sodelovanju z Madžarsko

Beograd, 4. maja (Tanjug). Tu je bilo danes zaključeno prvo zasedanje madžarsko-jugoslovanske komisije za znanstveno in tehnično sodelovanje, ustanovljeno na podlagi lanskega sporazuma med obema deželama. Na tem zasedanju je komisija sprejela svoj statut in med drugim določila pogoje za delo, ki naj ga opravi na področju dogovorjenega sodelovanja.

V državnem sekretariatu za zunanje zadeve so danes podpisali tudi zapisnik s prvega zasedanja komisije. Podpisala sta ga predsednik madžarskega dela komisije, namestnik predsednika plan-ske komisije Madžarske dr. Ajtai Miklos in predsednik jugoslovanskega dela komisije sekretar zvezne industrijske zbornice inž. Zvonko Morić. Razen članov obeh delov komisije je bil pri tem navzoč tudi državni podsekretar za zunanje zadeve Dobrovič Vidič.

Predsednika mešane komisije dr. Miklos in inž. Morić sta potem izjavila, da so bili na zasedanju napravljeni prvi koraki k uspešnemu razvijanju obojestranskega znanstvenega in tehničnega sodelovanja za čim ugodnejše pogoje.

Zavrtnjena zahteva

Mednarodne organizacije dela, ki je hotela preiskati delovanje in značaj madžarskih sindikatov

New York, 4. maja (Reuter). Madžarska vlada je zavrnila predlog Mednarodne organizacije dela (ILO), da bi poslali na Madžarsko opazovalce, ki bi proučili delovanje in značaj madžarskih sindikatov. Pismo, ki ga je madžarski zunanji minister Horvat v tej zvezi poslal Hammarskjöldu, označuje ta predlog za poskus vmešavanja v madžarske notranje zadeve. Hkrati je v njem rečeno, da bi bila madžarska vlada pripravljena privoliti v obisk generalnega direktorja ILO, da bi se tako okrepili stiki med to organizacijo ter madžarskimi državnimi organi in društvenimi organizacijami. Pismo kritizira zadnje resolucije Mednarodne organizacije dela o svobodi združevanja na Madžarskem in poudarja, da ni nobenih poročev za objektivnost komiteja, na katerega poročila temelje te resolucije. V pismu je nadalje rečeno, da se ta poročila v marsičem opirajo na enostransko obvestila, ki niso v skladu z dejanskim stanjem. Madžarski delavci, pravi pismo, ima-

Veleposlanik Djordja v Beogradu

Beograd, 4. maja (Tanjug). Jugoslovanski veleposlanik v Kairu Josip Djordja je prišel v Beograd in se bo zadržal tu nekaj časa. Prišel je na običajno posvetovanje v državnem sekretariatu za zunanje zadeve.

Delegacija Beograda v Pragi

Praga, 4. maja (Tanjug). Delegacija Ljudskega odbora Beograda je prispela v Prago na prijateljski obisk. Delegacijo, v kateri so trije člani, vodi predsednik Ljudskega odbora Djurica Jojkić. Tu sta jo sprejela primator Prage Adolf Svoboda s člani mestnega ljudskega odbora in jugoslovanski veleposlanik Marko Nikčević. S tem obiskom delegacija Beograda vrača lanski obisk prške delegacije v Beogradu. V CSR se bo mudila teden dni. Med drugim bo prisostvovala svečani vojaški paradi, ki bo v Pragi na Dan zmage 9. maja.

Bulganin o stikih z ZDA

Moskva, 4. maja (TASS). Predsednik vlade Bulganin je sprejel skupino ameriških novinarov. V razgovoru je med drugim dejal, da imata SZ in ZDA različen način življenja in različne probleme, toda, če se nam bo posrečilo doseči boljše medsebojno razumevanje, bomo lahko zgradili boljši svet. Bulganin je nadalje opozoril na možnosti gospodarskega in kulturnega sodelovanja kakor tudi izmenjave turistov, kar bi prispevalo k boljšemu seznanjanju narodov obeh dežel. Opozoril je tudi na veliko vlogo žena v prizadevanju, da bi ohranili mir na svetu.

V razgovoru z egiptovskim prijateljem

OB IZMENI V NAŠEM ODSEKU V EGIPTU

Priznanje in zahvala

našim vojakom v okviru čet OZN

Port Said, 4. maja (Tanjug). Prva izmena borcev in oficirjev jugoslovanskega odreda, vključnega v čete OZN, je po petmesečni operaciji in opravljanju varnostne službe v Sinajski puščavi odpotovala v domovino. V Port Saidu sta jo ob odhodu med drugimi pozdravila poveljnik čet OZN v Egiptu general Burns in predstavnik egiptovske vojske v njegovem štabu brigadir Helimi. General Burns se je ob tej priložnosti znova zahvalil jugoslovanskim vojakom za njihovo vneto in izpolnjevanje nalog. »V začetku svoje vojaške kariere«, je rekel poveljnik mednarodnih čet, »natanko pred 42 leti, sem se prvič seznanil s srbskimi in črnogorskimi prostovoljci. Ze takrat sem videl, da so zelo dobri vojaki. Zdaj, ob koncu svoje vojaške kariere, sem znova srečal jugoslovanske vojaške, ki so, kakor njihovi očeti, žilavi in zelo dobri vojaki. To so tudi tu dokazali.«

Jugoslovanske vojaške in oficirje je pozdravil tudi brigadir Helimi. »Kot oficir egiptovske

vojske se vam v imenu egiptovske vlade in v svojem imenu zahvaljujem, da ste nam pomagali, in vas prosim, da sprejmete zahvalo za vse, kar ste storili kot sestavni del varnostnih čet OZN. Vojakom, ki odhajajo, želim srečno pot, tistim, ki so pravkar prispeli, pa izrekam dobrodošlico.«

Prve enote JLA so prispale v Port Said lani 29. novembra. V minulih petih mesecih so se borili in oficirji jugoslovanskih enot prebili po razdejanih poteh Sinajske puščave 200 km daleč. Motorizirana vozila odreda so prevozila do konca marca skupno 430.000 km. Med prodiranjem po puščavi so borci odstranili 800 različnih min. Zgradili so 90 km cest.

Reka, 4. maja (Tanjug). Jutri jutraj prispe na Reko naša ladja »Proleterka«, s katero se vrača del vojakov odreda JLA v okviru varnostnih sil OZN v Egiptu, ki so jih nedavno zamenjali. »Proleterka« je konec prejšnjega meseca odplula z Reke v Egipt s prvim kontingentom izmene jugoslovanskega odreda.

Dullesovi razgovori

z bonnskimi državniki o nemških vojaških in političnih vprašanjih

Bonn, 4. maja (Tanjug). Ameriški zunanji minister Dulles je imel danes v Bonnu drugi ločen sestanek s kanclerjem Adenauerjem. Na sestanku so bili tudi Brentano, Strauss, Hallstein in načelnik skupnega vojaškega štaba v obrambnem ministrstvu general Heusinger. Adenauer je Dullesa obvestil o sedanjem položaju vlade, zlasti v zvezi z zadnjo diplomatsko akcijo Sovjetske zveze. Tujakšnji politični krogi menijo, da so bili razgovori posebej posvečeni vojaškim vprašanjem, zlasti pa načrtom o atomski oborožitvi nemške vojske. Uradno zatrjujejo, da so se razgovarjali o vprašanjih, ki zani-

majo ZDA in Zahodno Nemčijo, zlasti o združitvi Nemčije in Adenauerjevem obisku v Washingtonu.

Dulles je takoj potem odpotoval v Pariz. V ponedeljek se bo sestel z Molletom in Pineaujem.

Zahvala za čestitke

Beograd, 4. maja (Tanjug). — Zvezni izvršni svet je prejel ob prvem maju številne čestitke kolektivov, organizacij in posameznikov. Ker ne more posebej odgovoriti vsem, ki so poslali čestitke, se jim Zvezni izvršni svet po tej poti zahvaljuje.

Vmešavanje avstrijskega notranjega ministra v vprašanje madžarskih beguncev pri nas

Beograd, 4. maja (Tanjug). V zvezi s sporočilom avstrijskega notranjega ministra Helmerja, ki pravi, da je avstrijska vlada 30. aprila sklenila začasno sprejeti 5000 madžarskih beguncev iz Jugoslavije, je sodelavec Tanjuga zvedel v zvezni komisiji za begunce iz Madžarske, da smatrajo to sporočilo za neutemeljeno. Jugoslovanska vlada se glede tega vprašanja sploh ni obrnila na avstrijsko vlado in se tudi ne strinja s takšnim ravnanjem, ker ne pripada k uspešni ureditvi vprašanja madžarskih beguncev, ki so v Jugoslaviji.

VLOGA PARTIJE IN DRŽAVE

v odpravljanju sedanjih protislovij na Kitajskem

Peking, 4. maja (Tanjug). Vsa kitajska javnost in tisk se zelo zanimata za politično kampanjo, ki jo je sprožil referat predsednika Mao Ce Tunga »O pravilnem obravnavanju protislovij med ljudstvom«. Referat niso objavili, pač pa priobčile glasilo KP Kitajske »Zen Min Zi Bao« vsak dan uvodnike in komentarje, v katerih pojasnjuje bistvo tez, izraženih v tem referatu. Sodeč po pisanju tiska, izjavah voditeljev in napotkih CK KP Kitajske »o boljšem slogu v delu«, je bistvo kampanje v tem, da bi se široke množice in vodilni kadri vsestransko seznanili s spremembami, ki so nastale po kitajski revoluciji, in z njihovimi posledicami. Na podlagi proučevanja zakonitosti teh posledic naj bi popravili slog v delu, kar velja tu za enega glavnih pogojev za pravilno obravnavanje protislovij.

Glasilo KP Kitajske v enem izmed uvodnikov pravi, da glavno protislovje na Kitajskem ni več protislovje med antagonističnimi razredi. »Zdaj je to protislovje med zahtevami množice, da zgradimo industrijsko napredno deželo, in stvarnostjo kmetijskega zaostale dežele, med nujno po-

stično gledišče, ki vztraja na trajni enotnosti in enodušnosti v socialistični družbi ter na pravilnosti in ugledu voditeljev, vsem ko hkrati omalovažuje protislovja ter prehaja prek pomanjkljivosti in napak v delu vodstva. Drugo gledišče je zavestno analitično ali samokritično spoznavanje protislovij med ljudstvom v socialistični družbi. To gledišče priznava tudi možnost napak in pomanjkljivosti v delu vodstva ter nujne potrebe, da se demokratične oblike življenja, kritike in samokritike v socialistični družbi razširijo. Zagovarjati privo-gledišče poudarja glasilo Kitajske, pomeni vzpodbujati naraščanje birokratizma, sektaštva in subjektivističnih težav v delu vodstva. V določenih okoliščinah lahko to sproži avtorske in diktatorske težnje, zastoj v izgradnji socialistične družbe. Mi smo se odločili za nenehni boj proti birokratizmu, za nenehno naraščanje in napredek v izgradnji socialistične družbe,« zaključuje glasilo KPK.

Ta uvodnik, kakor tudi večina drugih člankov, objavljenih v kitajskem tisku, je samo ena oblika široke politične kampanje, ki gre zadnje tedne in mesece po vsej deželi pod najbolj splošnim geslom: »Povezovanje z množicami« v vseh smereh in na vseh frontah. Iz tega, kar so doslej povedali ali objavili v tisku, očito sledi, da je na dnevnem redu socialistične izgradnje na Kitajskem zelo važno vprašanje izgradnje socializma nasploh, namreč vprašanje vloge partije in države v obravnavanju protislovij, ki ga narekuje zakonitost socialističnega razvoja.

VREMENSKA NAPOVED

za nedeljo, 5. maja 1957

Spremenljivo oblačno, v vzhodni Sloveniji pretežno oblačno. Krajevne plohe in nekoliko hladneje. Temperatura ponoči med 4 in 8, podnevi do 16 stopinj C.

NAGLI RAZVOJ PROMETA

po Sueskem prekopu bo Britance prisilili, da bodo opustili svoj bojkot prekopa

London, 4. maja (Tanjug). Vlada še zmeraj molči o tem, kdaj bo britanskim ladjam spet dovolila pluti po Sueskem prekopu, četudi je postalo v Londonu docela jasno, da je to neogibno. Razen težav tehnične in finančne narave, ki so po mnenju diplomatskih krogov v tem trenutku stranskega pomena, sta na oboje-tavljanje dežel — članice Združenja uporabnikov, da sprejmejo egiptovske pogoje, vplivala napeti položaj na Bliznjem vzhodu, zlasti pa v Jordaniji, in pa upanje, da bo prišlo do nekakšnega nepričakovane preobrata, ki bi omajal pozicije Egipta in ga pripravil k popuščanju in spremembi njegove politike.

Ta neodločnost je prišla do izraza tudi na nedavnih sestankih odbora Združenja uporabnikov, na katerih je, kakor menijo britanski časniki, dobilo franco-

sko stališče v Varnostnem svetu določeno število pristašev. Toda ker sprito ameriškega stališča ne kaže, da bi v Varnostnem svetu lahko sprejeli kak ugodnejši sklep za Zahodne dežele — uporabnike prekopa, si zdaj zahodne vele-sile prizadevajo dobiti od Egipta mnogo trdnjšo obveznost, da bo izpolnjeval postavljene pogoje.

Vlada v Kairu je podala deklaracijo o prihodnosti Sueskega prekopa in so jo registrirali v OZN. Zahodne velesile pa je ne smatrajo za jamstven dokument, ker bi ga egiptovska vlada po-zneje utegnila zamenjati s kakim podobnim še manj vrednim dokumentom. Zato zahtevajo dokončne obveznosti in mednarodna poročila. Takšno poročilo bi dosegli, če bi se Egipt z izmenjavo pism z generalnim sekretarjem OZN zavezal, da se bo pogajal z upo-

ravniki ali njihovimi predstavniki v primeru, da bi hotel spre-meniti sedanje pogoje.

Cedalje večji promet po Sueskem prekopu, po katerem je plulo od 9. marca do konca aprila malone 3500 malij, med njimi največ italijanskih, zahodnonemških in grških, vsekakor ne vpliva ugodno na razpoloženje britanskih plovbnih družb in vlada bo po mnenju gospodarskih krogov prav kmalu prisiljena, dovoliti britanskim ladjam, da uporabljajo prekop »s protestom«. Kar tiče uradno stališče Londona, pa včerajšnja izjava enega izmed članov britanskega kabineta, lorda Hallshama, da namreč noben Britanec »ne bo nikoli prostovoljno privolil v egiptovske pogoje v njihovi sedanjih obliki«, kaže, da za britansko vlado suesko vprašanje še vedno ni urejeno.

Delegacija ZBOWID v Sloveniji

LJUBLJANA, 4. maja — Ze od 26. aprila se mudi kot gost Centralnega odbora Zveze borcev NOV Jugoslavije delegacija Zveze borcev za svobodo in demokracijo (ZBOWID) iz Poljske, ki jo vodi podpredsednik te organizacije Banach Kazimierz. V delegaciji so še: Franciszek Ksiezarczyk, generalni major poljske vojske, Edward Kowalski, član predsedstva ZBOWID, Teofil Vitek, član sekretariata in glavni urednik organa ZBOWID »Wolność i lud«, Zygmunt Ziolk, urednik časopisa »Wolność i lud«, in Henryk Matysiak, sekretar Glavnega odbora ZBOWID. Včeraj so gostje prispeli iz Opatije v Postojno in si ogledali Postojnsko jamo. Popoldne so si v spremstvu članov Glavnega odbora ZBOWID Slovenije, ki so jih sprejeli že v Opatiji, ogledali nekdanjo partizansko bolnišnico »Frano« pri Cerknem. Zvečer so imeli poljski gostje na Bledu večerjo, nato pa z zastopniki Zveze borcev razgovore. Po kratkem bivanju danes dopoldne na Gorenjskem — ogledali so si Begunje in nekdanje taborišče na Podlublju, v katerem so bili zaprti tudi poljski rodoljubi — so prispeli v Ljubljano in se dobro uro zadržali v Muzeju NO. Popoldne pa so se na poti proti Zagrebu ustavili še v Dolenjskih Toplicah.

Prihod poljske delegacije bivših borcev je nadaljevanje začetnih razgovorov o potrebi in možnosti sodelovanja med poljsko in našo organizacijo bivših borcev. Izredne možnosti za sodelovanje pa so se pokazale že ob bivanju naše delegacije bivših borcev na Poljskem letos pozimi.

OB PRVEM MAJU SO ZAČELA OBRATOVA TI

NOVA PODJETJA

V Loznici ob Drini so dogradili tovarno viskoze — Pri dobivanje nafte v Jeremenovcih v Banatu — Poskusno obratovanje hidroelektrarne Vrla III

Na praznik 1. maja smo tudi letos dovršili več novih podjetij. Najpomembnejša je gotovo dograditev tovarne viskoze v Loznici ob Drini, ki je zgrajena za letno proizvodnjo 20 tisoč ton viskoze, in sicer 16.000 ton celulozne volne, 3000 ton umetne svilne, 700 ton korda za avtomobilске gume in 500 ton celofana.

OB 40-LETNICI OKTOBRске REVOLUCIJE

Gibanje proti imperialistični politiki Zčasne vlade

Leninove aprilske teze, ki so oborožile boljševiško partijo s teoretično utemeljenim in konkretnim načrtom za prehod od buržoazne k socialistični revoluciji, so povzročile val oporčenja med buržoazijo, menjševiki in eseri. Vendar Lenina pretirne buržoazije in njenih lakajev niso preplahile, ker je zadržano vedel, da pripada bodočnost boljševikom, ki so se zavzemali za demokratičen mir, za takojšen odvoz zemlje zemljiški gospodi, za odločen boj proti lakoti in razsuli.

Lenin se je takoj po povratku v domovino aktivno udeleževal življenja in dela petrogradske organizacije boljševiške partije in meseca maja tudi vodil petrogradsko partijsko konferenco. Med zasedanjem konference se je razpletalo med petrogradskimi delavci in vojniki silno protestno gibanje proti imperialistični politiki protiljudske zčasne vlade. Zunanji minister zčasne vlade Miljukov je poslal zaveznikom v vojni noto, ki v njej govori o stremljenju vsega ljudstva, da se nadaljuje svetovna vojna do odločilne zmage, in o nameri Zčasne vlade, izpolnjevati v celoti vse obveznosti, ki so bile sprejete proti zaveznikom. Proti not Miljukova je 3. in 4. maja na poziv Centralnega komiteja boljševiške partije več kot sto tisoč delavcev in vojakov Petrograda demonstriralo pod gesli: »Dol z vojno!«, »Objavite tajne pogodbe!«, »Vse oblasti sovjetom!«

Demonstracija je sprožila prvo krizo buržoazne oblasti. Lenin se je odločno upri pozivom peščice zaletelov in neučakancev iz petrogradske organizacije, ki so zahtevali takojšnje strmo glavljenje Zčasne vlade, hkrati pa je ukrenil vse potrebno, da bi se iz dogodkov teh dni, ki so razgaljali imperialistično politiko Zčasne vlade, množice čimveč naučile.

V tem podjetju, katerega zgraditev je veljala 29,5 milijarde dinarjev, so 1. maja japonska podjetja, ki so dobavila in montirala opremo, začela z časovnimi poskusi obratovanja, ki bodo zaradi kompliciranosti naprav trajali do 1. avgusta, ko bo podjetje začelo

Devizni tečaj

US dolar — 200, 833,33; Lstg 7000, 10.250, 8970,10; 967,88; DM — 190,500, 165,804, 222,17; Sfrs — 4000, 4000, 586,67; Sfrs 620, 720, 586,67, 584,48; Sfrs 67,000, —, 63,500, 825,58; Lit — 600, 605,12, 1160, 67; Lit. Gor. 375, —, 375, 681,25; Sv. kr. —, 78,000, 1245,03; Ed. Lstg —, 3010, 3010, 249,41; Obr. dol. Avstr. 2050, 940, 212,33; Obr. dol. Dan. —, 940, 328,71, 956,24; Obr. dol. Fin. 600, 600, 737,60, 145,87; Obr. dol. Norv. —, 800, 166,67; Obr. dol. Grč. 1010, 810, 824,45, 177,48; Obr. dol. Turč. 510, 480, 486,12, 62,04; Obr. dol. Izr. —, 600, 100; Obr. dol. Paragv. 537, 537, 79,10; Obr. dol. Urugvaj —, 649,65, 116,55; Obr. dol. ZSSR 585, 450, 806,09, 168,70; Obr. dol. Madž. 589, 589, 811,06, 203,67; Obr. dol. Polj. 589, 600, 600, 72, 100,24; Obr. dol. CSR —, 600, 672,56, 124,17; Obr. dol. Vzh. Nem. —, 1580, 1580, 403,33; Obr. dol. Belg. 588, —, 588, 96; Obr. dol. Alb. 588, —, 588, 96; Obr. tunt Burma —, 1810, 115,48; Obr. tunt Kina 1752, 1752, 109,59.

Opomba: Stevilke pomenijo: 1. tečaj v Ljubljani, 2. tečaj v Zagrebu, 3. srednji tečaj FLRJ, 4. azlo v %.

PISMO IZ BEOGRADA

Mnogo denarja, ki ga daje država za pospeševanje kmetijstva, ne rodi zaželenih sadov, ker modernizacije kmetijske proizvodnje v večini primerov še zmerom ne obravnavamo kot povečanje donosa na hektar, uporabo boljših pasem živine, boljših sort sadja, povečanje delovne storilnosti, rentabilnosti in uporabe sodobnih agrotehničnih ukrepov.

V celoti sedanje stanje ni zadovoljivo. Srbija ima s svojimi 5,740.000 ha zemlje in 5,940.000 kmetičkih prebivalcev samo 142.543 milijard kmetijskega dohodka ali 102.414 milijard manj kakor ostalih gospodarskih dejavnosti. Srbija pa je kmetijska dežela, na katero odpade v celotni jugoslovanski proizvodnji 50 %!

Važnost tega vprašanja je ne samo v pomanjkanju enotnega kmetijskega sistema za šolanje in pomanjkljivi strokovni izobrazbi tehničnega kadra v kmetijskih organizacijah, zlasti v združenih kadrov, zlasti za mehanizacijo, ki glavnih nosilcev modernizacije kmetijstva in preobrazbe naše vasi nasploh.

Vzlic prizadevanju, da bi to pereče vprašanje uredili, je še zmerom odprto in kmetijstvo Srbije ne bo znatno napredovalo, dokler skupnost ne bo uveljavila odločnejših ukrepov.

OB TEDNU RDEČEGA KRIŽA

Dejavnost RK čimbolj razširiti

Izjava predsednika RK Jugoslavije dr. Pavla Gregoriča

Beograd, 4. maja (Tanjug). — Ob Tednu Rdečega križa, ki se začne 5. maja, je predsednik RK Jugoslavije in predsednik odbora za zdravje Zveznega izvršnega sveta dr. Pavle Gregorič dal izjavo za tisk. Poudaril je dejavnost Rdečega križa in rekel, da je ta organizacija, ki ima nad dva milijona članov, v zadnjem letu znatno napredovala tako glede števila članov, kakor tudi glede svojih del.

Dejavnost Rdečega križa je vsestranska in zajema vse kraje naše domovine. Ni vasi ali naselja, v katerem ne bi delovali aktivisti Rdečega križa in kjer ne bi bilo čutili sadov tega dela. Gre predvsem za zdravstveno prosveto, v kateri sodelujejo mnogi zdravniki, učitelji, socialni delavci in na tisoče aktivistov. Tudi v tujih deželah so že znani naši tečaji za kmečko žensko mladino, ki jih je obiskovalo nad pol milijona kmečkih deklet in žena.

Druga oblika dejavnosti članov Rdečega križa so šolske kuhinje,

ki jih imamo nad 10.000 in v katerih dobiva blizu dva milijona šolskih otrok dnevno po en obrok hrane. Boj proti alkoholizmu je

DNEVNIK

POSVETOVANJE O KMETIJSTVU MAKEDONIJE se je začelo včeraj pod predsedstvom predsednika Narodnega saborja Makedonije Lazara Koliševskega. Razen mnogih kmetijskih strokovnjakov iz vseh krajev Makedonije prisostvujejo posvetovanju tudi podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj in Svetozar Vukmanović, člana Zveznega izvršnega sveta Nikola Minčev in Slavko Komar, predsednik republiškega izvršnega sveta Ljupčo Arsov in drugi. Član izvršnega sveta Makedonije Risto Džunov je podal na posvetovanju izraben referat o problemih kmetijstva v Makedoniji.

KONGRES ZVEZE GLASBENIH UMETNIKOV JUGOSLAVIJE, ki je na Bledu, se je nadaljeval z govorom predsednika Zveze Milana Horvata o glasbenem življenju v Jugoslaviji. Potem se je razvila živahna razprava, v kateri so obravnavali mnoga vprašanja, ki so organsko povezana z dejavnostjo glasbenih umetnikov.

ZASEDANJE SVETA MEDNARODNEGA ZDRUŽENJA ZA SOCIALNO SKRBU, v katerem je včlanjenih 129 ustanov za socialno skrbstvo z okrog 230 milijoni zavarovancev iz 59 dežel, se bo danes začelo v Dubrovniku. Na zasedanju bo generalni sekretar Zdrženja Leo Wildman podal poročilo o delu organov Zdrženja v 1. 1956, nato pa bo sprejel poročila Zdrženja za letošnje in prihodnje leto. Mednarodno Zdrženje za socialno skrbstvo je bilo ustanovljeno v Bruslju leta 1927. Njegova dejavnost je bila sprva omejena samo na bolezensko zavarovanje, od leta 1938 pa se je razširila tudi na primere invalidnosti, starosti in smrti. Zdrženje administrativno in tehnično spopolnjuje socialno zavarovanje po mednarodnem načrtu.

ZNANI ANGLEŠKI BIOLOG IN AKADEMIK dr. A. S. Parkes bo na vabilo nacionalne komisije za UNESCO danes prispel v Jugoslavijo. Med 20-dnevni bivanjem v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani bo predaval o organizaciji znanstvenih raziskovalnega dela v Britanskem inštitutu za znanstvena raziskovanja, o učinku nizkih temperatur na žive celice itd. Dr. Parkes je eden izmed najbolj znanih znanstvenikov-biologov, ki se ukvarjajo s proučevanjem reakcije živega tkiva v nizkih temperaturah.

postal zelo važno in obsežno področje dela organizacije RK. Nega bolnikov na domu pomeni zdaj veliko pomoč zdravstveni službi, ker smo tako oprostili mnogo bolniških postelj za nevarne bolne ljudi. Dejavnost članov Rdečega križa v negi bolnikov na njihovih domovih je zelo važno področje dela.

Zlasti važni so tečaji prve pomoči. Obiskovanje teh tečajev naj postane dolžnost pretežne večine članov. »Nesebično, požrtvovalno delo naših aktivistov,« je rekel dr. Gregorič, »rodi čedalje večje sadove. Naša organizacija se od dne do dne bolj krepi, naša organizacija je zmerom in čedalje bolj pripravljena, da zbere in aktivira čedalje večje število članov za izpolnjevanje važnih nalog.

V Tednu Rdečega križa, ki ga posvečamo dejavnosti naših članov, moramo še bolj okrepiti naše delo, tako da ga bodo čutili ljudje tudi v najbolj oddaljenih kotičkih naše dežele. Podmladek Rdečega križa naj razširi svoje delo in svojo dejavnost na vsak razred in vseh solah, aktivisti naj tekmujejo v delu za higieno šolskih prostorov in osebno higieno učencev. Dejavnost članov Rdečega križa naj se čimbolj razširi tudi v naših tovarnah, delavnicah in na vseh delovnih mestih.

Letošnji Teden Rdečega križa naj koristi vsem našim odborom, kakor tudi vsem našim aktivistom, da bodo na podlagi dobre analize dosedanjega dela, na podlagi pravičnega spoznavanja pomanjklivosti in napak v našem delu povzeli potrebne izkušnje, da bomo lahko delo na vseh področjih še bolj izpopolnili, tako da bo dejavnost Rdečega križa rodila tiste sadove, ki jih zahteva od nas naša organizacija kot svojo glavno nalogo, namreč delati za blaginjo naših narodov in boriti se za mir na svetu.

Prihod štafete mladosti v Ljubljano

Štafeta mladosti, ki nosi pozdrave mladine našemu dragemu tovarišu Titu vse od Kumrovcia preko Stajerske in Zasavja, bo pršla v Ljubljano v ponedeljek, dne 6. maja ob 17. Od tu bo nadaljevala pot proti naši Primorski in ob sončni jadranski obali.

Slavnosten sprejem štafete bo ob 17.30 pred vhom v Tivolski park na Prešernovi cesti, kjer bo spregovoril predsednik CK LMS tov. Franček Mirtič ter v imenu zbranih mladincev, pionirjev in prebivalcev našega mesta predal štafeti pozdrave ter iskrene čestitke tovarišu Titu za rojstni dan.

Mladino mesta Ljubljane in vse prebivalstvo vabimo, da s pozdravom štafeti vzdolj Prešernove ceste od železniškega prehoda na Tivoli cesti do Trga mladinskih brigad potrdi svoje želje in čestitke tovarišu Titu ob njegovem življenjskem in našem mladinskem prazniku.

Okrajni komite LMS Zveza prijateljev mladine Ljubljana

Kulturne VESTI

SLOVESNA OTVORITEV DELAVSKEGA ODRA

Sinoči je bila v dvorani Doma sindikatov v Ljubljani slovesna otvoritev Delavskega odra, ki bo poslej deloval pod okriljem predsedstva Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije.

Slovesne otvoritve so se udeležili predsednik Izvršnega sveta LRS Boris Kraigher, predsednik Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije Ivan Regent, Boris Zihnerl, Vlado Krivc, Tomo Brejca in drugi predstavniki političnega in kulturnega življenja.

Za otvoritveno predstavo so izbrali dramo Lilliane Hellman »Straža na Renu« v postavitvi Delavskega prosvetnega društva Svoboda-Center iz Kranja. Delo, ki ga je prevedel Janko Moder, je režiral Aldo Klavara, sceno pa je postavil Saša Kump.

PREDAVANJE DR. D. CVETKA V LONDONU

Te dni je predaval na londonski univerzi o renesansi v jugoslovanski glasbi profesor ljubljanske Akademije za glasbo dr. Dragotin Cvetko. Njegova izvajanja so vzbudila veliko zanimanje in pozornost, saj je bilo to razdobje jugoslovanske in posebej slovenske glasbene preteklosti britanskim glasbenim znanstvenikom in ostalim strokovnjakom, ki se komparativno zanimajo za te probleme, doslej nekaj novega in neznanega. Prof. Cvetko je že poprej večkrat bil povabljen na razne britanske univerze, tako v London, Oxford, Glasgow, Nottingham in Edinburgh, kjer je predaval o posebnih poglavjih jugoslovanske glasbene zgodovine. Ob svojem sedanjem bivanju v Londonu je predaval tudi v britanskem radiu.

ZANIMANJE ZA JUGOSLOVANSKO KNJIŽEVNOST NA SVEDSKEM

Konec prejšnjega meseca je imel dr. Nils Åke Nilsson, docent pri Ruskem inštitutu v Stockholmu, v tamošnjem radiu predavanje o najnovejši jugoslovanski književnosti, ki ga je ilustriral s prevodi predvsem iz slovenske mladše lirike.

Dr. Nils Åke Nilsson se prav tako dogovarja z eno izmed stockholmskih založb za izdajo antologije moderne jugoslovanske poezije in se je v tem smislu že obrnil na uredništvo ene izmed slovenskih revij, ki naj bi mu pomagalo, da bi bil izbor iz slovenske lirike kar se da popoln.

NOVO KULTURNO-UMETNIŠKO DRUŠTVO V LJUBLJANI

Tik pred prvomajskim prazniki so v Ljubljani ustanovili novo kulturno umetniško društvo v okviru Zveze Svobod. Društvo si je nadelo ime prvega slovenskega dramatika Antona Tomaža Linhart in bo posvečalo prvenstveno skrb prav dramski dejavnosti, zlasti domači. Mimo tega pa bo posvečalo skrb tudi drugim panogam ustvarjalne in reproduktivne umetnosti, predvsem glasbene in slikarske. Društvo bo skušalo pritegniti v svoje vrste predvsem mlade nadarjene igralce in režiserje, ne da bi se seveda branilo starejših, nasprotno: med poklicnimi igralci je že zdaj član omenjenega društva Stane Sever. Nad uspešno rastjo tega društva je posebno zainteresiran Triglav-film, ki bo društveno dejavnost tudi finančno podprl.

BIVANJE DELEGACIJE POLJSKIH KNJIŽEVNIKOV V SLOVENIJI

Delegacija poljskih književnikov, ki je v petek prispela v Ljubljano, je včeraj v spremstvu slovenskih književnikov obiskala Postojno, kjer si je ogledala Postojnsko jamo. Sinoči se je delegacija vrnila v Ljubljano, kjer ji je priredil večerjo predsednik Zveze književnikov Jugoslavije Josip Vidmar. Danes bodo poljski književniki obiskali Gorenjsko, zvečer pa bodo odpotovali v Zagreb.

DRUGE JUGOSLOVANSKE GLEDALIŠKE IGRE

V Novem Sadu se bodo 10. maja začele druge jugoslovanske gledališke igre, ki se imenujejo »Sterijino pozorje«. Proa predstava bo Slaška Kolarja igra »Svojega telesa gospodar« v izvedbi zagrebskega dramskega kazališta. Pred festivalom bodo odprli dve razstavi: »Sodobna jugoslovanska drama na naših odrih in »Gledališka dela, tiskana po drugi svetovni vojni. Od slovenskih gledališč bodo na Sterijino pozorje nastopila ljubljansko Mestno gledališče z Martinom Kačurjem, Celjsko gledališče z Mikelovom dramo »Petra Seme pozna poroka«, medtem ko bo ljubljanska Drama izvajala Potrčev »Krefles«. Na festivalu bodo nastopila vsa pomembnejša jugoslovanska gledališča.

Težave združnih organizacij v Srbiji

KVALIFICIRANIH STROKOVNJAKOV NI

Podatki kažejo, da od 2194 splošnih kmetijskih združenj, kolikor jih ima Srbija, dve tretjini nimata kmetijskih strokovnjakov, 80 % upravnikov in 62 % knjigovodij pa je končalo samo osnovno šolo. Tudi glede drugih kadrov, zlasti za mehanizacijo, položaj ni nič boljši. Zadoštuje omeniti, da imajo splošne kmetijske zadrage zdaj nad 4000 traktorjev, 1500 mlatinic, 3500 strojev za sejanje, 2500 strojev za vezanje snopov, do konca leta 1959 pa bodo dobile še 15.000 traktorjev, 400 kombajnov, 2000 mlatinic itd. Nasprotno pa dela v združenih samo 48 mehanikov in 1696 traktoristov; od teh je samo 217 mehanikov, ostali pa so samo šoferji. V kmečkih delovnih združenjih je položaj nekoliko boljši, še zmerom pa ne takšen, kakršni bi moral biti. Vzrokov teh pomanjkljivosti je več. Predvsem zadrage niso sistematično skrbjele za kadre in njihovo strokovno izobrazbo.

Pristojni organi za zadrage niso gledali kakor na gospodarske organizacije z zamotanim poslovanjem in raznoliko dejavnostjo. Manjše zadrage niso skrbjele, da bi zaposlile kmetijske strokovnjake itd. Razen tega so

zadrage premalo proučile sistem nagrajevanja, kar tudi neugodno vpliva na strokovnjake, da zapuščajo zadrage. Kolektivne pogodbe, ki jih sklepajo zadrage, bi morale biti pravzaprav tarifni pravilniki. Tam, kjer so uvedli nagrajevanje po delovnem učinku, kakor so storili v Vojvodini, so dosegli lepe uspehe tako glede izsolanja strokovnega kadra kakor tudi gospodarskega napredka zadrage.

STIPENDIRANJE UCENCEV

Zadnje čase so začele zadrage stipendirati učence. Lani je prejelo stipendije 417 študentov in dijakov. Zanimivo je, da zadrage organizacije posameznih krajev, kakor Mladenovac, Priština, Prizren, Gnjilane in še nekaterih nimajo nobenega stipendista, vtem ko jih ima kilekideski okraj 61, pančevski pa 80.

Sol je v Srbiji dovolj: dve kmetijski fakulteti, s katerih pride vsako leto kakih 200 agronomov, in 11 srednjih kmetijskih šol, iz katerih pride letno kakih 300 kmetijskih tehnikov. Razen tega ima Srbija ekonomske, veterinarske in druge strokovne šole, ki lahko zadovolje potrebe kmetijstva. Sistem šolanja pa ni prilagojen potrebam kmetijstva. Kmetijske šole in fakultete so tehnične

no nezadostno opremljene za uspešno praktični pouk. Učni programi niso prilagojeni potrebam prakse in tudi niso v skladu z razvojem znanosti in tehnike. Programi malo in površno obravnavajo našo politiko in zadrugništvo, čeprav je le-to glavni nosilec socialistične preobrazbe vasi.

TEČAJI IN SEMINARJI

Da bi kakorkoli uredili vprašanje kadrov, so začele zadrage organizacije organizirati razne tečaje in seminarje, ki trajajo od enega do šestih mesecev. Takšnih tečajev in seminarjev za upravniške, knjigovodje, odkupovalce, traktoriste in strokovnjake je bilo lani nad 350, obiskovalo pa jih je blizu 17.000 slušateljev. Tudi za letošnje leto so jih pripravili približno toliko. Razen seminarjev in tečajev bodo odprli več tečajnih šol, izmed katerih bodo štiri za upravniške zadrage, šest za knjigovodje in šest za traktoriste. Vsaka šola bo imela 100 slušateljev.

Akcije združnih organizacij so koristne, toda brez večje pomoči skupnosti in komun ne bodo mogle mnogo storiti, ker temeljitega napredovanja kmetijstva, povečanja proizvodnje in obutnejšega zboljšanja kakovosti ni brez sposobnih ljudi, ki bodo kos tej nalogi.

Nikola Krstanović

PRVOMAJSKI POGOVOR S TOVARIŠEM TITOM

V socializmu je bistven humanizem

Kmalu bo minilo dvajset let, odkar je postal tovariš Tito generalni sekretar naše Partije. Dotlej se je že 27 let ukvarjal z aktivnim revolucionarnim delom. Generalni sekretar Komunistične partije Jugoslavije je postal leta 1937. To je pomenilo odločilni prelom v življenju naše Partije, s tem pa tudi v zgodovinskem razvoju naših narodov in naše dežele. Pod njegovim vodstvom so bile razmere v Partiji dokončno urejene, določena je bila nova orientacija, upostavljene so bile med ljudstvom čvrste in množične baze. Vse to je bilo odločilne važnosti tudi za nadaljnji razvoj naše dežele.

Ko sva tovarišu Titu čestitala k prazniku 1. maja, sva ga spomnila na to pomembno obletnico in naprosila, naj nama pove nekaj o tistih težavnih razmerah, v katerih je pred dvajsetimi leti prevzel vodstvo naše Partije.

»Mnogo zahtevata od mene,« se je nasmehnil tovariš Tito. »To je dolgo obdobje, a kaj lahko človek pove v enem samem pogovoru?«

Dvajset let na čelu Partije

Naprosila sva ga, naj nama vendar kratko pove, kakšne so bile razmere, ko je nastala tista sprememba, ki je bila bistvena za nadaljnji razvoj naše Partije. Vprašala sva ga, kaj je bila glavna naloga v tem obdobju.

»Urediti razmere v Partiji je bila nesporno glavna in najtežavnejša naloga,« je odgovoril tovariš Tito.

Tovariš Tito je postal organizacijski sekretar CK KPJ že leta 1936. Vrnil se je v domovino, kjer je začel takoj organizirati tisti del CK, ki bi delal doma. Čez leto dni je postal generalni sekretar Komunistične partije Jugoslavije.

»V Kominterni so začeli razpravljati o stanju v KPJ že leta 1935,« je nadaljeval tovariš Tito. »Čez leto dni so staro vodstvo odstranili, toda ne v celoti. Gorkič je ostal v vodstvu. Postal je generalni sekretar Partije. Jaz sem prevzel posle organizacijskega sekretarja CK.«

Tovariš Tito se je malo zamislil in nadaljeval:

»Ko sem prevzel te posle, sem odločno zagovarjal gledišče, da je za ureditev razmer v naši Partiji bistveno, da se njeno vodstvo preseli v domovino. Ni dobro, če je vodstvo Partije v tujini. Vodstvo mora biti neposredno povezano s partijskim članstvom, mora biti tesno povezano z delovnimi množicami, kajti brez tega si sploh ne moremo misliti uspešnega dela.«

Vprašala sva tovariša Tita, ali so njegovo mnenje takrat tudi sprejeli. Tovariš Tito je odgovoril, da so ga sprejeli samo delno. Sklenili so, da ostane en del CK še nadalje v tujini, v domovini pa naj bi upostavili drugi del CK.

»Meni so zaupali nalogo, naj se vrnem v domovino in upostavim notranji del CK iz tovarišev, ki se mude doma. Pogoji so bili takrat zelo težavi. Večina uglednih partijskih delavcev je bila v ječi. Najhuje pa je bilo vsekakor to, da so se bili v Partiji frakcijski boji. Frakcijsko vodstvo je zastopalo razmere v Partiji. Vendar se mi je posrečilo izpolniti nalogo. To je bilo leta 1936. Upostavljal sem v domovini vodstvo iz tovarišev, ki so se odlikovali s svojim delom, z globoko privrženostjo stvari socializma in z odločnim stališčem proti frakcijskosti. To so bili tovariši Kardelj, Ranković, Lola Ribar, Milutinović, Leskovec in drugi. Tako smo dobili vodstvo v domovini. To je bilo velikega pomena v naporih za ureditev razmer v Partiji in za njen nadaljnji razvoj.«

Urejanje razmer v Partiji

Naprosila sva ga, naj nama pove, kako so se potem razvijale stvari v Partiji, zlasti glede na to, da se je Kominterni takrat ukvarjala z mislijo, da bi razpustila Komunistično partijo Jugoslavije.

»Na kongresu Kominterne leta 1935 so začeli vprašanje Komunistične partije Jugoslavije. Bil sem član jugoslovanske delegacije, čeprav sem bil referent za Jugoslavijo v Kominterni. Razpravljali so o tem, kdo izmed članov jugoslovanske delegacije naj bi prišel v izvršilno Kominterni. Delegacija je predlagala mene. Gorkič s tem ni bil zadovoljen, vendar pa se je moral, čeprav ne rad, sprijazniti s tem predlogom. Manušlji in Stalin pa nista bila zadovoljna s predlogom, da bi prišel jaz v izvršilno Kominterni. Predlagala sta Gorkiča, toda ne kot člana izvršilne, marveč kot kandidata za izvršilno. S tem sta hotela kaznovati

Takrat sem mnogo potoval. Zdaj sem se mudil doma, zdaj v Parizu,« je nadaljeval tovariš Tito svoje spomine.

Vprašala sva ga, kdaj so bile razmere v Partiji dokončno urejene.

»Pravo urejanje razmer v Partiji se je začelo leta 1937, ko je bil Gorkič dokončno odstranjen iz vodstva. Nadaljnji razvoj in uspehi, ki smo jih dosegli, so pričljivo pokazali, kako velikega pomena je bilo, da se nam je posrečilo obracunati s frakcijskim vodstvom in urediti razmere v Partiji.«

Vprašala sva tovariša Tita, na kaj se je opiral pri izpolnjevanju te važne naloge.

»Že leta 1928 sem kot sekretar Mestnega komiteja Zagreba spoznal vso škodljivost frakcijskega boja. Takrat, leta 1928, smo na osmi konferenci v Zagrebu prvičkrat zmagali mi, ki smo bili proti frakcijskosti. Na konferenci so propadli levi in desni frakcijski. Konferenca je obsodila prve in druge, zlasti pa desne. Kot delavec sem videl, da nekaj ni v redu, brž ko se bje frakcijski boj,« je nadaljeval tovariš Tito. »Videl sem, da se v Centralnem komiteju pravzaprav bijejo breznačelni boji v vprašanju pravih stikov s partijskim članstvom. Članstvo ni bilo povezano z ljudstvom.«

Tovariš Tito je rekel, da je ta smer, ki jo je ubrala proti frakcijskosti zagrebška organizacija že leta 1928, rodila pomembne sadove. Partijska organizacija v Zagrebu je imela v takratnih ilegalnih pogojih 250 članov, kar je bilo za tiste čase precej. Žal so tovariša Tita in mnoge druge delavce zagrebške organizacije aretirali in vrgli v ječo.

»Leta 1934,« je nadaljeval tovariš Tito, »sem bil kooptiran v Oblistni komite Partije. Tovariši so mi naročili, naj odpotujem na Dunaj in se prepričam, kdo je pravzaprav v Centralnem komiteju Partije. Takrat je bilo namreč mnogo primerov, da je policija prišla na sled partijskim voditeljem. Na Dunaju sem našel Gorkiča, Smita, Parovića, Čopića in druge, med katerimi se je bil frakcijski boj. Vsa je vlekel na svojo stran. Seveda je moralo to negativno vplivati na razmere v domovini.«

Tovariša Tita so takrat, leta 1934, kooptirali v CK in poslali v Ljubljano, da organizira četrti konferenco.

narna sredstva. Vprašali so me, ali je to moč storiti. Odgovoril sem, da je. O tem sem bil trdno prepričan.

Takrat je bil tovariš Tito imenovan za organizacijskega sekretarja CK, Gorkič pa je ostal generalni sekretar. Pozneje so spoznali, kako škodljiva je Gorkičeva vloga in leta 1937 so ga odstranili iz vodstva.

»Od mene so zahtevali, naj pridem v Moskvo,« je nadaljeval tovariš Tito. »Takrat je vladala splošna nervoznost, vzdušje sumničenja in človek ni vedel, kaj se mu lahko pripeti.«

V Moskvi so takrat razmišljali o tem, da bi razpustili Komunistično partijo Jugoslavije. Frakcijski boji so bili napravili veliko škodo. Zlasti aktiven frakcionar je bil Petko Miletić v Mitrovići. Naročili so mi, naj razmere uredim. Tovariš Moša Pišade se je odločno boril proti frakcijskosti in njegova velika zaslug je, da so v ječi ta nevarni pojav zatrli. Tovarišem v ječi sem pisal več pism. Tovariš Moša je dobil mandat, da uredi razmere. Prevzeto nalogo je zelo dobro izpolnil.

Odpotoval sem v Moskvo in mnogi so mislili, da me bodo aretirali, ker je takrat bilo takšno vzdušje. Da nisem odpotoval v Moskvo, bi bili utegnili razpustiti Partijo. Jaz pa sem Partiji in partijskim kadrom zaupal. Menil sem, da frakcijski boji nikakor ne pomenijo, da se Partija ne more odkriti te bolezn in da razmer ni moč urediti.

Takrat se je mudil v Moskvi Petko Miletić. Obtožil me je, da sem trockist. Upostavili so kontrolno komisijo. Neki Nemec, ki ji je predsedoval, mi je rekel: »Nikar se ne razburjaj, Walter. Bodi miren. Vem, da nisi trockist.« Jaz pa sem se res razburjal. Kako se ne bi človek razburjal spričo takšnih obdolžitvev!

Ko sem bil imenovan za generalnega sekretarja KPJ, mi je Dimitrov rekel, da upa, da se nam bo posrečilo urediti razmere v Partiji. »Boš videl, tovariš Dimitrov, da jugoslovanska Partija ni

frakcijska, da bo s frakcijskim vodstvom kaj hitro obračunala in da pojde naprej.« Rekl so mi, naj ne dajem takšnih optimističnih izjav. Bil pa sem prepričan o tem, kar sem izjavil. Dogodki so pokazali, da sem imel prav. Posrečilo se nam je očistiti Partijo frakcijskosti in urediti razmere

tije in pomenila je mobilizacijo sil proti fašizmu. Partija se je usposobila za mračne dneve, ki so jo čakali.«

Tovariš Tito se je malo zamislil, potem pa je smeje nadaljeval:

»Ko človek to pripoveduje, je videti, kot da je šlo vse zelo hitro

v njej. Peta partijska konferenca, ki je bila pravzaprav partijski kongres, je bila v znamenju uspešnega zaključka utrditve Par-

in gladko. Toda to je bil težaven in dolgotrajen proces. No, da ga ni bilo, ne bi bilo moč doseči tistega, kar smo dosegli.«

Konsolidacija in krepitev našega socialističnega sistema

Videč, da je tovariš Tito tudi na dan pred Prvim majem našel toliko časa za ta pogovor z nama, sva mu zastavljala vprašanja z raznih področij. Nevezan pogovor za okroglo mizico v njegovi delovni sobi, pogovor, ki je bil spričo razumevanja tovariša Tita sproščen, je kmalu nanesel na temo o nadaljnjih perspektivah socialističnega razvoja.

»Naš sistem se nenehoma razvija,« je rekel tovariš Tito. »Mi že zdaj lahko vidimo osnovne oblike našega nadaljnjega gibanja. Naslednje obdobje bo obdobje konsolidacije in krepitve našega socialističnega sistema, zlasti v gospodarstvu.«

Na vprašanje, kaj misli o sedanjem gospodarskem položaju, je tovariš Tito poudaril, da se nenehno zboljšuje. Ponosni smo lahko na veliko povečanje industrijske proizvodnje. To povečanje se giblje letno okrog 13 %, v minulih mesecih letošnjega leta pa je znašalo v primerjavi s istim obdobjem lanskega leta 21 do 22 %. Po Titovem mnenju imamo vse možnosti tudi za nadaljnji razvoj našega gospodarstva, zboljšanje življenjskega standarda ljudstva, za odstranitev vsega, kar nas še ovira na tej poti.

Vprašala sva tovariša Tita, kaj misli o bližnjem kongresu delavskih svetov.

»Predvsem bi rad poudaril, da so se delavski sveti že uveljavili,« je dejal tovariš Tito. »Dosedanje izkušnje z delavskimi sveti kažejo zelo pozitivne sadove. Seveda so se pokazale tudi nekatere negativne stvari. Toda te stvari so nedvomno sekundarnega pomena. Seveda bomo morali te negativne stvari še odločneje odstranjevati. Naš gospodarski sistem moramo nenehno izpopolnjevati in razvijati. Menim, da je v tem oziru zlasti potrebno, da izpopolnimo naš plačni sistem. To je zdaj glavno vprašanje, neposredno povezano z nadaljnjim naraščanjem delovne storilnosti.«

Tovariš Tito je izrazil globoko prepričanje, da bo analiza dosedanjih izkušenj delavskih svetov na bližnjem kongresu rodila zelo pomembne sadove in da bo važen činitelj v nadaljnjem razvijanju delavskega samoupravljanja našega gospodarskega sistema in naše celotne družbene ureditve.

Ko je tovariš Tito govoril o tem, da odločno ubiramo pot popolnega uveljavljanja načela »vsakemu po njegovem delu«, je omenil, da imamo pri nas še različne anomalije, ki se odmakajo od tega načela. Te anomalije so posledica prejšnjih težav. Seveda si moramo odločno prizadevati, da jih dokončno odstranimo.

Opozorila sva tovariša Tita na to, da pri nas včasih grešimo v tem, da preveč poudarjamo pravice, premalo pa govorimo o dolž-

nostih do skupnosti. Tovariš Tito je rekel, da bi v tem oziru vse-kakor morali storiti več, da bi lahko odigral v tem oziru zelo važno vlogo tisk.

»Ljudem je treba pojasnjevati,« je rekel tovariš Tito, »da je tisto, kar je dobro za skupnost, hkrati dobro tudi za posameznika, da delo za skupnost pomeni tudi delo za blaginjo posameznika.«

Socializem je za človeka, ne pa za nekaj abstraktnega

Tovariš Tito je potem posebej govoril o skrbi za človeka in poudaril, da je to glavno.

»Socialistično družbo je treba izgrajevati za človeka, za blaginjo človeka, ne pa za nekaj abstraktnega. Če pozabimo na človeka, tedaj pozabimo na bistvo socializma. Socializem mora namreč pomeniti predvsem boljše človeške odnose. V socializmu je bistven humanizem v pravem pomenu te besede. Na to ne bi smeli niti za trenutek pozabljati.«

Vprašala sva ga, kakšne vtise je dobil na nedavnem sprejemu v Zagrebu, kjer je govoril s člani delavskih svetov iz mnogih podjetij.

»Predvsem bi rad povedal, da mi je bilo zelo ljubo, da se mi je ponudila priložnost govoriti s tolikimi številom članov delavskih svetov in upravnih odborov. Name so napravili zelo dober vtis. Človek kar verjeti ne more, da so v tako kratkem času tako napredovali. Ko sem govoril s tovariši iz delavskih svetov, sem se malone čudil, da so se že tako poglabili v probleme proizvodnje, da s tolikšnim poznavanjem in strokovno govore o najbolj zamotanih stvareh s področja proizvodnje in dela svojih podjetij. Očitno je, da so se naši delavski sveti docela uveljavili in da se odpirajo pred nami velike perspektive nadaljnjega gospodarskega razvoja, v tej zvezi pa tudi perspektive izpopolnjevanja celotne naše družbene ureditve, v kateri je glavna stvar človek, skrb za človeka, humanizem v pravem pomenu te besede.«

V pogovoru v Titovem domu smo se dotaknili tudi različnih zgrešenih nazorov glede našega gospodarskega razvoja. Ni dvoma, da je mnogo pomanjkljivosti in napak, bilo pa ni nepravilno, če bi jih posploševali in če ne bi videli tistih velikih uspehov, ki smo jih že dosegli.

O sedmem kongresu ZKJ

Pogovor je potem nanesel na bližnji kongres Zveze komunistov Jugoslavije. Peta konferenca je bila v znamenju zaključka uspešnega urejanja razmer v Partiji in mobilizacije množic v boju proti fašizmu. Peta konferenca je bila v znamenju zaključka uspešnega urejanja razmer v Partiji in mobilizacije množic v boju proti fašizmu. Peta konferenca je bila v znamenju zaključka uspešnega urejanja razmer v Partiji in mobilizacije množic v boju proti fašizmu.

Tovariš Tito je odgovoril, da je zelo težko v kratkem povedati vse, kar naj bi rodil kongres Zveze komunistov. Vendar pa je našel nekatere bistvene elemente.

»Predvsem,« je rekel v nadaljnjem pogovoru, »bo bližnji kongres Zveze komunistov Jugoslavije pomenil nadaljnjo krepitev enotnosti Partije na višji stopnji, s tem pa tudi naše množične organizacije Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije.«

Brez čvrste organizacije, brez monolitnosti komunistov ni uspehov. Komunisti so usmerjajoča sila v vzgojno vlogo. Samo med zavestno organiziranimi komunisti je moč izoblikovati tisto nujno potrebno monolitnost. Takšna vloga komunistov je bistvenega pomena v sistemu socialistične demokracije, v pogojih vsestranskega razvoja socializma.«

Tovariš Tito se je dotaknil tudi nekaterih anarhičnih pojavov. Ti pojavi niso nekakšen poseben problem, toda proti njim se je treba odločno boriti. Odstraniti je treba vse tisto, kar je negativno, napačno pa bi bilo, če bi iz tega povzeli sklep, da nameravamo nategniti vajeti. Mi odločno ubiramo pot nadaljnjega razvijanja socialistične demokracije in zato je tembolj potrebna monolitnost komunistov kot namerjajoče sile našega razvoja.

»Kongres Zveze komunistov ne bo samo velika manifestacija tistega, kar smo že dosegli,« je nadaljeval tovariš Tito. »Kongres bo dal tudi idejno pobudo, da bi na svetu opustili nekatere stare nazore in metode. Nujno potrebno bo, da bomo na kongresu na idejnem področju stvari zaokrožili, da bomo upostavili določeno celoto, kajti takšno idejno razčlajevanje v večjem obsegu je za nadaljnji razvoj nujno potrebno.«

Tovariš Tito je poudaril, da je napačno gledati stvari skozi stare, okostenele dogme. Treba je videti sedanje življenje. Bilo bi skrajno nedialektično misliti, da se v oblikah in načinu obravnavanja družbenih problemov ni nič spremenilo.

Tovariš Tito je omenil, da je napačno videti v diktaturi proletariata samo nasilje in obravnavati jo na dogmatičen način. Stvari se razvijajo. Toda tisto, kar je bistveno v diktaturi proletariata, je oblast ljudstva. Da bi bila diktatura proletariata čvrsta, da bi bila ljudstvu razumljiva, mora uživati njegovo dejansko podporo, mora biti predvsem globoko prežeta s humanizmom. Ne gre torej za to, da se komunisti, ki pridejo na krmilo, maščujejo predstavnikom starega reda. Gre za to, da razvijajo nove odnose. (Tovariš Tito je v tej zvezi omenil, da smo dali pri nas pokojnine tudi pripadnikom starega režima, pa vendar nismo s tem prav nič zmanjšali bistva naše diktature proletariata.)

Mi nismo nikoli govorili proti diktaturi proletariata, zmerom pa smo poudarjali, do smo proti temu, da bi videli v diktaturi proletariata nasilje. V našem sistemu so nedvomno elementi diktature proletariata in vloga Partije je pri nas zelo velika. Toda ta vloga izvira od tod, da uživa Partija velik ugled med ljudstvom in da dela po metodi potrpežljivega pričevanja ljudstva. Čvrstost našega sistema je v tem, da je izraz ljudskih teženj, da predstavlja oblast delovnega ljudstva.

Mir — pogoj za nadaljnji razvoj socializma

Naprosila sva tovariša Tita, naj se v zvezi s 1. majem — praznikom dela in praznikom delavskega gibanja, dotakne tudi nekaterih problemov s področja mednarodnega delavskega gibanja. Predvsem sva ga vprašala, kako presoja moč sodobnega socializma na svetu in njegove perspektive.

»Ni dvoma,« je rekel tovariš Tito, »da si je socializem že priboril domovinsko pravico na svetu. Tudi tam, kjer še imajo ka-

pitalistični sistem, morajo socializem upoštevati. Socialistični elementi čedalje močneje prodirajo skozi pore stare družbe. Kakor je govoril Marx, ima kapitalizem v sebi klice novih družbenih odnosov. Čedalje močneje so težnje v smeri nove družbe in čedalje bolj se uveljavljajo čedalje številnejše konkretne pridobitve na tej poti. Neogibni prehod iz kapitalizma v socializem se (Nadaljevanje na 4. strani)

Vse se sešteva

7 a nami je Prvi maj — dan, ki | MIR — PO KAKŠNI POTI?

Ostal nam je še večer. Budimpeštanci imajo svojo določeno restavracijo, kamor zahajajo, da dobro jedo in poslušajo glasbo. Jaz sem se odločil za »Mathiasovo klet«, a kjer sem zelo dobro večerjal. Razpoloženje je bilo klasično madžarsko. Restavracija

OB DANAŠNJIH PREDSEDNIŠKIH VOLITVAH V AVSTRIJI

Vprašanje ravnovesja

Danes bo nekaj več kot štiri milijone avstrijskih volivcev odločilo, kdo bo v prihodnjih šestih letih sedel v dunajskem Hofburgu in nadziral politiko avstrijske vlade. Ali dosežemo podkancijer dr. Adolf Schärf ali upokojeni kirurg prof. dr. Wolfgang Denk. Prvi je kandidat Socialistične stranke, drugi pa skupni kandidat obeh desničarskih strank (FPO) in Svobodne (FPO), čeprav so mu napeli etiketo »nadstrankarski«.

Kakšne so prognoze za izid teh volitev? Mnogi znaki kažejo, da socialističnemu kandidatu ne bo uspelo predrati desničarske fronte. Še leta 1951 je dr. Theodor Körner zmagal le z majhno razliko. Na prvih volitvah, na katerih je nastopilo 6 kandidatov, je kandidat ÖVP dr. Gleißner dobil 1.725.695, dr. Körner pa 1.682.768 glasov, torej za približno 40.000 manj. Kandidat »neodvisnih«, kirurg dr. Breitner jih je pospravil 682.559, komunist Fiala pa 220.012. Ostala dva kandidata nista prišla v poštev, ker je za oba skupaj glasovalo le nekaj več kot 5000 volivcev. Po avstrijski ustavi je moralo priti do drugih volitev, kjer sta lahko kandidirala samo kandidata z največ glasovi, torej dr. Gleißner in dr. Körner. Že od vsega začetka je bilo jasno, da bodo vsi komunisti glasovali za socialista, vendar pa njihovi glasovi še ne bi zadostovali za njegovo zmago. Pomagala mu je razcepjenost v »neodvisnem« taboru: samo približno polovica je

glasovala za klerikalnega kandidata, ostali so se odločili za »generala« Körnerja. Tako se je končni rezultat glasil: 2.172.806 glasov za tega, 2.004.290 glasov za onega. Körner je torej zmagal z 168.000 glasovi, kar je bilo razmeroma malo sprič njegove izredne popularnosti, ki si jo je pridobil kot dunajski župan. Zdaj je situacija precej drugačna. Danes je pronaščična FPO zaveznica Raabove ÖVP in o kakih razcepjenosti ni govora, vsaj kar zadeva volitve predsednika republike. Če si ogledamo rezultate zadnjih parlamentarnih volitev v maju 1956, nam postane uspeh Schärfove kandidature še manj verjeten. ÖVP in FPO sta na teh volitvah dobili skupno 2.283.735 glasov, medtem ko je za socialiste in komuniste glasovalo skupno 2.065.733 volivcev. Razlika: 218.002. Tudi 200.000 glasov manjka Schärfu do cilja. Ali jih bo našel v desničarskih vrstah?

Če avstrijska vlada v zadnjih letih, odkar jo vodi Julius Raab, ne bi dosegla toliko vidnih političnih uspehov, če FPO ne bi šla v VPO in bi Cerkev tako odločno ne posegala v volilni boj (eno izmed najostrejših vodilnih gesel je: »Katoličani morajo voliti Denka!«) potem bi bilo z veliko verjetnostjo pričakovati, da bo Schärf dobil to razliko v nasprotnem taboru. Toda Raab je zdaj najmočnejša osebnost v Avstriji, ki se lahko ponaša z mnogimi političnimi uspehi, pa čeprav jih je večina dosegel z »visoko politiko« (n. pr. z državno pogodbo). FPO, čeprav antiklerikalna stranka, bo Raaba podpirala, ker si obeta od te koalicije političnih dobičkov. In končno: geslo »Katoličani volijo Denka!« izključuje vsako možnost, da bi se avstrijsko

podeležje vsaj deloma odločilo za »framazona« Schärfu.

Napad z desne je močnejši, kot je bilo pričakovati. Ločnica med obema taboroma je pri teh volitvah ostrejša, kot je bila kdaj koli po vojni. Trditi je moč, da so letošnje avstrijske volitve torej razrednega boja, kajti vse sile so

prof. dr. Wolfgang Denk

se zbrale okrog dveh kandidatov, ki sta oba razredno in ideološko jasno opredeljena. Ni čudno, da se je SPÖ toliko trudila, da bi izven strank prišlo do tretje kandidature, ki bi ta boj omilila in v odločilnem trenutku — kot leta 1951, nagnila tehtnico na levo stran. Toda tretje kandidature ni in boj je postal frontalni. Za socialiste obstaja eno samo upanje: da bo v desničarskem taboru dovolj ljudi spregledalo situacijo, ki bi nastala, če bo dr. Schärf poražen. V nevarnosti je namreč politično ravnotežje, ki je vsa leta po vojni garantiralo obstoj vladne koalicije in njeno delovanje. Do zdaj so bile namreč funkcije harmonično porazdeljene: prezident republike je bil socialist, predsednik vlade predstavnik ÖVP; podpredsednik vlade je bil socialist, predsednik parlamenta spet iz vrst ÖVP. In tako dalje po lestvici. Če bi SPÖ izgubila svojega moža na čelu republike, bi bilo to ravnovesje močno porušeno, kar bi imelo za posledico, da bi se vsa nasprotja takoj zaostri. Avstrija bi se znašla v neložni situaciji, ker bi bilo težje politične moči premakneno v desno: SPÖ dejansko ne bi bila več koalicijska, temveč opozicijska stranka.

Slavko Fras

Jaringovo poročilo

Bivši švedski veleposlanik v Indiji in Pakistanu in bivši predsednik Varnostnega sveta OZN Jaring je obvestil Varnostni svet, da svoje naloge ni izpolnil. Svet ga je v februarju poslal v Karachi in New Delhi, da bi s pakistanskimi indijskimi vlado proučil vse predloge, ki bi lahko po njegovem mnenju pripomogli k poravnavi spora v zadevi Kašmira.

Jaring je odpotoval brez upanja, njegovo zmerno in previdno poročilo pa je tudi dovolj realistično, da bodo nekatere v Varnostnem svetu zastopane države razumele, da je treba v obravnavanju kašmirskega vprašanja upoštevati nova dejstva in novi položaji.

Iz Jaringovega poročila je videti, da si je prizadeval najti izhod iz sedanjega položaja izključno na podlagi resolucij Varnostnega sveta OZN iz leta 1948 in 1949. V teh resolucijah Varnostni svet predvsem predlaga opustitev sovraštva in zahteva od obeh vlad, naj ne povečata števila čet, pač pa pripomoreta k ustvaritvi pogajanja ugodnega vzdušja. V drugem in tretjem delu resolucij predlagata sporazum o premirju in priprave na plebiscit.

Kakor takrat, Indija tudi zdaj meni, da jo je Pakistan napadel in da se mora svoji agresiji odpovedati, obnoviti prejšnje stanje. Od Varnostnega sveta zahteva, naj njegovo ravnanje tudi javno kvalificira za agresijo. Indija ne nasprotuje plebiscitu, zahteva pa, naj se izpolni prvi del resolucije Varnostnega sveta. Pakistan pa meni, da je prvi del resolucije že izpolnil, in zahteva, naj se izpolni še drugi del, namreč plebiscit. Jaringovo delo se je omejilo na to, da je prigriznil obema vladama, naj izročita to vprašanje arbitru, da ugotovi, ali je prvi del resolucije izpolnjen ali ne.

Jasno je, da je Indija odklonila sleherno arbitražo (čeprav ne nasprotuje temu načelu kot metodi za poravnitev) in da je Pakistan vanjo privolil. Po mnenju Indije takšna

postopka ni združljiva s suverenostjo Kašmira, ki se je že izrekel za priključitev k Indiji.

To je v glavnem bistvo poročila. Bistva problema pa se je dotaknil tudi Jaring, saj pravi v svojem poročilu, da je zaskrbljenostjo opazil spremembe politične gospodarske in strateške dinstelje v zvezi s celotnim vprašanjem Kašmira in skupaj s spremembam sistemom odnosa sli v Zahodni in Južni Aziji.

Zdaj nihče ne more zanikati, da je Pakistan povečal število svojih čet v okupiranem delu Kašmira. Prav tako je težko zanikati, da je Pakistan kršil vojaško razmerje sli iz leta 1948, ker se je pridružil docela vojaškim zvezam, kakršni sta Bagdadka in Manilska. S tem so se znatno spremenili tudi politični, gospodarski in strateški odnosi v Južni Aziji. Iz leta 1948, ko je Indija pogojno privolila v plebiscit. Zato Indija, ki se noče vključiti v noben blok in ki se bori za mirno rešitev, steno, ni moč spriči tako spreminjenega položaja odrekati skrbu tudi za lastno varnost in za varnost miru na tem področju.

Problem o plebiscitu (ki so ga pravzaprav že opravili) v problemu je, v pritisaku na Indijo in v prizadevanju, da bi se odprela svoji politiki izvenblokovskih mirolnih obnavljanja problemov v Aziji in drugod. Od tod gonja, ki jo vztrajno vpirajo proti Indiji, gonja, ki jo umetno podpirajo tudi na vprašanju Kašmira. Pri čemer skušajo izkoristiti tudi OZN. Če tako preostalo stvar bomo videli, da neuspeha ni doživel Jaring, marveč poskus, da bi prek njega kot predstavnika OZN diskriminirali indijsko gledišče in politiko. K temu zaključku nas naveda tudi samo Jaringovo poročilo, ki ga je treba presojati kot dokument, ki je v prejšnjem položaju v zvezi s Kašmirom dovolj realističen, da pomeni hkrati svarilo. Upajmo, da bo OZN pozvela iz tega sklep v skladu s svojim prejšnjim in velikim načelom svoje ustavnosti. V. T.

Prepir med Adenauerjem in Smirnovom

Bonn, 4. maja (AFP). Predstavnik sovjetskega veleposlaništva v Bonnu je izročil kanclerju Adenauerju poslanico sovjetskega veleposlanika Andreja Smirnova. Kakor pravijo v sovjetskem veleposlaništvu v Bonnu, je ta poslanica odgovor Smirnova na Adenauerjeve proteste v zvezi z zadnjo noto sovjetske vlade zahodnonemški vladi. V Adenauerjevem odgovoru je rečeno, da sovjetska nota ni zadosti upoštevala izjav, ki jih je dal Adenauer v aprilu sovjetskemu veleposlaniku Smirnovu, ko je poudaril, da Zahodna Nemčija nima atomskega orožja in da ni prosila zanj.

Smirnov je zavrnil pripombe kanclerja Adenauerja in poudaril, da se nota sovjetske vlade nanaša na splošno oboroževalno politiko bonnske vlade. Smirnov je sporočil, da potrjuje namere vlade o atomski oborožitvi zvezne vojske vrsta uradnih izjav, vsem ko se kanclerjeva zagotovila nanašajo samo na določen položaj in del vladne politike.

dr. Adolf Schärf

PO GAITSKELLOVEM IZJALOVLENEM POSREDOVANJU ZADNJE UPANJE V ZDRUŽITEV italijanskih socialistov in socialnih demokratov

(OD NAŠEGA POSEBNEGA DOPISNIKA)

Rim, konec aprila. Zagovorniki združitve socialističnih strank v Italiji so gojili zadnje čase upanje v dveh ozirih, da bodo premagali ovire na poti k združitvi. Na eni strani so računali na akcijo sekretarja Socialnodemokratske stranke Matteottija, na drugi pa s posredovanjem angleških laburistov. Matteotti naj bi pripravil svojo stranko do tega, da bi izstopila iz vladne koalicije, in tako omogočil združitev socialistov v skupno opozicijo proti vladi, laburisti pa naj bi izgladili vse razlike med obema strankama na področju zunanje politike.

Matteottijeva akcija se je izjalovila. Ko je kot sekretar stranke vzeljal na zahteve, naj socialisti demokrat izstopijo iz vlade, ga je večina vodstva, zbrana okrog Saragata, primorala, da je odstopil. Izjalovljeno upanje v Matteottijevo akcijo je povečalo

upanje pristašev združitve socialistov, da bodo posredovali angleški laburisti. Zato je zbudil Gaitskellov prihod v Italijo med njimi splošno pozornost. Znova zaostri odnosi med socialisti in socialnimi demokrati po odstranitvi Matteottija in po sporu v sami Socialnodemokratski stranki so dali laburističnemu prvaku v določenem smislu vlogo razsodnika v sporu med različnimi strujami italijanskih socialističnih sil. Zagovorniki združitve so upali, da bo Gaitskell prikazal predstavnikom obeh strank veliki pomen, ki bi ga lahko imela močna in združena socialistična stranka v Italiji za razvoj socialnodemokratske pobude v Evropi. To so pričakovali tembolj, ker so Nennijevi socialisti v nasprotju s Saragatom večkrat izjavili, da so pripravljeni pridružiti se laburistični pobudi za ustvaritev nevtralne cone v Evropi. Nenni je upal, da bo Gaitskell podprl njegovo stališče. Saragata pa je računl s tem, da bo Gaitskell podprl njegovo zahtevo po sodelovanju socialistov s komunisti v sindikatih in občinskih svetih. Matteotti in socialnodemokratska levica pa sta spet upala, da bo Gaitskell sprejel njuno gledišče, po katerem nadaljnje sodelovanje socialistov in demokratov v konservativni in desno orientirani Segnjevici vladi ni možno.

Gaitskell se je v trenutku svojega prihoda v Rim znašel sredi predstavnikov najrazličnejših socialističnih struk, ki so zahtevale od njega podporo. Na sestanku z

novinarji je Gaitskell odkrito pokazal svoje gledišče. Med gledišči Nennija, Saragata in Matteottija se ni postavil na posredniško stališče, marveč se je jasno izrekel za Saragata in izjavil, da socialni demokrati upravičeno sodelujejo v vladi z demokratijami in liberalci, dokler socialisti ne bodo dali dovolj poroštev, da so povsem pretrgali svoje zveze s komunisti.

Ko je Gaitskell povzel sadove svojega poslanstva, je poudaril, da ostanejo pozicije ene in druge strani enake, to se pravi nepomirljive. Nenni zahteva od Saragata, naj izstopi iz vlade, češar ta zdaj ob Gaitskellovi podpori noče. Saragata pa zahteva od Nennija, naj v celoti sprejme načela Socialistične internacionale, to se pravi, naj pretrga sleherne vezi s KP Italije ne glede na to, ali bi to privedlo do razbijanja nekaterih pomembnejših delavskih organizacij, kakor je na primer Generalna konfederacija dela, češar pa socialisti nečajo.

Gaitskellovo poslanstvo v Rimu torej ni razčistilo položaja. Nemara ga je še bolj zamotalo. Raznim nasprotujočim si glediščem in strujam v italijanskih socialističnih strankah sta se pridružili zdaj še med angleškimi laburisti dve nasprotni struji z nasprotnimi gledišči o možnosti, da bi se socialisti v Italiji združili. Med kongresom Socialistične stranke v Benetkah je bil laburistični delegat Bevan zelo blizu Nenniju, nasprotoval pa je Saragatovim glediščem, medtem ko se je znašel Gaitskell zdaj v nasprotnem položaju.

Po neuspehu, Gaitskellovega potovanja se gibljejo perspektive za združitev obeh socialističnih strank v tehle okvirih: Nennijevi socialisti hočejo združitev, menijo pa, da je za to bistveno, da socialni demokrati izstopijo iz kompromitirane vladne koalicije, vtem ko je glede komunistov odločilna avtonomija, ki se nikakor ne sme spremeniti v protikomunistično in v razbijanje razredne solidarnosti delavcev v Italiji.

Za Saragatovo vodilno skupino v Socialnodemokratski stranki je glavni pogo jza združitev socialistov prehod nennijevcev na strogo protikomunistično pozicijo, vtem ko izstop socialnih demokratov iz vlade ne le da ni bistven, marveč bi lahko bil nasprotno celo škodljiv, ker daje sodelovanje v vladi določeno prednost in demokratično poročstvo socialnodemokratski desnici.

Med socialnimi demokrati pa se znaten del članov na čelu z levico in bivšim sekretarjem Matteottijem ne strinja s Saragatovim glediščem in računa s tem, da se mu bo na kongresu v juniju posrečilo spremeniti razmerje sil v stranki. To je hkrati zadnje upanje, da bi proces združevanja deblokiral. Če se Matteottij in levici na kongresu ne bo posrečilo odpreti vrata temu izhodu in če ne bosta pripravila socialnih demokratov do tega, da bi izstopili iz vlade, se bo združevanje socialistov v Italiji dokončno zataknilo na nepopravljivem nasprotju Nennijevih in Saragatovih gledišč.

F. Barbieri

S POTI PO GORNJEM EGIPTU

Saad el Ali — veliki jez

(OD NAŠEGA POSEBNEGA DOPISNIKA)

Asuan, aprila

Lani julija je vlada ZDA sklenila umakniti svojo Egiptu ponudbo pomoči pri gradnji velikega Asuanskega jez (Saad el Ali). Sledil je podoben sklep Londona, potem še Mednarodne banke za obnovo in razvoj. Banka je svoj ukrep pojasnila s trditvijo, da bi egiptovsko gospodarstvo ne zmoglo takšnega napore. Prej pa je predsednik banke Black v pismih, ki jih je pisal vladi v Kairu ter po bančnem poslanstvu v Egiptu in po svojem daljšem bivanju v Kairu trdil, da je egiptovsko gospodarstvo zdravo in sposobno, da se loti celo takšnih velikih javnih del, kakor je Asuanski jez.

Ti sklepi so pomembni, da skušajo zavreči nasel napredek ne le Egiptu, temveč tudi Bliznjemu vzhodu in Afriki. Naser kot simbol neodvisnega napredka je bil vzrok, jez in nacionalizacija Sueske družbe pa povod za te ukrepe. Če so Egiptu prizadejali gospodarsko škodo, tedaj so jo tudi Ameriki in drugim razvitim deželam, da velike politične in »psihološke« škodo ne upoštevamo.

Egipt pa je trdno sklenil zgraditi veliki jez. Ne iz muhavosti, marveč zato, ker je vprašanje gospodarskega razvoja dežele — in ne samo njega — neposredno povezano prav z velikim jezum. Egipt nima dovolj električne energije, da bi izkoristil velikanca naravna bogastva prav na področju Asuana, in glavni pogoj njegovega obstoja. Nil se mu še zmeraj izmika iz rok in je tudi še zmeraj nevaren, da poplavi velika področja. Zemlja s površino enega milijona kvadratnih kilometrov mora preživljati 23 milijonov ljudi, ki žive na treh milijonih hektarov. Egipt ni nikoli mislil zgraditi jez »naenkrat«, tako da bi napel vse svoje sile, nikoli pa tudi ni mislil opustiti tega načrta. Spričo pomanjkanja zadostnih denarnih sredstev bo šlo delo počasneje, vendar pa pojde svojo pot.

ASUAN MESTO BODOČNOSTI

V znak pozdrava je letalo trikrat čedalje nižje zakrožilo nad Asuanom, starim jezum, gradbiščem nove elektrarne in nad novimi naselji na levem bregu. Saad el Ali bo zgrajen nekaj kilometrov vzdolj Nila. Pred Asuanom se lice pokrajine spreminja. Namesto sivkasto rumene prastare pušave, po kateri se kot zelena kača vije Nil, mati Egipta, katerega oče je še zmerom felah, namesto fantastičnega omrežja voda, ki po svoji veličastnosti in razpredenosti — ne pa tudi mrtvili — spominjajo na ustje Nila, namesto tega vidi človek mračne granitne in železne bregove,

glasnike bogastva, Asuan in veliki jez sta simbol bodočega Egipta, nosilca še ne sprejete formule sodelovanja med razvitimi in nerazvitimi deželami. V Asuanu človek takoj opazi vnmno in navdušenje ljudi, ki grade prvo hidroelektrarno v Egiptu in fosfatni kombinat, navdušenje, ki narašča, čim bolj se bliža gradbišču velikega jez, na 6,5 km nizdol po Nilu. Nekateri se temu morda čudijo, ker mislijo, da so vsa dela ustavili, odkar je Amerika odrekla finančno pomoč.

Skoraj neverjetno je, da dežela, po kateri teče ena največjih in najbogatejših rek, nima hidroelektrarn, izvemši eno v oazi Fajum in nekaj še manjših, v nacionalnem pa tudi pokrajinskem obsegu nepomembnih. Kakih 85 % vse energije, ki jo ta dežela porabi, izvira iz petroleja. Prav tako se bo marsikdo, ki je viden videti ob jezu hidroelektrarno, tudi vprašal, kako je možno, da »nikomur niti na misel ni prišlo« da bi spustil vodo, tekočo pod jezum, skozi generatorje elektrarne? Jezu namreč niso zgradili v minulem stoletju. Graditi so ga začeli leta 1902, dogradili 1912, do kraja pa 1933. Strokovnjaki v Asuanu odgovore človeku, da so jim že v osnovni šoli vztrajno pripovedovali, da mora Egipt ostati izključno agrarna dežela in da lahko torej vode Nila uporabljajo za namakanje, ne pa tudi za proizvodnjo električne energije. Kljub temu so mislili na hidroelektrarno. Leta 1936 so celo izdelali načrte in proračun. Čakati pa so morali do leta 1953, leto dni po revoluciji, da so se lotili dela. Gradbena dela so bila do napada na Egipt

v rokah neke francoske tvrdke, potem pa so jih prevzeli Švedi.

Nekako v podaljšku impozantnega in mirnega, toda starega jez, na levem bregu so že izkopali jezere, ki bo vodo iz rezervoarjev prepuščalo na turbine, potem pa naprej skozi štiri granitne predore v Nil — pod jezum. Ta hidrocentrala bo dajala kakih 350.000 kW energije, dograjena pa bo približno leta 1959. Stroški bodo znašali kakih 25 milijonov egiptovskih funtov. Nekateri prodori so že zgrajeni in postavili so tudi že ogradje za generatorje. Blizu gradbišča so zgradili tudi naselje (za zdaj za inženirje in druge strokovnjake).

Asuanska elektrarna, ki je ne smemo zamenjati z bodočim velikim jezum in njegovo elektrarno, bo dajala energijo prvemu velikemu fosfatnemu kombinatu v deželi, naj bi začela obratovati leta 1960. V ta namen je vlada ustanovila družbo kemijskih industrij, v kateri sodelujejo država, večje zasebne banke in družbe. Po med-

narodnem hatačaju so zgraditev kombinata umetnih gnojil zaupali kemijskim podjetjem iz Dortmundu in Ludwigshafnu. Tovarna umetnih gnojil v Asuanu bo ne le krila velik del potrebe Egipta, marveč mu bo prinesla letno kakih 10 milijonov funtov prihrankov. Razen tega pa bo ustvarila vse pogoje za proizvodnjo težke vode, brez katere si atomske industrije (bodočnosti) ni misliti. Tovarna umetnih gnojil in hidroelektrarna v Asuanu skupaj bosta največje javno delo na Srednjem vzhodu.

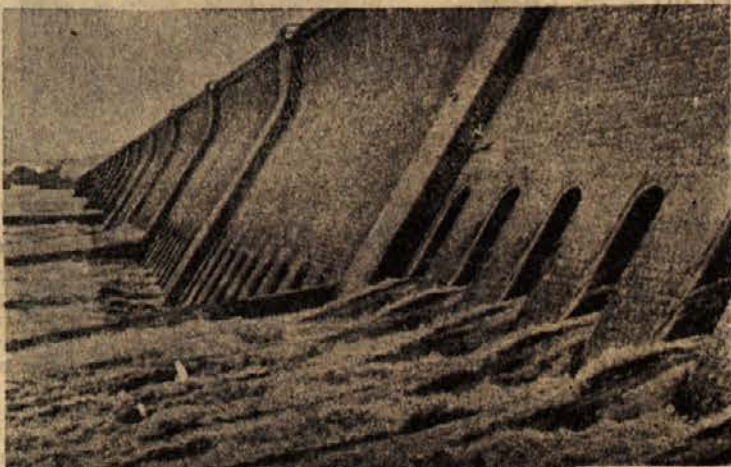
NAČRTI IN PODATKI

Zgraditev jez Saad el Ali bo bistveno spremenila gospodarske pogoje v Egiptu, pa tudi v Sudanu ter vplivala na sam razvoj Afrike tako z uresničevanjem dokončne kontrole nad vodami reke Nil, kakor tudi s proizvodnjo velikanse količine električne energije. To bo najpomembnejši začetni korak na poti k racionalnemu izkoriščanju voda Nila, ki teče skozi Kenijo, Tanganjiko, Belgijsko Kongo, Etiopijo, Sudan in Egipt in ki daje veliko pobudo industrijskemu razvoju dežel ob Nilu in v Afriki sploh. Ta »nevarnost« je bila bržčas pravi vzrok, da so Egiptu odrekli finančno pomoč za ta velika dela.

German Hochtief Company je bila prva, ki je pod nadzorstvom Sveta za veliki jez opravila pripravljalna raziskovalna dela. Svoje ugotovitve so predložili mednarodnemu odboru strokovnjakov, ki je 15. novembra 1954 soglasno izjavil, da je moč zgraditi jez tam, kjer ga je predlagala nemška tvrdka, pri kilometru 6,5 od Asuana nizdol po Nilu.

Po mirnih vodah Nila se ladja počasi pomika od starega jez, v njegovega rezervoarja. Približuje se kraju, kjer bodo zgradili veliki jez. Poleti, ko Nil narase, bodo vse zatvorske jezu odprte, rezervoar bo izginil, turisti pa si bodo lahko ogledali ptolomejski hram File, edino poslopje iz apnenca v tej granitni oklici. Od tega hrama sta se ohranili samo dve veliki steni portala.

(Konec prihodnjic)

STARI JEZ
PRI ASUANU
OB GORNJEM NILU

Mali intervjui

Najbolj nas vznemirja negotovost

Pripisavek k razgovoru o usodi višje gimnazije v Stični

Poročilo Okrajnega sveta za šolstvo za leto 1956 je le rahlo zdrnilo preko problema višje gimnazije v Stični. Morda bomo morali z uveljavljanjem šolske reforme celotno šolsko problematiko drugače vrednotiti, morda vprašanje stiske gimnazije še ni dozorelo, skratka — poročilo je omenilo le dvoje stvari. Najprej: stiska in šentvidska gimnazija sta edini gimnaziji med trinajstimi v okraju, ki imata samo dopoldanski šolski pouk, nato: število gojencev Dijaškega doma v Stični se je od leta 1955 po lani znižalo od 60 na 45. Nehote pa se nam je ob branju poročila vsilila misel, da obiskovalci stiske gimnazije niso ravno številni. In prav o tem, koliko dijakov obiskuje v Stični višje razrede gimnazij, je zato najprej stekel naš razgovor z ravnateljem tamkajšnje gimnazije, tovaršem Ledrom.

»Že res,« je začel ravnatelj. »Številkam letos vpisanih dijakov v višje razrede naše gimnazije bi skoraj uspelo razodeti, da v Stični višja gimnazija ni potrebna. Letos obiskuje peti razred gimnazije 19, a šest le 18 dijakov. Če primerjam te številke še z vpisom dijakov v ta dva razrede v rojstnih letih naše višje, ko smo morali osnovati za 50 ali 60 dijakov v petem in šestem razredu paralelki bi kmalu ne našel več stvarnega opravičila za življenje naše višje gimnazije...«

»Ste vi mnenja, naj bi višje gimnazije v Stični ne ukinita, čeprav je priliv dijakov na šolo vse manjši?« smo vprašali.

»Da bi se napačno ne razumeli. To hočem povedati: čeprav se odloča skoraj polovica četrtošolcev iz naše gimnazije za strokovne šole, se naši višji gimnaziji ni treba bati, da bi ji dotok petošolcev usahnil. Prihodnje leto pričakujem 28 do 30 dijakov v petem razredu.«

»Kakšen razlog govori za vašim prepričanjem se za to, da bi v Stični tudi poslej ostala višja gimnazija?«

»Ne le en sam razlog — vrsta razlogov!« je nadaljeval ravnatelj. »Tako gospodarski, kot politični

in kulturni. Naj to trditev na kratko utemeljim. Stična je dolžna že zaradi svoje osrednje dolenske lege, predvsem pa zaradi nizke stopnje družbenega razvoja in obrobni vseh domače občine, dati temu predelu Dolenjske čim več izobraženstva, ki naj s svojim znanjem pomaga preoblikovati svoj rojstni kraj. Izkušnje govore, da tisti ljudje, ki so študirali v mladih letih v večjih mestih, prihajajo neradi v manjše kraje službovat; mnogo prej se bo vrnil študent po dokončanih študijskih službovati v domači kraj, če se je že v dijaških letih navezal na domače ljudi in domače okolje. Suih krajin pa so razgledani ljudje potrebni prav tako, kot voda.«

Naš razgovor se je razgal. Večina stiških prosvetnih delavcev, ki bi ob ugodnejših življenjskih in delovnih pogojih lahko mnogo več koristila gospodarskemu in kulturnemu razvoju Stične in okolice, se zaradi pomanjkanja dobrih stanovanj vozi poučevat v Stično. Se vedno niso vsi v občini Ivančna gorica etnografsko, geografsko in gospodarsko proučene. Občinski ljudski odbor gre sicer domačemu šolstvu močno na roko, ne more pa za šolstvo globlje zajemati, nima sredstev. Gradnja nove gimnazije bi stala 235 milijonov dinarjev, kdo ve, se je spraševal ravnatelj gimnazije, če bo kdaj ljudski odbor predvidel ta visoki znesek v proračunu.

»Najbolj nas vznemirja negotovost. Enkrat slišimo, da bo Stični višja gimnazija ostala, drugič spet, da ne. Največje skrbi pa nam pri izobraževanju mladine povzroča slabe prometne zveze.« Je zaključil razgovor ravnatelj. »Težko čakamo na avtobusno zvezo Ambrus-Ivančna gorica, ki bi ustregla in približala občino tako ljudem v oddaljenih vaseh, kakor nudila možnost izobraževanja suhokrajinski mladini.«

Tako ravnatelj gimnazije v Stični. Pričakujemo, da bo o usodi višje gimnazije v Stični spregovoril še kdo in morda osvetlil to vprašanje še z druge strani.

V. B.

SEDMI MAJ PRAZNIK DOLOMITSKÉ KOMUNE

Vse množične organizacije in društva na področju občine Dobrova pri Ljubljani so se temeljito pripravile na proslavo občinskega praznika 7. maja. V Dobrovi, Polhovem Gradcu in v Horjulju bodo imeli športne prireditve in predavanja ves teden od danes, 5. maja do 12. maja. Na praznik pa bo slavnostna seja občinskega ljudskega odbora in polaganja vencev pred spomenikom padlim borcem na Dobrovi.

Datum 7. maja 1942 bo zapisan v zgodovini Dolomitov in v srcih zavednih ljudi tega področja. V veliki borbi na Malem Kijubu je okoli 8000 Italijanov napadalo partizanske položaje. Medtem ko se je del partizanov pravočasno umaknil, je partizanski vod 28 borcev, med katerimi je bil tudi sedanjí predsednik dolomitske občine Stane Vrhovec-Robin, uspešno zadrževal napadajoče fašiste. Ko je hrabri partizanski četni primanjkovalo streliva, je v sirjenem protinapadu prebila močan sovražni obroč s tekmami izpuhali se je sovražnik vrnil v svoje kamena na polhovgrajski in brezinski cesti. Ko je italijanska kolona zavila proti Žirovnikovemu gradu, se je z obeh strani česte vsula toča krogel. Okupatorji so pobegnili z znatnimi izgubami. V spomin na ta dogodek, naj se prebivalci dolomitske občine zlasti pa bivši borci in aktivisti v čimvečjem številu udeležijo praznovanja občinskega praznika.

Ribji zarod je ogrožen

V ribogojnici v Gameljnah opažajo, da močno upada plodnost rib iz naših rek

Ondan smo pri Gameljnah zavili s ceste po strmi poti navzdol in že smo stali pred mrežasto ograjo. Volčjak, ki se je divje zagajal, je prikladal iz podolgovate zgradbe čokatega mladeniča. »Rib pa nimamo več, pravkar smo zadnje prodali,« nas je hotel mimogrede odpraviti.

Bil je ribogojec France Jernej. No, nismo se dali, saj smo prišli z drugim namenom. Rad je ustregel. Povabil nas je, naj vstopimo v prostore, podolgovat, svetel in snažen prostor. V njem so bili lepo ob straneh razporejeni številni betonski bazenčki, v katere je sproti dotečala voda. Skoraj polovico jih je bilo pokritih s svetloplavimi, oštevilčenimi pokrovi. »V teh pa imamo ribja jajca, ikre,« nam je razlagal France. »Za svoj razvoj potrebujejo mrak,

zato so pokrita.« Potem nam je pripovedoval, kako pridejo do iker. Vedeči morajo predvsem točno za mesta, kje se ribe drste. Najvažnejše pa je, da ujamejo pravi trenutek, kajti če pričnejo s smukanjem, to je z iztiskavanjem iker iz samic — prepozno ali prezgodaj, lahko ribe poginejo. Obenem s samico pa morajo ujeti tudi samca, ki iz njega iztisnejo mleček; z le-tim nato ikre oplode. Oplodjene ikre dajo potem v omenjene pokrite bazenčke, v katerih ostanejo kakšen mesec pod stalno kontrolo ribogojcev. Najprej dobe ikre oči, potem pa se jim razvije rep in tako polagoma dobe svojo stalno obliko. Te ribice potem že spuste v odprte bazene.

Zanimalo nas je, s čim hranijo ta drobci. Ribogojec France nas je odpeljal na dvorišče, kjer je bila cela vrsta bazenov. V nekaterih izmed teh je bila čudna umazano rdečkasta voda. »V teh bazenih gojimo plankton,« nam je pojasnjeval France. »V vodo damo razna gnojila, superfosfat, razne rastline in telečo kri, da se drobne živalice — plankton — bogato razmnožijo. S tem potem hranimo ribji zarod.«

Predvsem goje sulce, lipane in soške postvri. »Ikre z očmi, to je ikre v prvi razvojni stopnji, pošiljamo v posebnih sodih v Belgijo, Francijo, Avstrijo, Nemčijo. Veliko povpraševanje po naših upanih in sulcih pa je tudi v drugih evropskih državah, vendar vsem naročnikom še ne moremo ustreči, ker želimo kriti predvsem domače potrebe. Odrasli zarod, to je, ko ribe dorastejo 6 do 8 cm, pošiljamo predvsem domačim ribiškim zadrugam.«

Ob slovesu je France potožil, da naše ribje bogastvo v Savi in drugih večjih rekah močno pada, predvsem zaradi strupenih odpadkov iz tovarn, kar se najmočneje poznata na njihovi plodnosti. Če v kratkem ne bomo izvedli strogo preventivnih ukrepov, bomo ne-

mara že v bližnji bodočnosti morali uvažati prav to, kar danes izvažamo. ToF

Nainovejšje v športu

ZVEZNA KOŠARKARSKA LIGA

»Ljubljana« — Montažno 85:69

(38:27)

Proleter — Sloboda 104:67 (42:25)

Železničar — Crvena zvezda 54:48

(17:24)

NOGOMETNA REPREZENTANCA ZA TEKMO Z BOLGARIJO

Sinoči se v Beogradu objavila sestava B reprezentance Jugoslavije, ki bo danes igrala z B reprezentanco Bolgarije. V našem moštvu so: Krivokuča, Čokić, Sijašević, Kaloperovič, Kranjčič, Tasič, Petaković, Mujić, Papec, Radović in Živkov.

Zagrebski gostje v Drami

Te dni gostuje v ljubljanski Drami Zagrebško dramsko kazališče z moderniziranimi Mollirovi in »Scapinovimi zvijačami«, Krležovo dramo »V logoru« in Kolarjevo komedijo »Svojega telesa gospodar«. Zagrebški gostom so ljubljanski gledališki igralci včeraj razkazali Ljubljano. Na sliki jih vidimo prijetno razpoložene na Bellevueju.

25 let nebotičnika

Danes je preteklo petindvajset let, kar so se v ljubljanski nebotičnik, ki ga je dal zgraditi »Pokojski zavod za nameščence Slovenije in Dalmacije«, vselili stanovaleci.

Petindvajset let je že lepa doba, še posebej za nebotičnik, ki je ostal vse do današnjih dni privlačna točka našega mesta. Zato ne bo napak, če ob tem jubileju našega velikan povemo nekaj zanimivosti iz njegovega »življenja«.

3. maja 1930 so načelno sklenili zgraditi osemnadstropno stavbo, katere glavni projektant je bil ing. arh. Vladimir Subic. Kot dober učenec mojstra Plečnika je »vidni« nebotičniku nekaj Plečnikovih zamisli, predvsem to, da je treba na tem mestu močeno in visoko stavbo, ki naj ne bi kvarila splošne panorame Ljubljane. Kakor smo se prepričali, je s svojim projektom uspel. Projekt so med gradnjo toliko spreminjali, da je nastal iz projektiranih osmih nadstropij velikan s

trinajstimi nadstropji, če računamo v nadstropja tudi kavarniško teraso in stolp. Stavba je bila popolnoma dograjena 5. maja 1932. leta.

Nebotičnik je gradila »Splošna ljubljanska gradbena družba«. Z notranjo opremo je stal 40 milijonov 819.395,03 dinarjev, sedanja knjižna vrednost zgradbe pa je 334.688.902 din. Nebotičnikovi temelji so globoki 18 metrov in so položeni na živo konglomeratno skalo. Imajo šestnajst železobetonskih stebrov in nosijo na »svojem hrbtu« čez šestnajst milijonov kilogramov teže. Notranjščino stavbe je opremljalo trideset najboljših ljubljanskih obrtnikov.

Sedaj pa še nekaj današnjih zanimivosti nebotičnika. V njem stanuje 54 družin z 250 člani. V stavbi ima prostore tudi dvajset različnih podjetij in ustanov. Računajo, da dnevno prebiva v nebotičniku krajši ali daljši čas (gostje v kavarni in baru) več kot tisoč ljudi.

Po petindvajsetih letih se velikan kar »dobro drži«, kar je dokaz, da je solidno zgrajen. Prestal je večji in nekaj manjših potresov, ki mu niso mogli prav nič do živga. Skoraj dvajset let ga niso popravljali in ima sedanji hišni svet, ki se je lotil različnih popravil, kar precej dela in stroškov. Do danes so vložili v popravila dvajset milijonov dinarjev, dobiva pa letno 12 milijonov najemnine, od te vsote gre v stanovanjsko skupnost 4 milijone na leto.

Včeraj zvečer so prebivalci velikan proslavili njegovo petindvajsetletnico obstoja. Ob njegovi otvoritvi so za »likof in mlaj« porabili 42.500 dinarjev. Na včerajšnji svečanosti so bili skromnejši, zvedeli so »zgodovino« velikan in pa slišali o načrtih hišnega sveta, ki bo, kot doslej, tudi v bodoče skrbel, da ga ohranimo še dolgo let »zdravega in čilega« v naši sredini. On

VEDNO VEČ MLEKA

V Mostah so prodali letos znatno več mleka kakor lani. Mlečna akcija je šolske kuhinje opozorila, da je mladini potrebno več mleka. Prodaja mleka se je približala naglo dvigati. V gimnazijah na področju občine Moste se je dvignila prodaja mleka za 75 %. V osnovnih šolah pa pije mleko 97 % (lahko rečemo vsi) redno vsak dan in nestrogo čakajo novih mlečnih proizvodov, kot so »bananino mleko« in pomarančne kreke, ter gijačo »Tinko«.

PO ENOLETNEM PREMORU SPET PRED DURMI

Cepljenje zoper črne koze

Doma pripravljena vakcina za boj proti oslovskemu kašlju se je dobro obnesla

Mater malih otrok v Ljubljani so prejele vabila, naj pripeljejo otroke k cepljenju zoper črne koze. Lani Okrajna higienska postaja v Ljubljani ni izvedla cepljenja proti kozam, davici in tetanusu. Temu je bil vzrok pomladansko cepljenje zoper oslovski kašelj, jesen pa ga je preprečila epidemija otroške ohromelosti. Tako je večina mater malih otrok cepljenje že močno prestrašila. Zlasti cepljenje proti črnim kozam, ki ga na Slovenskem izvajamo že nad sto let, Mater tudi vedo, da otrok tem laže prenese cepljenje, čim mlajši je.

V organizaciji cepljenja bodo letos nekatere spremembe. Prejšnja leta ga je izvajala Okrajna higienska postaja s svojimi ekipami. Letos pa so se na cepljenje temeljito pripravili otroški dispanzerji pri občinskih zdravstvenih domovih in ga bo izvedlo v glavnem

njihovo zdravstveno osebje. To je vsekar lep napredek naše zdravstvene službe, saj smo s tem cepljenje še bolj približali zdravstvenim ustanovam, ki že sicer spremljajo otrokov razvoj od rojstva naprej (otroški dispanzerji). Razen tega pa bo sedaj cepljenje časovno tako raztegnjeno in krajevo razporejeno, da bodo starši, če se bodo držali roka, lahko v redu, brez gneče in negodovanja opravili to učinkovito zdravstveno zaščito svojih malčkov.

Pred nekaj leti so v Ljubljani skušali obenem cepiti proti kozam, tetanusu in davici, vendar se starši za ta način niso ogreli. Zato bo letos cepljenje proti davici in tetanusu sledilo približno čez mesec dni, ko bodo otroci ponovno pozvani. Cepljenje bo izvedeno z dvema injekcijama v razmaku enega meseca.

V celoti cepljenje vodi pred-

stojnik Okrajne higienske postaje dr. Dušan Mis. Mimogrede nam je povedal zelo razveseljujočo novico, da se je namreč lansko cepljenje zoper otroški kašelj po dosedanjih podatkih zelo dobro obneslo. V evidenci imajo že 45 primerov otrok, ki so bili z gotovostjo izpostavljeni okužbi te nadežne bolezni, pa niso zboleli. Vakcina, ki jo je izdelal Higienski inštitut LR Srbije v Beogradu, je torej povsem enakovredna angleški.

LJUBLJANA včeraj in danes

Ajdovščina, križišče današnje Titove in Gosposvetske ceste ter Dalmatinske ulice, je dobila svoje ime zaradi rimskih (ajdovskih) grobov, ki so jih tukaj izkopavali prav do najnovejše dobe. To ime, a in Aidouschinas se navaja še leta 1899, v šentpetrski kratni knjigi. Na Ajdovščini je stal izza leta 1657 samostan diakincev, bosonogih avgustincev, ki so jih imenovali stari Ljubljanci »skolci«. Med temi omenja naša slovstvena zgodovina o.

Vorenca, o. Deva in zlasti o. Marka Polhina kot začetnika slovenskega jezikoslovja.

Cesar Jožef II. je ta samostan kakor tudi mnoge druge, ki se niso ukvarjali s šolstvom ali s bolnišniško oskrbo odpravil. Nato je poklical leta 1786 iz Trsta usmiljene brate, ki so uredili v opuščenem samostanu, na ogled sedanje Titove in Dalmatinske ceste, splošno bolnišnico. V dobi francoske okupacije (1809 do 1813) je bila

bolnišnica začasno ukinjena, nato pa je zopet služila svojemu namenu vse do ljubljanskega potresa leta 1893, ki je starinsko postopje toliko poškodoval, da so morali bolnišnico prenesti (1896) v pravkar dograjene nove stavbe ob Zaloški cesti.

Pred samostanom diakincev je stal v tistih časih velik lesen križ. Leta 1722 pa je dala grofica Auersperg postaviti spomenik, ki je stal tamkaj vse do ureditve bivšega Kongresnega trga, ki so ga premestili pred nunsko cerkev.

Na prostoru današnje kavarne Evrope je bila v Prešernovi dobi Pliskotova gostilna, ki jo omenja pisatelj dr. Ivan Tavčar v svojem romanu Iza kongresa, njej nasproti pa je stala do najnovejšega časa gostilna Pri Figovcu, kjer je bil rojen Andrej Smole, Prešernov prijatelj. R. D.

Ajdovščina danes prijetno pozivlja prostorna ploščad in zelenica, ki napravi moderni mestni predel posebnost mikaven. Gornja slika je posneta iz novega lokala kranjske lovarne »Iskra« na Ajdovščini.

drobiž od tujinčan

TAKIH PRIREDITEV SI ŠE ŽELE. V počastitev OF dne 27. aprila so gojenci Zavoda za glasbeno vzgojo iz Ljubljane v Starem trgu pri Ložu priredili svečano akademijo. Na sporedu so bile partizanske in narodne pesmi. Izvajali so jih mešani vokalni oktet, ki je občasno zelo zadovoljili mešani duet, vsaki kvartet, ki je izvajal posebno živahno narodno pesmi. Harmonikar Rajko Drnovšek pa je bil posebno priznanje publike za vankne narodni in partizanski pesmi. Občinstvo v Loški dolini še dolgo časa ni imelo tako dobre prireditve. Gostom iz Zavoda za glasbeno vzgojo so zelo hvaležni in upajo, da jih bodo še kdaj obiskali. Drugi dan so si gostje ogledali Krško jamo in grad »Sveti niki. Polečili so vence pred spomenik 450 padlim borcem na Ulici in počastili njihov spomin z enominutnim molkom.

REDNA LETNA SKUPŠČINA RK OBČINE LJUBLJANA-SIŠKA je pokazala, kako plodno je bilo delo te organizacije v preteklem letu. Število članstva v občini znaša 5800 članov, kar znaša četrtno vsega prebivalstva. Leta 1956 je članstvo naraslo za 18 %. Prostoletnih krupdalcev je bilo 1246. Organiziranih je bilo celo vrsto predavanj, posebno o poliomielitisu in tuberkulozi. Predavanja so bila združena s predvajanjem filmov. Nadalje je občinski odbor RK v sodelovanju z drugimi organizacijami organiziral več letovanj za otroke.

STRELCI SO TEKMOVALI. Strelška družina Stane Rozman v Šentvidu je proslavila 1. maja priredila takomovanje v streljanju z zračno puško. Tekmovali so mlajši in starejši pionirji in mladinci, ki so pokazali lepe rezultate. Zmagovalci so prejeli lepe knjižne nagrade. Pred tem pa so tekmovali člani in članice.

SINDIKALNO PODRUŽNICO DELAVCEV PRIVATNEGA SEKTORJA so ustanovili v Šentvidu delavci privatnega sektorja. Na sestanku so obravnavali težave, ki jih imajo pomočniki in vajenci, zlasti tani, kjer hočejo delodajalci po starim, v 123 prireditih podjetjih je zaposlenih nad 350 pomočnikov in vajencev, ki v večini še nimajo kolektivne pogodbe. Govorili so tudi o strokovni in politični izobrazbi kadrov. Po živahni razpravi so izvolili sedemčlanski odbor in sklenili, da si bodo prizadevali za sklenitev kolektivnih pogodb.

PRIREDITVE ZA PRVI MAJ. V počastitev 1. maja je DPD »Svoboda« v Loški dolini priredilo akademijo, ki so jo izvajali mlajši pevski zbor, folklorna skupina, TVD Partizan, dijaki gimnazije in osnovne šole ter delovni kolektivi. Po akademiji je bila v prostorih nižje gimnazije v Starem trgu je priredili fotoklub pri Ljudski tehnični šoli razstavo fotografij, ki so jo razstavljali fotografije, ki so bile razvidno delo in življenje posameznih kmetijskih zadrug in gospodarskih podjetij. Avtomoto klub je priredil tekme kolektarjev in ocenjevalno vožnjo motornih koles »Moped« in motoristov. TVD Partizan pa je pri JNA Velike Bloke pripravil telovadni nasop in tekme v odbojki ter sodelovanju z zračno puško. Mladinci Partizana pa so v Cerklji odigrali nogometno tekmo z mladinci iz Cerklje.

PREDAVANJA ZA ČEBELARJE. Te dni so v okviru Kmetijske zadruge v Starem trgu pri Ložu ustanovili čebelarški odtok, ki združuje 48 čebelarjev. Imeli so predavanja o čebelarstvu, o kugi, prahu in nosni, kjer so se čebelarji seznanili s nastankom teh bolezni. Nabavili bodo nekaj matic iz vzrejskih središč za osvežitve krvi pri čebelah.

POLJANSKA DOLINA,

KAM?

»Eno je glavno: naša zemlja se nam ne sme vzeti in narod slovenski mora stati kot večno drevo, kateremu korenine nikdar ne usahnejo! V to moramo delati vsi, na to moramo misliti takrat, kadar se odločujemo za poklic, in predvsem tedaj, kadar se ženimo! Kdor se ženi, naj se ženi tako, da mu bo zakon oklep, ki ga še bolj zveže z domovino in otroke naj rodi, ki bodo pomnožili slovensko vojsko in armado slovenskih delavcev!« (Dr. Ivan Tavčar.)

Pesnik loškega pogorja Ivan Tavčar je zapisal te vrste pred štiridesetimi leti, ko se je sredi vojne vohre, ob lastni nesreči, ker mu pozna ljubezen, ki je prišla na jesen, »ni rodila sadu, kakor ga ne rodi jesenski cvet«, pa ob Mlačanovi in Danijelovi tragediji, ki sta šla čez lužo iskat boljšega življenja, zbal za slovenski narod. Iz svoje rodne Poljanske doline je gledal na trpinčeno slovensko ljudstvo, ki se je tačas že osvobajalo stoletnega hlapčevstva tujcem; in prav je imel: milijonsko ljudstvo mora čuvati sleherno kapljo lastne krvi!

Poljanci so dosledno izpolnjevali Tavčarjevo oporoko: toda ne samo, ko so se ženili — z golimi pestmi in s puško v roki so v odločilnih trenutkih branili vsako ped zemlje pred fašističnim okupatorjem. Že takrat, ko mačehovska versajska Jugoslavija ni mogla prehraniti vse »armade slovenskih delavcev« in so šli mnogi od njih iskat kruha v daljne evropske dežele ali pa čez lužo v Ameriko in ko so njeni protiljudski oblastniki polnili ječe z revolucionarnimi borci za delavske pravice, se je v Poljanski dolini začel delavski razred zbirati okrog Komunistične partije (prvo partijsko celico v Škofji Loki je v letih 1937/38 organiziral Franc Pfajfar). Tako okupacija Poljanske doline ni našla nepravilne. Organizacija priprav za vstajo sega v zgodnje poletje 1941 in so nanjo vezana imena najuglednejših revolucionarjev: obeh Stanetov Zagorjev, Lojzeta Kebeta-Stefana, Mirje Svetinove, Toma Brejca in drugih. Začetek splošne vstaje na Gorenjskem je bil 22. julija 1942, že dva dni prej pa je bil pri Kavčičevih v Škofji Loki ustanovni sestanek OF. Cankarjevemu bataljonu, ki je bil formiran 5. avgusta 1941 na Jelovici, sta se pridružili še loška in žirovska četa ter poljanski borci. To je bila armada delavcev in kmetov, ki je prekrizala okupatorjeve načrte o ponemčenju Gorenjske.

Stisnjena med Loško pogorje in Polhograjsko hribovje se ob vnožu slikovitih in raztresenih hribovskih vasi vije Poljanska dolina vse od žirovske kotline do plodnega Sorskega polja. Dolina je raztezana na več kot 30 kilometrov dolgo slikovito strugo Poljanske Sore, obdano tu in tam s polji, največ pa se dokaj strmo od nje vzpenjajo pašniki in goste krpe mešanih gozdov, ki so med NOB nudili partizanom varno zavetje, sedaj pa predstavljajo za poljanskega kmeta važen vir dohodkov. Tri občine so v dolini: Škofja Loka, Gorenja vas in Ziri.

Vse se steka v Škofjo Loko, toda...

Kakor je bil različen razvoj vsake od treh občin v dolini, tako je tudi različna njih gospodarska struktura. Medtem ko so bile Ziri do leta 1918 ločene od ostale doline in so bile povezane z Idrijo, je ostali del doline delil enako usodo vsa predvojna in povojna leta. Pravza-

prav smo krivični, če rečemo, enako usodo, kajti Škofja Loka se je kot središče freisinških fevdnih gospodov razvijala — seveda na račun mačehovskega odnosa do obeh dolin — mnogo hitreje kot pa Selška in Poljanska dolina. Enaka usoda je bila le v teritorialni in upravni povezano-

sti: kmet, tako iz Selške kot iz Poljanske doline, je imel svojega fevdnega gospoda in duševnega pastirja v Škofji Loki za obzidjem mogočnega gradu. Tako predstavlja Škofja Loka z obema dolinama enega klasičnega primerov očitnega nasprotja med teritorialno razdelitvijo in gospodarsko povezanostjo: vsa leta so se in se še vsi pridelki, živina, mleko, les itd. stekali v Škofjo Loko, ki si je tako razvijala lastno industrijo in obrt, v obe dolini pa se narodni dohodek ni vračal.

POGLED NA DANES IN NAPOVED ZA JUTRI

Bežen pogled na ustvarjen narodni dohodek v vsaki od teh občin v primerjavi z narodnim dohodkom celotne Gorenjske pokaže, da v dolini ni doma bogastvo. V družbenem planu za leto 1957 je predvideno, da bo Škofja Loka ustvarila 1.573.000.000 din narodnega dohodka (kar predstavlja 4,7% narodnega dohodka okraja Kranj), Gorenja vas 307 milijonov dinarjev (0,8%) in Zeleniki v Selški dolini 617.000.000 dinarjev (1,7% narodnega dohodka okraja). Ob pogledu na te številke in analizi gospodarskih sil v dolini, zlasti pa spričo naravne gravitacije obeh dolin v Škofjo Loko, se postavlja vpra-

šanje, kolikšna je življenjska doba vseh štirih občin. Vse tri občine v dolini (Ziri, Gorenja vas in Zeleniki) stoje na zelo šibkih nogah: s proračunom še pridejo skozi, ko pa gre za negospodarske oziroma gospodarske investicije, občutijo vse tegobe občinske samouprave. Zaradi nizkega proračuna tudi ne morejo postaviti vseh potrebnih služb na občini in so še v mnogočem vezani na okraj (oziroma imajo skupne službe s Škofjo Loko) s čimer je občinska samouprava močno okrnjena. Naš cilj pa je, da dobimo takšne samoupravne enote, ki bodo sposobne samostojnega življenja in bodo lahko prevzele vse zakonite pristojnosti.

Po osvoboditvi je Selška dolina imela več uspehov pri razvijanju lastnih gospodarskih sil. Tovarna »Niko« v Zelenikih in Lesni kombinat v Češnjici prispevata največji del narodnega dohodka. Podobno je z Ziri, ki so po vojni razvile dokaj močno čevlarsko industrijo (»Alpina« in »Metka«). Predvsem pa imajo v Zelenikih in Zireh relativno dovolj strokovnega kadra. V primeri z Gorenjo vasio imata ti dve občini torej dokaj boljše pogoje za komuno in njiju ne kaže obravnavati v isti sapi kot Gorenjo vas.

Pred odločitvijo

Pred gorenjevaško občino se postavlja alternativa: ali naj si zgradi lastno (predelovalno) industrijo in s tem prepreči odtok lesa, živine, mleka itd. (beri: narodnega dohodka) v Škofjo Loko, ali pa se naj združi s Škofjo Loko in participira na dohodku, ki ga Škofja Loka ustvarja s predelavo teh pridelkov. Če ostanejo v sredini — s samo občinsko samoupravo brez zadostne materialne osnove — bodo še nekaj časa bolj životalni kot pa živel.

Na prvi pogled je očitno, da v dolini ni mogoče graditi industrije, ki bi dajala pomembne dohodke, in to predvsem ne zaradi tega, ker je že v Škofji Loki razvila vsa industrija za predelavo surovin iz doline z zadostnimi kapacitetami. Tembolj pa je gospodarsko neutemeljeno graditi v dolini industrijo za vsako ceno, zgolj zato, da bi opravičili obstoj komune, če bi šlo to na škodo že obstoječih kapacitet v Škofji Loki. Zaradi lesnega kombinata na Trati so v dolini ustavili obratovanje vseh gozdov, pa naj je bilo to še tako boleče (v Sovodnjem se 80% prebivalstva preživlja z gozdom, a so morali ustaviti že postavljen gater). Selška dolina si je še pravi čas postavila lesni kombinat v Češnjici, za Poljance pa je vlak že odpeljal mimo — v Škofjo Loko. Podobno je z mesno predelovalno industrijo, saj so kapacitete obeh mesarskih podjetij v Loki že prevelike za sedanjo klavnico. Prav tako je z mlekom: za dve mlekarni je zaledje premajhno, posebej še, ker nameravajo loško mlekarstvo povečati in modernizirati. Ostane torej na razpolago druga alternativa, ki je edina gospodarsko utemeljena.

Ob težavah, v katerih se je znašla gorenjevaška občina, se je že med prebivalci samimi razširilo mnenje, da občini ni usojeno dolgo življenje in da se bo kmalu priključila Škofji Loki. Ne samo, da je občina brez sleher-

nega strokovnega kadra — za vse sta predsednik in tajnik — ampak razjedajo občino predvsem notranja nasprotja med Poljanami kot središčem NOB, in Gorenjo vasio kot bivši belogardiistično postojanko v dolini. »V Gorenjo vas že ne gremo, da nas bodo komandirali belogardiisti,« so pribijali Poljanci. Ko pa je Gorenja vas po dolgih razpravah končno postala sedež občine, ker je naravno središče tega območja, je med Poljanci zavladala pasivnost. Celotno tako daleč je prišlo, da so bojkotirali lankoletni občinski praznik. To je seveda zelo kratkovidna in revolucionarnih Poljan nevredna politična nestrpnost (zdi se pa, da je s tem nasprotjem pri sedanjih generacijah treba računati). S šibko gospodarsko osnovo, brez strokovnega kadra, predvsem pa zaradi notranje neenotnosti in pasivnega odnosa prebivalstva do sodelovanja pri reševanju gospodarskih problemov, se bo gorenjevaška občina torej kaj težko opomogla: slej ko prej bo prišlo do spojitve s Škofjo Loko.

Razvoj Loke

le odvisen od zaledja

Kaj pravi k temu problemu predsednik Občinskega ljudskega odbora Škofja Loka Svetko Kobal:

»Mislim, da še ne bo prišlo kmalu do združitve in sicer predvsem zaradi močnih subjektivnih nasprotij. Najprej je treba upoštevati, da je bila Škofja Loka stoletja sedež fevdalcev za obe dolini. Tu v gradu so plačevali »fronke«, v Loki so stoletja gledali zatiralca in tega se ne morejo otresti tako hitro.

Antagonizem je posledica različnega gospodarskega razvoja obeh dolin: ker je Selška dolina nekoliko bolj razvila lastne gospodarske sile in je bila sposobna imeti lastno komuno, pa tudi Poljanci nočejo biti slabši. Zgolj s stališča oportunizma bo tu koristilo načelo — najprej razdelimo, da bomo potem lahko združili.

»Pa bi se protinili združiti z gorenjevaško občino?«

»To nikakor ne, ker se zavedamo, da je razvoj Loke odvisen od svojega naravnega zaledja. Spritoče te gospodarske povezanosti niti nimamo pravice odrekati se tudi združiti v en samoupravni organizem. Razprave okrog skupne komune se pa namenoma nismo udeleževali, da nam ne bi kdo očital materialne zainteresiranosti na takšni združitvi (kar bi še bolj povečalo odpor prebivalcev za združitev z Loko).

»Zadovoljni smo!«

Jurija Stanovnika iz Loga nad Škofjo Loko smo našli ravno pri setvi. Sam je sejal, dve sestri in brat pa so s parom konj brnali na novo zoran njivo. Lozje je hoteli dobiti bolj »živahno« fotografijo iz Loga. Mimogrede smo se zapletli v pogovor.

»S čim se preživljate na vaši kmetiji?«

»Glavne dohodke imamo od živinoreje, nato od sadjarstva in poljedelstva, precej pa izda tudi

Jurij Stanovnik iz Loga

gozd. Na približno 10 hektarov obdelovalne zemlje redim 13 glav goveje živine in par konj. V rodniku imam tri krave, lanj pa sem v Naklem kupil tudi plemenjaka. Zelo lep je: šele dve leti je star, pa tehta že nad 600 kilogramov. Ne, umetnega osemenjevanja tod nimamo, ker lahko kupimo dobre plemenjake na sejmu v Naklem.

»Kam pa prodajate mleko in živino?«

»Mleko odkupuje zadruga mlekarstva v Škofji Loki. Za nas je lažje, ker smo tu ob cesti in ni treba mleka nositi daleč. Za živino pa ni skrbti, da je ne bi prodali. Vsako sredo pridejo odkupovat iz Škofje Loke. Ker sta dve podjetji — »Mesnina« in Mesarsko podjetje OZZ — prodamo tistemu, ki bolje plača.

»In z občino? Ali ste zadovoljni, odkar spadate k Škofji Loki?«

»O, to pa to. Zelo smo zadovoljni. Sedaj lahko v Loki vse opravimo spetoma, ko gremo v trgovino. Prej pa smo morali hoditi v Zminec na občino in še v Kranj na okraj. Za manjše stvari imamo v Logu krajevni odbor, ki dobi iz Loke tudi nekaj denarja, da si popravimo poti, mostove in podobno...«

V »Marmorju« prodajajo v glavnem surove bloke marmorja. Kamnoseki obdelujejo le nekaj malega spomeniških podstavkov

Kaj imajo v Gorenji vasi?

Družbeni plan za leto 1957 predvideva 307.000.000 dinarjev narodnega dohodka. Od tega ustvari kmetijstvo in gozdarstvo 83,2%, obrt 8,9%, industrija 5,3%, gostinstvo 1,3%, trgovina 1,1% in komunalna podjetja 0,2%. Največ je torej pričakovati od kmetijstva in gozdarstva. V prihodnjih letih pa se bo treba osloniti bolj na kmetijstvo kot na gozdarstvo, ker je z dobički, ki so jih doslej kmetijske zadruge ustvarjale na račun lesa, pri kraju. Odločilen preobrat je bil za Gorenjo vas dosežen z ustvaritvijo selekcijske postaje v Poljanah. Njen vzgojni vpliv je namreč v dolini tolikšen, da kmetje s spoštovanjem gledajo na njeno delo in iščejo pri njej

vsakršne nasvete. Postaja je pomembna predvsem zaradi proizvodnje originalnega semenskega krompirja, semenskih žit in travnih semen. V celi Poljanski dolini je bilo lani zasajenih s krompirjem 420 hektarov površin, od tega s semenskim krompirjem 58 hektarov (plan za letošje je 77 hektarov). V Gorenji vasi sami so imeli lani 20 hektarov semenskega krompirja, za letošje pa ga predvidevajo 40 hektarov.

Živinoreja je tudi pokazala določen napredek, zlasti pri uvažanju selekcije, rodovnika, molzne kontrole itd., vendar trdijo na živinorejskem odboru OZZ Kranj, živinorejskem odboru OZZ Kranj, da se njihova plemenska živina zaradi vpliva neke stare pasme

ne obnese drugod na Gorenjskem. Ker torej ni tolikšnega povpraševanja zanjo, se je tudi število rodovniške živine v zadnjem času nekoliko zmanjšalo. To kaže, da se bo v živinoreji treba preusmeriti v proizvodnjo mleka in vzrejo klavne živine. Po izjavi strokovnjakov je njihov tip živine že po telesni konstituciji primeren za pitanje, za kar pa bodo v hribovskih vaseh tudi porabili večino mleka, ker ni računati, da bi lahko uredili odkup mleka v teh oddaljenih vaseh. V prvi vrsti pa bo potrebno zboljšati krmsko bazo. Vložena sredstva in sedanji napori se seveda ne bodo poznali takoj, ampak šele v desetih do petnajstih letih.

Obrt, kolikor je imajo, je ne razvita, neurejena, prepuščena lastnemu stihijskemu razvoju, predvsem pa zaradi nizke produktivnosti dela komaj preživlja sama sebe, ne da bi mogla dajati kaj sredstev v ostale panoge in za lastno razširjeno reprodukcijo. Primer elektroinstalaterske delavnice v Poljanah, kjer znaša narodni dohodek na delavca 448 dinarjev (v primeri z delavcem na kmetijskem posestvu v Poljanah, kjer ustvari en delavec 3700 dinarjev narodnega dohodka), kaže na neurejene razmere v obrtništvu. Brez večjih investicij in zvišanju produktivnosti dela ni pričakovati, da bo obrt dobila kmalu pomembnejše mesto v gospodarstvu občine.

»Kadrov nimamo«

Predsednik gorenjevaške občine Jože Šubic pa pravi o težavah v svoji občini med drugimi:

»Kadrov nimamo in to nas duši. Saj smo glede njih na zadnjem mestu v okraju. Vsaj ekonomista in pravnika bi morali imeti. Brez najosnovnejših strokovnih uslužbenec ne bo šlo. Sam sem kmet in ne morem delati gospodarskih načrtov, ter analiz, vem pa, da bodo brez tega vsa naša prizadevanja brezuspešna. Vse skupaj zato prepuščamo bolj ali manj stihiji. Tudi sveti ljudskega odbora nimajo prave osnove za delo, ker člani svetov niso gospodarski in pravni strokovnjaki in tako čisto pridejo v položaj, da niti ne vedo, kaj je zakonito in kaj ni. Iz tega izvira tudi pasivnost večine svetov. Če vzamemo samo primer obrtnišтва: lani je neko obrtno podjetje imelo predpisane pavišalnega davka 6 tisoč dinarjev, o istem času pa so v podjetju izplačali dobička za 150 tisoč dinarjev nad tarifnim pravilnikom. Ljudski odbor s Svetom za gospodarstvo pred torej ni bil sposoben temeljito proučiti stanja v obrtništvu in voditi ustrezno davčno politiko. Drug problem je nizka proizvodnost dela...«

Ce kritično ocenim delo sej ljudskega odbora, moram reči, da niso bile dobre: živahno je bilo le tedaj, če smo dobili kaj sredstev in ki jih je bilo treba razdeliti, nismo pa bili sposobni spoprijeti se s problemom nizke produktivnosti dela in tehtnejšimi načrti za povečanje narodnega dohodka. Tudi od volincev samih je premalo zanimanja in sodelovanja...

Po vojni so Ziri dobile tri pomembne pridobitve: tovarno čevljev »Alpina«, novo gimnazijo in Zadrugi dom, ki bo eden najlepših v Sloveniji.

ZBRAL IN NAPISAL IVAN KRISTAN

KRAMLJANJE O MLADINI IN PLESU

Samo nekaj tednov še in letošnja plesna sezona bo pri kraju. Ples sam pa je zdaj tako družabna nužnost, da moramo videti v njem nadvse važno in pomembno obliko družabne vzgoje. Ta vprašanja smo doslej že čisto obravnavali, smo pa žal pri reševanju teh problemov nemalo kdaj običali tam, kjer bi po logiki morali pričeti.

POD ENO STREHO

Za zdaj imamo v Sloveniji dve strokovni organizaciji, ki skrbita za razvoj plesne kulture. Zdrženje plesnih učiteljev želi gojiti turnirski ples, prirejati tekmovanja na po šolah in med šolami in tako pomnožiti svoje vrste. Seveda pri tem ne zanemari osnovnega plesnega pouka. Plesna zveza Slovenije pa združuje plesalce-amaterje, ples sam pa goji samo na športni osnovi. Taka delitev moči pa nam bolj škoduje kot koristi. Prav zato so nedavno ob sodelovanju že omenjenih strokovnih organizacij, organov oblasti, političnih in množičnih organizacij, predstavnikov ustanov in podjetij, ustanovili pri-

pravljalni odbor nove in enotne plesne organizacije za vso Slovenijo. Nova organizacija bi predvsem skrbela za splošni dvig plesne kulture, za vzgojo novih strokovnih kadrov, izdajala bi

Športni bluzi za prehodne dni

tudi strokovne knjige in mesečno revijo o naši plesni dejavnosti.

MALO DOBRONAMERNE KRITIKE

Izračunali so, da ob sobotah in nedeljah pleše v Ljubljani tudi do 25.000 ljudi, torej skoraj petina vsega prebivalstva. Ljubljana pa žal še nima primerne plesne dvorane. Med množico ljudi, ki se tare po plesiščih v Narodnem domu, na Taboru, na Viču, po plesnih šolah in drugod, se seveda največ dijaške in študentske mladine med 17. in 22. letom starosti. Nanjo odpadeta dobri dve tretjini vseh plesalcev. Med ostalo tretjino so enakomerno zastopani vsi ostali, predvsem starejši in vajenci. Zelo malo pa je kmečke mladine. Le-ta namreč se v večini zadovolji z osnovnim poukom v plesnih šolah.

Mnogim je ples najbolj priljubljena in morda tudi najcenejša oblika kulturnega izživljanja. Naše dvorane pa so prenapolnjene, saj je število vstopnic neomejeno. Tako pa bo ostalo vse dotlej, dokler bodo plesi samo stalen in masten vir dohodkov,

plesni učitelj na takih plesnih »vajah« pa samo »znamka za dobro kvaliteto«. Čeprav zmerom znova poudarjamo, naj bi imele plesne vaje tudi vzgojni značaj, ob takih razmerah sama po sebi odpade vsaka oblika pouka in vzgoje. Brez denarja ne gre. Morda pa bi organizatorji lahko poskušali kakšno drugo rešitev in zbrali potrebna denarna sredstva s prirejanjem kulturnih in podobnih prireditve.

MED STROKOVNJAKI

Minulo nedeljo smo obiskali nekaj ljubljanskih plesišč in plesnih šol. Kako ples ne sme biti samo vir denarja, so lepo pokazali v domu »Maksa Perca«. Z nedeljskimi plesnimi popoldnevi imajo sicer izgubo, ki jo mora uprava doma kriti iz svojih sredstev. Zato pa pri tem opravljajo pomembno vzgojno poslanstvo. Lep je pogled na mlade obraze, ki v odmorih ob pogrnjenih mizah poslušajo izvajanja plesnega učitelja Ludvika Simončiča. Na naše vprašanje, kaj misli o plesni dejavnosti, je tovariš Simončič odgovoril, da potrebujemo predvsem nove plesne šole. Meni, da so prostori sedanjih plesnih šol za to vrsto pouka povsem neprimerni. Pri tem je poudaril, da se tudi najbolj vzgojen človek prilagodi okolju okrog sebe.

Mojster Jenko je povedal: »Pri plesnem pouku v plesni šoli posredujem osnovno znanje družabnega plesa, boljše plesalci pa imajo možnost izpopolnitve v osebnih tekmovanjih in turnirskih tečajih. Pouk v šoli je torej strokovno poučen, plesne vaje pa naj bi bile vzgojno praktične, žal pa so zdaj le zadnje. Opažam pa precejšen napredek v vedenju in kulturi tečajnikov.«

Na klasični gimnaziji »vedri« ob nedeljah plesni učitelj Marijan Lombar. Zanimiv, čeprav neuresničljiv je njegov predlog o uvedbi nekakšnih abonmajev za obisk plesnih vaj. Ob stalni publici bi plesni učitelj lahko izpeljal svoj program in vsakokrat praktično pokazal zadnje plesne novosti. Tudi sicer bi kazalo ples uvesti kot obvezen predmet v naše šole, tako so namreč že storili na Danskem in drugod po svetu.

IN SE DRUGA STRAN MEDALJE

Na Plesni zvezi si že dalj časa prizadevajo urediti in poenotiti sistem pouka, so pa trenja med plesnimi učitelji in njimi samimi, zlasti glede razlik v sistemu dela. Podpredsednik Zveze tov. Nagode je omenil tudi

Če postanejo kuhinjske deske in leseni pribor sive barve, le-te položimo v mrzlo milnico, potem pa jih pristavimo k ognju in počasi segrevamo do zavretja. Nato deske izperemo v čisti vodi in posušimo na zraku. Deske bodo kot nove.

Karirasta obleka v princes' kroju za mlada dekleta

vprašanje pomanjkanja strokovnih kadrov in to tako poklicnih učiteljev (zdaj imamo samo d. a. enega v Mariboru in enega v Ljubljani) kakor tudi trenerjev-amaterjev. Tudi s turnirskim plesom še niso zadovoljni, saj zavzemamo sredino evropske lestvice le po zaslugi redkih posameznikov, naraščaj pa je slab. Od nove Plesne zveze si zlasti glede tega mnogo obetajo.

KAJ PA ROCK AND ROLL?

Na vprašanje, kaj in kako mislijo o rock and rollu, so strokovnjaki precej enako odgovorili. Tudi ta ples v dostojni in pravilni obliki ni nič slabega, je pa tu miselnosti in temperamentu naših ljudi in bo ostal le trenuten krik mode. Filma »Rock around the Clock« pri nas ne bomo videli, zato pa bodo najbolj navdušeni lahko občudovali našo domačo verzijo rock and rolla v novi »Vesni«. Nastopilo bo petnajst parov, avdicija pa bo v kratkem.

NOVOSTI V PRIHODNJI SEZONI

Do jeseni bo nemara že ustanovljena nova Plesna zveza. Sedanjega stanja čez noč seveda ne bodo mogli spremeniti, pričeli pa bodo postopoma ukinjati sedanji način plesnih vaj in prešli na sistem plesnih šol. S tem upajo v plesu dvigniti vse tiste pozitivne vzgojne strani, ki jih nedvomno ples ima v sebi, mladini pa dopovedati, da življenje ni samo ples in da življenje zahteva od človeka tudi kaj drugega.

Vzgojno poslanstvo plesa ni majhno, vprašanje pa je, kako ga bomo izvedli v praksi.

MIG

Da bo sestrice čimlepša

Za zdrave in lepe lase

Otroški lasje so zelo občutljivi, zato jih moramo zelo skrbno negovati. Za lase moramo skrbeti že pri dojenčku, če hočemo, da bo njegova glava lepo negovana in da bodo njegovi lasje lepo rasti. Le-ti lepo rastejo, če jih ne milimo pre pogosto. Enkrat na teden popolnoma zadostuje, za umivanje glave pa uporabljamo otroško milo. Pazimo pa, da glavo temeljito izperemo. Vse druge dni pa glavico splahnemo samo z vodo, nakar jo posušimo z mehko brisačo in takoj nato lasje skratčamo. Dokler dojenčkova glava ni zaprta, uporabljamo za skratčenje las svileno mehko krtačko, ko pa se glavica zapre, pa nekoliko tršo. Nikdar pa ne uporabljamo nylon krtačke. Če hočemo, da bodo lasje res lepi, jih krtačimo takole: vsak dan po kopanju potegnimo dvajsetkrat nazaj, desetkrat na vsako stran in desetkrat naprej. Nazadnje pa skratčamo lase vse skupaj brez prst, tako da se na vrhu glavice zvijejo v čop.

Če opazimo na otroški, oziroma dojenčkovi glavici prihlaj, previdno namažemo lasišče s toplim oljem. Lasišče pustimo

namazano čez noč, naslednje jutro pa počemo lase z gostim glavnikom. Mersikajališimo, žrtati na deželi, da je odstranjevanje prihlaja škodljivo, kar pa ne drži. Tako imenovane temence so umazan prisusen prihlaj. Tudi če ima dojenček zelo suhe lase, lahko lasišče kdaj pa kdaj namažemo z oljem. Najbolje kakšno uro pred kopanjem.

Dojenčkovi svetli lasje že v prvem letu starosti postanejo, in so temnejši z vsakim letom. V lasnih koreninah se namreč tvori pigment, ki ga je vsako leto več. Seveda pa potemne lasje tudi zaradi slabega mila ali zaradi prepogostega umivanja. Zaradi tega umivamo svetloase dojenčke in tudi otroke z lahkim kamiličnim čajem in zadnji vodi dodajmo precej limoninega soka. Temnolase dojenčke pa umivamo namesto s kamiličnimi, z vodo, v kateri smo kuhali rožmarin. Mastne lase umivamo z rumenjkom, voda je najboljša deževnica, trdi vodi pa dodajmo nekoliko boraksa. Večjim otrokom sušimo lase poleti na zraku.

Večkrat srečujemo dečke, katerim so skrbne mamice poskrbele, da imajo skodra-

ne lase, in sicer s trajnim kodranjem. Nikoli pa take mamice ne pomislijo, da to lasem škoduje, zlasti naj ne imajo deklec nikdar trajnega kodranja pred puberteto. Če hočemo na vsak način skodrati lase majhnim dečkam, moramo napraviti to zelo prizanesljivo. Navijemo jih na zelo mehke navjalske čez dan, ko pa se lasje posuše in navjalske odvijemo, moramo vsak koder posebej skratčiti. Pred tem se lasje posuše z dobro lasno vodo. Torej še enkrat, čuvajmo lase naših deklec in jih nikar umetno ne kodrajmo!

Da bo tudi naša hčerka lepo oblečena

Da bo tudi naša hčerka lepo oblečena

Miha Ogorevc

Okrasne češnje

V minulem tednu, ko je po vsej Sloveniji nastopilo izredno toplo vreme, so začele povsod priljubljene okrasne ali japonske češnje. Nekatere od njih zrastejo v precej velika drevesa, ki se včasih porabljajo, druge pa ostanejo stalno nizke in so bolj podobne breškavam. Vse brez izjeme so zelo dekorativne in tudi za vsak vrt primerne. Žal pa do jeseni, ko bi jih lahko sadili, že pozabimo nanje, hitro, pa nas obarajo spomladi, ko spet zavzete. Trenutno pa jih je tudi težko dobiti, ker jih vrtnarji sprosti porabi za saditve v javnih nasadih. Lahko pa jih vzgojimo sami, ako bomo na to pravočasno mislili. Številne vrste okrasnih češenj namreč razmnožimo s cepljenjem in okuliranjem, kakor navadne češnje; brešve in slive. Okuliranje dobro poznajo vsi vrtnikarji, zlasti pa tisti, ki se že zmerom navdušujejo za visokodebelne vrtnice. Le-te današnji vrtnarji le redkokje še vzgajajo, zato jih moramo sami vzgojiti, ako jih hočemo imeti. Pri razmnoževanju okrasnih češenj predstavlja največje ovire prav podlage, ki so osnova za normalni razvoj bodoče rastline. Več sto vrst in sort okrasnih češenj glede tega razdelimo v glavnem na dve veliki skupini. V prvo skupino uvrščamo češnje, ki dobro uspevajo na divji ali pitji češnji, v drugo pa češnje, kjer uporabljamo za podlage slive. Nekatere seveda tudi lahko razmnožujemo z lesnatimi in zelenimi potaknjenci (na pr. Pisarcjevo rdečo slivo, ki je je prav zaradi tega pri nas že kar preveč), ali pa jih okuliramo na breškovi ali mendljev divjak, vendar to v primeri z zgornjima skupinama skoraj ni upoštevanja vredno. Omenim naj le, da se tudi pri nas zelo razširjena trokopa češnja (Prunus triloba plena) uspešno razmnožuje s potaknjenci. Zvrsti nizke japonske češnje (Prunus japonica) in vse lavičaste ali zimzelene češnje (Prunus laurocerasus) največ razmnožujemo z zelenimi potaknjenci poleti in jeseni, ko primerno dozore. Za visokodebelne okrasne češnje pa je najbolje, da vzgojimo podlage iz koščic navadnih češenj in jih okuliramo nanje, ko so kot svinčnik debele. Še preprosteje in hit-

treje jih vzgojimo, če kar iz gozda prinesemo divjak in cepimo nanj okrasno češnjo v marcu prihodnjega leta, ko se je že dobro vrasel. Tako cepimo zlasti razsto cvetočo okrasno češnjo Prunus serrulata Hissakura in Shidare - Sekura, ki jih največ vidimo po nasadih in vrtovih.

Druga skupina vrst pa je glede na rast zelo mnogolična, vendar vse cepimo na slive, predvsem na Julijevo slivo. To doma teže vzgojimo, zato je najbolje, da jo naročimo v zanesljivi sadni drevesnici. Sem sodi še prej omenjena trokopa češnja, ki se od vseh češenj še najraje prime. Običajno okuliramo na dve nasprotni oči, da čimprej dobimo lepo krošnjo.

Miha Ogorevc

NAŠLI SO SI NOV DOM

Dom starih in onemoglih na Bokalah, kjer preživlja jesen svojega življenja 345 ljudi, je vreden obiska. Pogovorili smo se in za hip pozabili na težave in skrb, ki jih je v življenju zmerom dovolj.

Nekdo je prižgal radio. Poskočna melodija je pretrgala molk. V jedilnici Doma onemoglih na Bokalah se je razvil živahen pogovor. Stari ljudje, ki s svojimi sivimi glavami premišlujejo o časih, ko so bili še mladi in zdravi, so s trpkim nasmehom pripovedovali o svojem življenju. Ljudje, katere je usoda naplavila na rob življenja in jih varno skrila pod toplo streho Doma, so se v mislih preselili za 50 let nazaj. »Upanje je pol življenja,« pravijo ženske in moški v Domu. »In toliko je življenjskih usod in zgodb, kolikor je ljudi.«

Ko je radio s tihim glasom pel o mladosti in ljubezni, so se razgorani obrazi raznežili in v mrtve oči in je prikazal mladeniški ogenj. Sedeli so za mizo in kdor ni hotel pripovedovati o sebi, je govoril o drugem in nastale so zgodbe, vesele in žalostne, kakršno je pač življenje.

»DEDEK, NIKAR V SIROTIŠNICO!«

Mala navihana punčka se je oklenila sivolasega in bolnega dedka in s solzami v očeh prosila. »Dedek, ne smeš v sirotišnico, saj bo moja mamica poskrbela zate. Kdo mi bo pa pravljice pripovedoval?« Proseče ga je

gledala in se tesno oklenila izsušenega telesa, v katerem je bil samo še pepel starosti. In dedek je s tihim glasom pričel pripovedovati tisto staro pravljico »o jari kači in steklem polju«. Ko je z monotonimi besedami govoril in strmel v žive, črne oči vnukinje, je premišljeval o tesnem stanovanju, mali pokojnici in življenjskem zakonu »da mladi in stari ne sodijo skupaj«. Misli je na mirno sobico v Domu na Bokalah, mogoče tudi na partijo taroka in nenadoma se je odločil, da bo odšel v Dom. Hčerka je bila nevoljna, saj je imela svojega očeta, ki je celo življenje delal, rada. Ni hotela, da bi živel sam in zapuščen v »sirotišnici«, kamor so še pred desetletji hodili umirati vaški reveži. Ko se je prepričala, kako živijo ljudje na Bokalah, mu ni več branila. Naposled se je odpravil in danes živi vesel in zadovoljen v Domu. Našel je nove prijatelje in v obujanju spominov tečejo dnevi, tedni, leta. Le ko se približuje nedelja, postane nemiren. Strmi skozi okno in gleda po beli cesti. In vsako nedeljo zagleda hčerko z vnukinjo, ko gresta z roko v roki po strmih bregu. Tedaj se spomni na vse pozabljene pravljice in s tresočo roko objame svoj zaklad, vnukinjo in hčerko, ki ga nista pozabili.

KO IMA PA TOLIKO DELA...

»Moj Janko je tako zaposlen,« je s solzami v očeh pripovedovala siva mati, katero je sin že davno pozabil. »Niti pisati ni nima časa. Obiljubil mi je, da me pride obiskat za rojstni dan, saj bo tako moj zadnji. Devet križev že imam na hrbtu. Samo še enkrat bi ga rada videla.«

Res je prišel, toda šele dan po njenem pogrebu. Z avtomobilom in dvema velikima kovčkoma, kamor je stlačil borno zapuščeno svojo mater. Se na pokvarjeno budilko ni pozabil, katero je uboga mati vsak dan skrbno navila in s hrepenenjem opazovala kazalca, ki sta hitela in ji približevala prihod ljubljene sina. Ostala je samo njegova slika od takrat, ko je menda še znal ceniti materinsko ljubezen. Nekdo jo je čez čas vrgel na smetišče in dež je zabrisal poteze mladega moškega s skrbno pristrizanimi brki.

NA MORJE ME BOSTA PELJALA

Z majhnimi koraki je stopala po širokem stopnišču in obstala na dvorišču. Slabe oči so le s težavo pre-

Zakonca Marija in Vinko Ažnik v svoji sobici v domu onemoglih na Bokalah

poznale sina in snaho, ki sta s hčerkama stala pred starim avtomobilom. Njen sin — mehanik jo je prišel vabiti na izlet. Od veselja je vzkliznila, saj je bilo prvičkrat v njenem življenju, ko se je lahko popeljala s sinom in njegovo družino na morje. Skrbno ji je mlad fant, širokih pleč in žuljavih rok, pomagal v avtomobil in sedel za volan. Po suhem razoranem obrazu stare žene so neslišno tekale solze sreče.

PRAVLJICA IN RESNICA

Zivela sta mož in žena in imela sta devet otrok. Skrbno sta jih hranila in oblačila, pošiljala v šole, prebedela nešteto noči nad njihovimi posteljami ter delala, delala. Ko so otroci odrasli in mladeniče in mladenke, so se porazgubili po svetu. Pozabili so na očeta in mater. Ta dva pa sta bila že stara in utrujena ter živela samo v spominih in ob čakanju na pismo. Pismo, ki naj bi jima prinesel pismo od svojih otrok. Pismo, ki je bilo redko gost v tej hiši. Če pa je prišel, je prinesel drobno kartico, s katero jim je ta ali oni izmed otrok potožil, kako mu je hudo in da nujno potrebuje nekaj denarja. Pritrkala sta si ga od pokojnine in poslala ubogemu otroku, da ne bi bil lačen. Ko pa nista več zmogla nobenega dela, sta skupaj odšla v Dom onemoglih na Bokalah. Tedaj so poklicali otroke in jim sporočili, da mora vsak izmed njih plačevati po 250 dinarjev za oskrbnino. Tega je že dolgo in mati in oče zaman čakata na pismo in obiske. Upravnik Doma pa še do danes ni dočkal tistih borih nekaj dinarjev...

Kosilo v pol ure

Vzemi 10 dkg govedine od stegna brez kit in koščic in jo nareži čez vlakna na tenke listke, ki naj bodo dolga dva prsta dolgi. Na vročo nast ali olje nastrgaj na strgalnici polovico čebule in jo hitro premešaj. Zarumeneti se sme. Mešaj jo največ pol do ene minute. Nato stresi na čebulo še meso in ga hitro obračaj, da se skrje kri. Potresi ga z žličko sladke paprike in vse dobro premešaj. Nato priži dve žlici vode, posoli in ko zavre, je jed gotova.

Vsaka spretna kuharica pripravi takšen golaž v petih minutah. Če pa traja priprava delj časa kot 10 minut, bo meso trdo in pusto. Dodaj lahko kuhanih testenin (polovico in spageti), ki so kuhani v 10-12 minutah in jih pomešaj med golaž. Pripravi še kakršnokoli suvo solato (motovilček, radič, majoliko, ledenko, parisko, zelatno, paradiznikovo, zeleno papriko in kosilo je pripravljeno v pol ure. Kot dodatek serviraj k jedi kosček nastrganega sira, če le tega nimaš pa po kosilu serviraj kozarec mleka.

B. R.

Pomenek na pomladanskem soncu

DNEVNE NOVICE

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA
za nujne obiske na bolnišniškem domu
od 4. do 11. maja 1957 - nočna od 20.
do 7. ure, ob nedeljah in praznikih
ves dan.

Zdravstveni dom Center: dr. Maks
Zalta, tel. 21-824, Puharjeva 3; dr. Vla-
sija Kozak-Bizjak, tel. 31-153, Poljanski
nasip 14.

Zdravstveni dom Bežigrad: dr. Hen-
rik Peče, Milčičeva 69, tel. 21-523.

Zdravstveni dom Šiška: dr. Janez
Gašperlin, Saranovičeva 10, tel. 32-432.

Zdravstveni dom Vič: dr. Miloš
Skok, tel. 21-519, Cankarjeva 10. - V
odnosnosti zdravniškega klicatelja: dr.
Rado Debevec, Kerkova ul. 5, tel. 31-359.
Nedeljska dežurna služba od
8. do 14. ure v ambulanti Mirje, tel.
31-797.

Zdravstveni dom Rudnik: dr. Fran-
c Lobe, Njegosova 25, tel. 21-541. - V
odnosnosti zdravniškega klicatelja: dr.
Rado Debevec, Kerkova ul. 5, tel. 31-359.
Nedeljska dežurna služba od 18
do 20. ure. V soboto dežurna že od 18
daje.

Zdravstveni dom Moste: 4. maja:
dr. Milena Stamač, Grabovičeva 18,
telefon 30-738; 5. maja: dnevnica: dr. Jo-
žna Čuček, Zdravstveni dom, Kerkova
ul. 5, tel. 31-359; 6. maja: nočna: dr.
Rado Debevec, Kerkova ul. 5, tel. 31-359.
V odnosnosti zdravniškega klicatelja: dr.
Rado Debevec, Kerkova ul. 5, tel. 31-359.
Poljedelska 19, tel. 32-373; 7. maja:
dr. Anton Kršper, Smartinska št. 24,
tel. 31-074; 8. maja: dr. Milena Stamač,
Grabovičeva 18, tel. 30-738; 9. maja:
dr. Jožna Čuček, Povšetova ulica 80,
tel. 30-526; 10. maja: dr. Rado Debevec,
Kerkova ulica 5, telefon 31-359. V
odnosnosti zdravniškega klicatelja: telefon LM
30-300.

Matere in očete,
prislusnite!

Zdravstvena služba skrbi za zdrav-
je in bodočnost vaših otrok. Zato bodo
v mesecu maju cepljeni proti črnim
kozam vsi vaši otroci rojeni leta 1955,
1956 in starejši otroci do 3 let, če se
niso bili uspešno cepljeni. Cepljenje
bodo postopoma izvajali otroški dis-
panzerji običajnih zdravstvenih do-
mov in posvetovalnic in na drugih
mestih, ki so vam, starši, najlaže do-
stopna in če doslej priznate kot cepil-
na mesta.

Ce menite, da vaš otrok ni najbolj
zdrav, se še pred določenim dnem cep-
ljenja posvetujte z otroškim zdravni-
kom v vašem otroškem dispanzerju.
Če bo svetovalec, naj se otrok ne cepi,
obvestite o tem ekipo na cepilnem
mestu ali vašo patronko sestro.

Vsak otrok bo cepljen na območju
tiste občine, kjer stalno biva.
Da ne bi bilo ob cepljenju pre-
velikega naveda, je na vabilu, ki ste ga
prejeli, točno naveden kraj in čas
cepljenja. Za stareše tistih otrok, ki
vabila niso prejeli, objavljamo podro-
ben razpored cepljenja po občinah. Ta
razpored bo objavljen tudi v ostalih
časopisih in po radiu.

OBČINA BEŽIGRAD: I. Zdravstveni
dom, Lavričeva 5; cepljenje 8. in 9. maja
1957 od 8. do 19. ure.
II. Ambulanta Jezica, Trbovska 181;
cepljenje 8. maja 1957 od 14. do 17. ure.

OBČINA CENTER: I. Centralni
otroški dispanzer, Ulica stare pravde 2;
cepljenje 6., 7., 8., 9., 10. maja 1957 od
15. do 17. ure.
II. Mestni dom, Kerkov trg 2/I, v
dvorani Sentjakobskoga gledališča;
cepljenje 6., 7., 8., 9., 10. maja 1957
od 15. do 17. ure.

OBČINA ŠIŠKA: I. Osnovna šola
Sp. Šiška, Gasliška 17; cepljenje 13. in
14. maja 1957 od 13. do 16. ure.
II. Sindikalna dvorana EC2, Celov-
ška 184; cepljenje 15., 16., 17., 18. maja
1957 od 13. do 18. ure.

OBČINA VIČ: I. Šolska poliklinika,
Aškerčeva 26; cepljenje 6. in 7. maja
1957 od 14. do 18. ure.
II. Gimnazija Vič, Tržaška cesta;
cepljenje 6., 7., 8. maja 1957 od 14. do
18. ure.

IV. Brezovica, osnovna šola: cep-
ljenje 6. maja 1957 od 14. do 18. ure.
V. Notranje gorice, osnovna šola;
cepljenje 6. maja 1957 od 17. do 18. ure.

Na vseh cepilnih mestih po posre-
dovnih občinah bo po enem tednu pre-
gled uspeha cepljenja in izdaja potrdil.
Točna navodila boste dobili ob cep-
ljenju. Tudi boste imeli možnost za na-
knadno cepljenje tudi zamudniki.
Za občine Moste in Rudnik, kjer se
bo pričelo cepljenje šele 20. maja, bo
razpored objavljen naknadno in pra-
vočasno.

Starši, vi sami morete pomagati
zdravstveni službi pri izvedbi cep-
ljenja, te najvažnejše in najbolj množ-
ne preventivne akcije s tem, da upo-
števate kraj in čas, ko je vaš otrok
vabilen; ostali, manjšina, ki niso prejeli
vabil, pa naj si izberejo v svoji
občini najbolj prikladen kraj in čas za
cepljenje.

Ze sedaj vas opozarjamo, da bodo
otroci približno po štirih tednih po-
novno poklicani na cepljenje proti da-
vici in tetanusu, ki ga v Ljubljani na
izrecno željo staršev ne opravimo isto-
časno s cepljenjem proti kozam.

Higijenska postaja, Ljubljana

De-De
DEFINICIONA IN DEZODORIR
TOALETNO MILO

Uprava za ceste LRS opozarja vse
interesne na razpis licitacije za od-
dajo gradbenih del za most čez Dravo
v Ptuj, ki bo objavljen v prvi na-
slednji številki Uradnega lista.

Turistično društvo Ljubljana
sproda, da bo od 5. maja pa do 15. sep-
tembra 1957, organiziralo stalno vod-
niško službo v Ljubljani z izhodišči
v Krčankah in na Gradu. Dnevno bodo
tri vodstva: ob 8.30, 11. in 16.30 uri.
Posameznikom in skupinam priporo-
čamo, da si pod strokovnim vodstvom
ogledajo zanimivosti Ljubljane.

Turistično društvo Ljubljana
obveša vse zainteresirane, da je rok za
prilogo za izlet v Senpeter in Celje do
srede 8. t. m. Nekaj mest je še prostih.
Vabljeni.

Nenadoma nas je zapustil ljubi mož, očka in brat
IVAN COFUTA

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo, 5. t. m. ob
15. uri iz Andrejeve mrliske vežice na Zalah,
Ljubljana, dne 3. maja 1957.

Zalujoci: žena Gretl, hčerka Silve in ostalo
sorodstvo.

Danes sveže morske ribe v ribar-
nici in v Šiški.

Po čl. 11 Zakona o Jugoslovanskem
Rdečem križu je treba lepit v Tednu
Rdečega križa, ki se prične od 5. do
12. maja, na vse poštnice pošte po-
sebne znamke RK po 2 din. Te znam-
ke dobite na vseh poštah in v vseh
tržnicah. Prav tako je treba plačati
v Tednu RK od vsake vozne karte na
vsakih 100 din 1 dinar.

Osnovna šola »Toneta Tomšiča«,
Ljubljana, Poljane, priredi v nedeljo,
dne 12. maja 1957 izlet v Kumrovec.
Razen šolskih otrok so vabljeni tudi
svoji otroci. Voznja za otroke stane
100 dinarjev, za odrasle pa 340 dinarjev.
Priloge sprejema upraviteljstvo šole
do vključno 7. maja 1957.

Razstava ljubljanskih dokumentov
na Magistratu bo odprta dne 5. maja
ob 12. uri. Ogled do 19. maja vsak dan
od 8. do 19. ure.

Slovensko babiško društvo bo ime-
lo svoj redni letni občni zbor v soboto
in nedeljo, 11. in 12. maja, v Domu sin-
dikata, Ljubljana, Miklošičeva c. 22.
Pričetek v soboto ob 18.

Zdravo in mlado kožo ohranite in
dobite z rednim čiščenjem z vitamin-
skim mlekom »LAIT« in »LOTION«
(za zoženje por) »EVELINE«. Dobite
jo v drogerijah v Ljubljani, Mariboru
in Kranju!

Nenadkritljiva je »ULTRAGIN« -
sport krema. Pokuzki, primerjaj, po-
vej drugim.

»FLEX« je najboljšo sredstvo za
čiščenje madežev. To ve vsak otrok.
Zahtevaj »FLEX« kjer kupujete milo.

Poročili so se v Ljubljani

v soboto, dne 4. maja 1957

Stojan Borislav, študent, in Jak-
opin Vanda, uradnica; Grm Marko,
študent, in Jeršin Silva, namestnica;
Turk Franc, vodovodni instalater, in
Novosel Hedviga, delavica; Grilj Franc,
delavec, in Grilj Franciska, gospodinja;
dome Jožef, uslužbenec, in Maksimo-
vič Andja, Rigler Alojzij, trgovalec, in
Zužek Ivana, kmetovalka; Oven
Francišek, ključavničar, in Marković
Marta, knjigovoz, delavica; Knez Mi-
lan, električar, in Slobodnik Vida, ka-
mij, tehnik; Primar Andrej, kmet, in
Slovnik Angela, gospodinja; Ahlin Jo-
žef, notar, in Springer Jožeta, delavica;
Rokac Danilo, stroj, ključavničar,
in Klemenčič Jožeta, delavica; ing. Mi-
lovanović Dimitrije, ing. arh. in Mer-
nat Božena, namestnica; Juvanec
Ivan, delavec, in Dejak Albin, usluž-
benec; Rigler Janez, uslužbenec, in
Hren Veronika, kraj, pom.; ing. Goršič
Franc, ing. agronomija, in Bartel
Marta, gozdar, lehn.; Cebular Ciril,
kmetovalec, in Boland Marja, snabli-
ka; Kresel Leopold, mizar, pom., in Bo-
žič Franciska, kraj, pom.; Tekavac Janez,
stroj, ključavničar, in Arhar Ivana,
kraj, pom.; Merčun Anton, kovinostu-
gar, in Tomšič Stefanija, kraj, pom.;
Dešman Zvonimir, strojni tehnik, in
Koprivec Ana, bančnica, uslužbenka;

Stanič Jožica, uslužbenka, in Brezar
Ivana, točalka; Biščak Josip, grad-
beni tehnik, in Vrhovec Elizabeta, stroje-
piska; Potoknik Franc, ključavničar,
in Krnec Antonija, natakarka; Golc
France, klepar, in Boh Marjita, gosp.
pomočnica; Blažič Mihael, čevlj. pom.,
in Stipič Zofija, delavica; Znidaršič
Stanislav, delavec, in Grabnar Ana,
gosp. pom.; ing. Miloš Glavanič, stroj-
ing.; in Kržišnik Ermina, dipl.
ekonomistka; Muhlić Albin, kmet, in
Vidmar Marjita, kmetovalka; Kolander
Jožef, skladiščnik, in Lovšič Franciska,
kuharka; Sočan Baldomir, žel. usluž-
benec, in Okrupa Metka, knjigovoz;

Slak Emilijan, delavec, in Povše Roza-
lija, gosp. pomoč. Božna Mihael, kom-
ercialist, in Vidrič Marjita, stroje-
piska; Perko Božidar, klepar, pomoč.,
in Kolenc Lucija, zobar, asistent; Smre-
kar Stanislav, stroj, ključ., in Motič
Jožeta, delavica; Debenec Franc, mi-
zar, in Pintar Marjita, blaginjakarica;
Erzin Dušan, aranžer, in Cvar Iva,
namestnica; Terčič Marjan, elektro-
mojster, in Abramovič Božena, name-
stnica; Kolovčić Ivan, kovinostu-
gar, in Centa Marjita, namestnica; Jerina
Francišek, ključavničar, in Korinšek
Gabrijela, delavica; Kokalj Ivan,
gradb. tehnik, in Rus Ljudmila, gradb.
tehnik; Belić Anton, kmetovalec, in
Keršinar Ana, kmetovalka; Ciglit Ste-
van, sofer, in Bambič Ana, natakarka;

Čvrtkovič Janez, TT mojster, in Lepi-
heli Jožeta, poštna uslužbenka; Ribič
Vladislav, mizar, pomoč., in Zelenica
Stefanija, gospod. pomoč.; Sansoni Ja-
nez, tehnolog, in Colnar Ivana, ple-
tilja.

OBČINA BEŽIGRAD: I. Zdravstveni
dom, Lavričeva 5; cepljenje 8. in 9. maja
1957 od 8. do 19. ure.
II. Ambulanta Jezica, Trbovska 181;
cepljenje 8. maja 1957 od 14. do 17. ure.

OBČINA CENTER: I. Centralni
otroški dispanzer, Ulica stare pravde 2;
cepljenje 6., 7., 8., 9., 10. maja 1957 od
15. do 17. ure.
II. Mestni dom, Kerkov trg 2/I, v
dvorani Sentjakobskoga gledališča;
cepljenje 6., 7., 8., 9., 10. maja 1957
od 15. do 17. ure.

OBČINA ŠIŠKA: I. Osnovna šola
Sp. Šiška, Gasliška 17; cepljenje 13. in
14. maja 1957 od 13. do 16. ure.
II. Sindikalna dvorana EC2, Celov-
ška 184; cepljenje 15., 16., 17., 18. maja
1957 od 13. do 18. ure.

OBČINA VIČ: I. Šolska poliklinika,
Aškerčeva 26; cepljenje 6. in 7. maja
1957 od 14. do 18. ure.
II. Gimnazija Vič, Tržaška cesta;
cepljenje 6., 7., 8. maja 1957 od 14. do
18. ure.

Na vseh cepilnih mestih po posre-
dovnih občinah bo po enem tednu pre-
gled uspeha cepljenja in izdaja potrdil.
Točna navodila boste dobili ob cep-
ljenju. Tudi boste imeli možnost za na-
knadno cepljenje tudi zamudniki.
Za občine Moste in Rudnik, kjer se
bo pričelo cepljenje šele 20. maja, bo
razpored objavljen naknadno in pra-
vočasno.

Starši, vi sami morete pomagati
zdravstveni službi pri izvedbi cep-
ljenja, te najvažnejše in najbolj množ-
ne preventivne akcije s tem, da upo-
števate kraj in čas, ko je vaš otrok
vabilen; ostali, manjšina, ki niso prejeli
vabil, pa naj si izberejo v svoji
občini najbolj prikladen kraj in čas za
cepljenje.

Ze sedaj vas opozarjamo, da bodo
otroci približno po štirih tednih po-
novno poklicani na cepljenje proti da-
vici in tetanusu, ki ga v Ljubljani na
izrecno željo staršev ne opravimo isto-
časno s cepljenjem proti kozam.

Higijenska postaja, Ljubljana

De-De
DEFINICIONA IN DEZODORIR
TOALETNO MILO

Uprava za ceste LRS opozarja vse
interesne na razpis licitacije za od-
dajo gradbenih del za most čez Dravo
v Ptuj, ki bo objavljen v prvi na-
slednji številki Uradnega lista.

Turistično društvo Ljubljana
sproda, da bo od 5. maja pa do 15. sep-
tembra 1957, organiziralo stalno vod-
niško službo v Ljubljani z izhodišči
v Krčankah in na Gradu. Dnevno bodo
tri vodstva: ob 8.30, 11. in 16.30 uri.
Posameznikom in skupinam priporo-
čamo, da si pod strokovnim vodstvom
ogledajo zanimivosti Ljubljane.

Turistično društvo Ljubljana
obveša vse zainteresirane, da je rok za
prilogo za izlet v Senpeter in Celje do
srede 8. t. m. Nekaj mest je še prostih.
Vabljeni.

Pravni oddelek pravno-ekonomske
fakultete Univerze v Ljubljani vabi
pravilnike in filozofe k predavanju, ki
ga bo imel generalni sekretar
v Parizu Henry Lévy-Bruhl o socio-
loški teoriji običaja v ponedeljek, dne
6. maja ob 18. uri v zborniški dvorani
univerze, Trg revolucije 11.

Društvo pravnikov LRS in pravni
oddelek pravno-ekonomske fakultete
Univerze v Ljubljani vabita na pred-
avanje, ki ga bo imel generalni sekretar
ministrstva za pravosodje in profesor
kazenskega prava v Bruxellesu g. Paul
Cornil v ponedeljek, dne 6. maja t. l.
ob 10. uri v Zborniški dvorani univer-
ze, Trg revolucije 11. Tema predava-
nja: »Dusevno abnormalni delinkventi in
povratniki«.

KONCERTI

Akademija za glasbo bo v začetku
prihodnjega tedna priredila tri javne
nastope svojih slušateljev: v torek,
7. maja simfonični koncert orkestra
Radia Ljubljana s sodelovanjem slu-
šateljev AG kot dirigentov in solistov,
v sredo, 8. maja operni večer v dram-
skem gledališču (odlomki iz Orfeja,
Mignon, Carmen in Butterfly) ter v
četrtak, 9. maja klavirski večer Tanje
Strukljeve. Za simfonični koncert in
klavirski večer, ki bosta v Filharmon-
iji, veljajo sporedi kot vstopnice (po
50 in 30 din), za operni večer pa bodo
vstopnice v prodaji pri operni blaginji
od torka, 7. maja dalje.

KUPI SREČKO
24.000 denarnih dobikov loterije Rde-
čega križa bodo izplačevali brez ka-
rskih očitkov vseh pošte v Sloveni-
ji. Se danes si nakupite srečko po
100 din. Prva premija znaša pol mi-
lijona dinarjev.

GLEDALIŠCA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Nedelja, 5. maja ob 20: Miller: »Spo-
min na dva ponedeljka«. »Pogled
za mostu«. Gostovanje ljublj. Drame
v Varšavi;

ob 20: Krleža: »V logoru«. Gostova-
nje Zagrebškega dramskega gleda-
lišča v Ljubljani. Izven in za podo-
žele. Ponedeljek, 6. maja ob 20: Molière:
»Sola za moše«. »Izsiljena ženitev«.
Gostovanje ljublj. Drame v Varšavi.
Torek, 7. maja: Zaprt.

Sreda, 8. maja: Zaprt.
Četrtek, 9. maja: Zaprt.

Petek, 11. maja ob 13:30: Sofokles:
»Kralj Oidipus«. Abonma Petek I.
popoldanski. - Petek I.

ob 20: Priestley: »Odstranite nor-
ca!«. Abonma II.
Sobota, 11. maja ob 20: Sofokles: »Kralj
Oidipus«. Abonma F.

Nedelja, 12. maja ob 20: Brecht: »Kav-
kaški krog s kredom«. Izven in za
podožele.

Občinstvo opozarjamo, da bo danes
zvečer v Drami zadnja predstava gos-
tovanja Zagrebškega dramskega g-
ledališča. Gostje bodo uprizorili dramo
Miroslava Krleža »V logoru«, ki jo je
zrežiral dr. Branko Gavella. Vstopnice
se v prodaji po dramskih cenah. Pred-
stava je izven in za podožele.

OPERA
Nedelja, 5. maja ob 15: Čajkovski:
»Ladje jezero«. Izven in za podo-
žele. Ponedeljek, 6. maja: Zaprt.

Torek, 7. maja ob 19:30: Švara: »Kleo-
patra«. Abonma C.
Sreda, 8. maja ob 19:30: Donizetti:
»Ljubezenski napač«. Abonma U.

Četrtek, 9. maja ob 19:30: Dvořák:
»Rusalka«. Abonma K.
Petek, 11. maja ob 13: Verdi: »Travi-
ta«. Zaključena predstava za LMS.

Sobota, 11. maja ob 19: Offenbach:
»Hoffmannove pripovedke«. Abon-
ma E.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Gledališka pasaža

Nedelja, 5. maja ob 20: S. Howard:
»Pokojni Christopher Bean«. Izven.
(Davenport - Angel Arbon.)

Ponedeljek, 6. maja ob 20: A. France:
»Crainquebille«. Abonma LMS III.
Torek, 7. maja ob 20:30: A. France:
»Crainquebille«. Abonma GSS.

Vstopnice so tudi v prodaji.
Sreda, 8. maja ob 20: Anny Tichy:
»Vselej sta dve možnosti«. Abonma
TSS II. Sreda. Vstopnice so tudi v pro-
daji.

Četrtek, 9. maja ob 20:30: S. Howard:
»Pokojni Christopher Bean«. Abon-
ma TSS II. (Davenport - Franček
Drofenik.)

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE
Ljubljana, Mestni dom

Nedelja, 5. maja ob 18: L. Bobič: »Dru-
žina Bior«. komedija. Zadnja popo-
danska uprizoritev. Izven.
ob 20: F. Žižek: »Ježič in ohtar Pe-
telin«. burka. Večerna predstava. -
Izven.

Prodaja vstopnic v Mestnem domu,
rezerviranje telefon 32-860.

OBRTNIŠKO GLEDALIŠČE
Ljubljana

Nedelja, 5. maja ob 15: »Res lušno je
na deželi«. Gostovanje v domu Par-
tizana Preserje.
ob 20: »Res lušno je na deželi«.
Gostovanje v Zadrugnem domu No-
tranje gorice.
Prodaja vstopnic dve uri pred pri-
četkom predstave.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE
Marionete

Levstikov (Sentjakobski) trg 2

Nedelja, 5. maja ob 11: F. Milčinski:
»Zvezdica Zaspanka«.

Prodaja vstopnic pol ure pred pre-
dstavo pri gledališki blaginji.

Ročne lutke
Resljeva cesta 36

Ponedeljek, 6. maja ob 18: A. Papler:
»Hudobni graščak«. Gostovanje v
Planini pri Rakeku;
ob 18: A. Papler: »Hudobni gra-
ščak«. Gostovanje na Rakeku.

RADIO LJUBLJANA

Spored za nedeljo, dne 5. maja 1957

Poročila: 6.05, 7.00, 13.00, 15.00, 19.30,
22.00 in 22.55.

6.00 Dobro jutro, dragi poslušalci!
(spored domačih napevov) - vmes ob
7.15 Reklame - 7.30 Radijski kolektor in
pridružitve dneva - 7.35 Zabavne melo-
dije - 8.30 Otroška predstava - Erich
Kästner: »35. maj« - 9.07 Pisana vrsta
domačih napevov - 9.45 Se pomnite,
tovariši! - Lojze Avsenak: Ob zori
- 10.15 Kar radi poslušate... - 11.15
Oddaja za Beneške Slovence - 11.35
Lahka glasba (igra koncertni orkester
pod vodstvom Hermana Hagedreda) -
12.00 Pogovor s poslušalci - 12.10 Opol-
danski glasbeni spored - 13.15 Zabavna
glasba, vmes reklame - 13.30 Za našo
vajo - 14.00 Naši poslušalci čestitajo in
pozdravljajo (I.) - 15.15 Naši poslušalci
čestitajo in pozdravljajo (II.) - 16.00
Vlado Habičan: Korenine so v zemlji
(reportaža) - 16.30 Glasbeni mozaič -
17.30 Radijska igra - Raul Ploquin:
Odšel brez naslova (ponovitev) - 18.35
Melodije za dobro voljo - 19.00 Zabav-
na glasba, vmes reklame - 19.30 Radijski
dnevnik - 20.00 Malo od tu in malo
od tam (posnetki orkestra Glenn Miller
v Ljubljani, II. del) - 20.50 Reportaža
z mednarodnih motornih dirk v Kra-
nju - 21.00 Nočni koncert - 22.15 V
plesnem ritmu z orkestrom Les Brown,
ansambli Mojmir Sepeta, velikim
orkestrom dunajskega radia in orke-
strom Perez Prado - 23.00-24.00 Od-
daja za tujino (prenos iz Zagreba) -
22.15-23.00 UKV program: Iz jugoslo-
vanske komorne glasbe.

OPOZORILO

Predvidoma bo ob 16.00 prenos
mednarodne nogometne tekme drža-
vnih reprezentanc Grčije in Jugoslavije
iz Aten. Točen čas začetka prenosa
bomo objavili po radiu.

II. program

10.15-11.15 Nedeljski simfonični
koncert - 13.10 Promenadni koncert -
14.00 Ljubljanska kronika in obe-
stila - 14.15 Zabavne melodije - 15.00
Napoved časa, poročila in vremenska
napoved - 15.15-16.00 Slavni pevci -
slavne arije - 22.15-23.00 Iz jugoslo-
vanske komorne glasbe.

RAZPIS

ZA SPREJEM SLUŠATELJEV NA VPS
V LJUBLJANI ZA ŠOLSKO LETO
1957/58

Višja pedagoška šola bo v šolskem
letu 1957/58 sprejela slušatelje za te le
predmetne skupine: 1.

poslužujte se

MALIH OGLASOV V »LJUDSKI PRAVICI«, SAJ VAM NA NAJCE-NEJSI IN NAJUSPESNEJSI NAČIN POMAGAJO IZ RAZNIH VSAKO-DNEVNIH TEŽAV IN SKRBI

Upravni odbor Zdravstvenega doma Izola
razpisuje mesto

zdravnika splošne prakse

Pogoji: opravljen staž
Možnost nastopa službe takoj. — Ponudbe pošljite
na zgornji naslov. 1459

TRGOVINSKA ZBORNICA
V KRANJU

sprejme takoj

komercialista
in strojepisko

Pogoji za sprejem komer-
cialista: dovršena ekonom-
ska srednja ali njej enaka
šola, po možnosti z nekaj
prakse v trgovini, ali iz-
učen trgovski pomočnik z
najmanj 6 let prakse v tr-
govskih upravnih poslih.

Pogoji za strojepisko: per-
fektno znanje strojepisja in
poznavanje administracije;
prednost imajo osebe z zna-
njem stenografije.

Plača po dogovoru.
Ponudbe z navedbo dose-
danjega službovanja pošljite
na tajništvo Zbornice v
Kranju, Prešernova ul. 10.
1460

Uprava Kliničnih bolnišnic
v Ljubljani

razpisuje

sleden delovno mesto

Pediatrska klinika:
kemijskega tehnika

Nastop službe takoj ali po
dogovoru

Prošnje z življenjepisom
vložite v personalni oddelek
Kliničnih bolnišnic v Ljub-
ljani, Zaloška cesta 2.
1470 a

Oglase

ZA VSE
»ZDAJE »BORBE«

»PREJEMAJO

PODRUŽNICE IN UPRAVA
»LJUDSKE PRAVICE«

Upravni odbor Bolnišnice za tuberkulozo
na Golniku

razpisuje mesto

pomočnika direktorja

POGOJI: zdravnik-ftizilog z daljšo prakso iz ftizilogije.

Nastop službe takoj ali po dogovoru. Stanovanje na raz-
polago. — Pismene ponudbe s kratkim življenjepisom in na-
vedbo dosedanjih službenih mest pošljite na upravo bolniš-
nice. 1477

MUZIČKA NAKLADA

Import-Eksport

ZAGREB • OPATIČKA ULICA 10

nabavlja

485

vse note — glasbene knjige in časopise iz zahodnih
in vzhodnih držav. Na zalogi ima uvožene glasbene
instrumente in pribor ter klavirje in planine.

Oglašujte v »Ljudski pravici!«

Delavski sveti, sindikalne organizacije,
odbori za pripravo I. kongresa delavskih
svetov Jugoslavije, gospodarski voditelji

za vaše vsakdanje delo in za vaše priprave za Prvi kon-
gres delavskih svetov vam bo koristno služilo naših
šestnajst knjižic

ORGANIZACIJA
INDUSTRIJSKIH PODJETIJ

Avtorji in naslovi teh knjižic so:

1. Dr. Stevan Kukolec: Uvod v organizacijo
2. Dr. inž. Vukan Dj. Dešić: Značaj podela rada
3. Inž. Slavko Marjanović: Tipovi organizacije proiz-
vodnje
4. Dr. Stevan Kukolec: Plan preduzeća
5. Inž. Nenad Mileusnić: Normiranje rada
6. Inž. Nenad Mileusnić: Priprema proizvodnje
7. Dr. Stevan Kukolec: Operativno planiranje pro-
izvodnje
8. Inž. Milan Altman: Plaćanje rada u preduzećima
9. Dr. Vojislav Bogić: Naklada i prodaja
10. Inž. Slavko Marjanović: Tehnička kontrola
11. Inž. Slavko Marjanović: Održavanje mašina i ure-
đaja
12. Dr. Zivko Vladislavljević i inž. Slavko Marjanović:
Unutrašnji transport
13. Petar Dejanović: Sredstva preduzeća
14. Milorad Kostić: Evidencija u preduzeću
15. Zivko Kostić: Upravljanje industrijskim preduze-
ćem
16. Inž. Dobrovoje Jovanović: Rukovođenje industrijs-
kim preduzećem

Tiskane so v cirilici in so naprodaj kot kompleti
po 640 dinarjev

Naročila in denar pošljite na naslov:

Zalazniško podjetje »PAD«

BEOGRAD, Moše Pijade ulica št. 14/IV
Tekoči račun 10-KB-32-Z-75

1403

Jugoslovanska loterija

URADNA ŽREBNA LISTA

PRVOMAJSKE LOTERIJE

ŽREBANJE JE BILO 4. MAJA 1957 V BEOGRADU

Srečke skončnicami	so zadele dobitek din	Srečke skončnicami	so zadele dobitek din	Srečke skončnicami	so zadele dobitek din
50	2.000	233	8.000	26	1.000
11480	60.000	0413	50.000	856	10.000
32470	100.000	21463	100.000	4496	20.000
86670	60.000	35273	100.000	21936	60.000
98430	60.000	38303	80.000	26046	60.000
268000	2.000.000	58413	60.000	66916	80.000
		59083	60.000	80066	60.000
		70683	60.000	87906	80.000
71	3.000	73743	80.000	175056	400.000
891	15.000	375693	800.000	395106	200.000
1181	20.000				
05341	60.000				
41981	80.000	6754	30.000	08397	60.000
305751	600.000	13324	100.000	30787	80.000
		41814	100.000		
		45394	100.000	4808	50.000
22	4.000	49634	60.000	55868	80.000
24462	60.000			305808	1.500.000
26352	60.000	5	800		
32892	60.000	13125	80.800*	1399	20.000
37662	80.000	38045	60.800*	8979	30.000
55622	104.000*	72225	100.800*	28449	60.000
64852	60.000	76085	60.800*	73299	80.000
90852	60.000	302155	1.000.800*	025409	300.000

Skupno 57.640 dobitkov in premij v skupni vrednosti 112.000.000 dinarjev

V znesek za izplačevanje z znakom* je vključen vezan dobitok.
Dobitke izplačujejo brez vsakih odbitkov, in sicer:

zastopniki za prodajo srečk J. L. do 50.000 din, dobitke nad 50.000 din in vse premije
pa Glavna direkcija J. L. v Beogradu, republiške direkcije v Beogradu, Zagrebu,
Ljubljani, Sarajevu in Skoplju in filijala A. P. V. v Novem Sadu. Pošte dobitkov Prvo-
majske loterije ne izplačujejo

Zadnji dan za izplačevanje dobitkov Prvomajske loterije je 5. julij 1957

JUGOSLOVANSKA LOTERIJA

Beograd, 4. maja 1957
Štev. 913Nenad Stanković, I. r.
glavni direktorDjuro Potkonjak, I. r.
predsednik upravnega odbora

ZAPOSLITEV

TRGOVSKA POMOČNICA sprejme
takoj Kmetijska zadruga Studenci.
Za stanovanje preskrbljeno. Ponud-
be poslati v upravo zadrge. 1456

SEPA okrajnega sanitarnega inspek-
torata iščemo. Plača po uredbi z
dopolnilno plačo in položajnim do-
datkom po dogovoru. Naslov v ogl.
odd. LP. 2720 z

STROJNEGA INŽENIRJA iščemo. —
Služba je v Mariboru. Udobno stan-
ovanje na razpolago. Ponudbe
pošljite na ogl. odd. LP pod geslom
»Strojni inženir«. 2722 z

POSLOVODJO za montažno dela išče-
mo. Ponudbe pošljite na ogl. odd.
LP pod geslom »Poslovodja«. 2723 z

TEHNIKA kemije iščemo. Prednost
imajo zainteresirani s prakso za za-
ščitne prenašanje s metalne. Služba
je v Mariboru. Udobno stanovanje
na razpolago. Ponudbe pošljite na
oglasni oddelk LP pod geslom
»Tehnik kemije«. 2724 z

TRGOVSKA POMOČNICA iščemo. —
Služba je v Ljubljani. Ponudbe
pošljite na ogl. odd. LP pod geslom
»Trgovka«. 2725 z

RACUNOVODJO za vodstvo finančne-
ga poslovanja iščemo. Ponudbe z
življenjepisom pošljite na ogl. odd.
LP pod »Računovodja P.«. 2727 z

TAJNIKA iščemo. Pogoji: pravna ali
ekonomska fakulteta. Ponudbe z
življenjepisom pošljite na ogl. odd.
LP pod geslom »Tajnika«. 2728 z

KORISNOSTNA-KO iščemo. Inter-
esenti-ke, ki obvladajo stroje-
pislovanje in arhivsko stenogra-
fijo naj pošljejo ponudbe na ogl.
odd. LP pod »Korisnostna«. 2729 z

VEČ KLJUČAVNICARJEV ali avtomat-
hanikov ter avtomatparja sprejemno
takoj ali po dogovoru. Interesenti
naj se oglašijo osebno v podjetju ali
na pismeno na naš naslov. Prevoz
iz Ljubljane do podjetja in obratno
zagotovljen z lastnim avtobusom.
Agroservis, Ljubljana. Draga 41.
1470 z

RAZPIS. Tovarna farmacevtskih in
kemičnih proizvodov »LEK«. Ljub-
ljana, Celovška cesta 135, razpisuje
naslednja delovna mesta za: farma-
cevtkega pomočnika. Pogoji: sred-
nja farmacevtska šola z 3-letno prak-
so. Kalkulanta. Pogoji: srednja sko-
nomska šola z 3-letno prakso. Po-
nudbe z navedbo prakse in kratkim
življenjepisom poslati upravi pod-
jetja najkasneje do 15. maja 1957.

HONORARNO BI SE ZAPOSILIL zunaj-
netgovinski strokovnjak z registra-
cijo, dolgoletno operativno in uprav-
no prakso, s perfektnim znanjem
glavnih jezikov. Ponudbe v upravo
LP pod »Svetovalec«. 1483 z

STROJEPISKO. Absolventko Admini-
strativne šole. Išče mo. Ponudbe po-
šljite na oglasni oddelk LP pod
»Strojepisnik«. 2629 z

NAMESČENEC z večletno prakso, več
vseh del v administraciji, išče za-
poslitev. — Ponudbe pošljite na ogl.
oddelk LP pod geslom »Namesče-
nec«. 2630 z

DIMNIKARSKEGA VAJENCA iščem.
Služba je v mestu Kopru. Vso
oskrbo dobil vajenec pri mojstru.
Interesenti, ki imajo predpisano
šolsko izobrazbo, določeno po
og. odd. LP v Ljubljani. 2618 z

KURJAC, starejši, išče zaposlitev v
Ljubljani. Ponudbe pošljite na ogl.
oddelk »Ljudske pravice« pod geslom
»Kurjač«. 2619 z

PEKOVSKI POMOČNIK išče zaposli-
tev v svoji stroki v Ljubljani ali
drugod. Ponudbe pošljite na oglasni
oddelk LP pod geslom »Pekovski
pomočnik«. 2647 z

MESAR, starejši, išče zaposlitev v svoji
stroki. Ponudbe pošljite na oglasni
oddelk »Ljudske pravice« pod geslom
»Mesar«. 2648 z

NATAKARICA, spretna in zanesljiva,
išče zaposlitev v Ljubljani. Ponudbe
pošljite na oglasni oddelk LP pod
geslom »Natakarica«. 2649 z

MODISTKA, starejša, išče primerno
zaposlitev. Ponudbe pošljite na ogl.
oddelk »Ljudske pravice« pod geslom
»Modistka«. 2700 z

KUHINJSKA POMOČNICA išče zapa-
silitv v Ljubljani. Ponudbe pošljite
na oglasni oddelk LP pod geslom
»Kuhinja«. 2701 z

TRGOVSKI POMOČNIK išče zapa-
silitv. Ponudbe pošljite na oglasni
oddelk »Ljudske pravice« pod geslom
»Trgovski pomočnik«. 2702 z

STEKLOBRUSAC z večletno prakso,
priden in vesten, išče zaposlitev v
svoji stroki v Ljubljani ali njeni
okolici. Ponudbe pošljite na oglasni
oddelk »Ljudske pravice« pod geslom
»Steklobrusac«. 2704 z

NAMESČENEC, absolutno srednje
šole, ESS, ali administrativne šole,
večje knjigovodstva in administra-
cije išče mo. Ponudbe pošljite na
oglasni oddelk »Ljudske pravice« pod
geslom »Zaposlitev«. 2705 z

SIVILJA za perilo, visokokvalificirana,
išče zaposlitev. Ponudbe pošljite na
oglasni oddelk LP pod geslom »Si-
vilja«. 2706 z

TRGOVKA srednjih let išče zaposli-
tev v svoji stroki. Ponudbe pošljite na
oglasni oddelk LP pod geslom
»Trgovka«. 2710 z

FOTOGRAF, starejši, išče primerno
zaposlitev. Ponudbe pošljite na ogl.
oddelk »Ljudske pravice« pod geslom
»Fotograf«. 2711 z

NAMESČENKA, večja del v admini-
straciji, z nižjo šolsko izobrazbo išče
zaposlitev. Ponudbe pošljite na ogl.
oddelk »Ljudske pravice« pod geslom
»Namesčenka«. 2713 z

MASERKA, srednjih let, išče zapa-
silitv. Ponudbe pošljite na oglasni
oddelk »Ljudske pravice« pod geslom
»Maserka«. 2714 z

KUHARICA, sposobna za delo v go-
stinstvu išče mo. Ponudbe pošljite
na oglasni oddelk LP pod geslom
»Kuharica«. 2715 z

BRIVSKO-FRIZERSKA POMOČNICA
išče zaposlitev v svoji stroki. Po-
nudbe pošljite na oglasni oddelk
LP pod geslom »Brivka«. 2703 z

PRODAM

CCA 80 m² SUHIH BOROVNIH PLOHOV
50 mm prda podjetje za vzdrže-
vanje proge. Ljubljana, Masarikova
15. 1449-p

GLOBOK OTROSKI VOZICEK, dobro
ohranjen, prodam. Petric G. Polje
št. 29. 143-p

MOTORNKO KÓLO znamke »Sachs-
88 cc m² v odličnem stanju, poceni
prodam. Vprašati v nedeljo ali po-
nedelek dopoldne na telef. 383-100. 142-p

ČEVLJARSKI STROJ »mala cilind-
ca«, dobro ohranjen, prodam po
ugodni ceni. Polzve se lahko vsak
dan od 10. ure dalje v Gerbičevi uli-
ci 8. Ljubljana. Jagodič Pavla. 143-p

DVOSTANOVANJSKO HISO z gostil-
niškim lokalom na prometni točki v
Mariboru ugodno prodam. Naslov v
podružnici »Ljudske pravice« Ma-
ribor. M 212-p

PARCELA ZA GRADNJO VILE na naj-
lepšem kraju v Opatiji. Površina
1490 m² z gotovimi in odobrenimi
načrti za zidanje ugodno naprodaj.
Naslov v ogl. odd. 144-p

KLAVIR, dunajski, ugodno prodam.
Naslov v upravi LP. 1483 p

AVTOMOBIL Lancia Ardena, za letos
registriran, ugodno naprodaj. Po-
izvedbe: Ljubljana, telefon 32-571. 1482 p

OTROŠKO POSTELJICO, moderno —
prodam. Frankopanska 24, Sovinci.
1481 p

DVOKOLO, prav dobro ohranjeno, za
fanta 10-16 let, prodam. Naslov v
upravi LP. 1479 p

PISALNI STROJ — portabilni, nov,
manjši, ugodno prodam. Interesenti
naj pošljejo svoj naslov na oglasni
oddelk »Ljudske pravice« pod geslom
»Lepe črke«. 3120 p

UMIVALNO MIZO prodam. Interesenti
naj pošljejo svoj naslov v ogl.
odd. »Ljudske pravice« pod geslom
»Umivalna miza«. 3143 p

POSTELJO, metaino, široko, z vlož-
kom, ki ne rjavi, ugodno prodam.
Naslov v ogl. odd. LP. 3144 p

KROMPIR, večje količino, ugodno
prodam. Interesenti naj pošljejo
svoj naslov na oglasni oddelk LP
pod geslom »Krompir«. 3145 p

KUPIM

ELEKTRIČNI STEVEC kupim. Ponud-
be v upravo LP pod »Rabljen«. 1484 k

BARAKO, večje in dobro, kupim. —
Ponudbe pošljite na oglasni oddelk
LP pod geslom »Baraka«. 314-K

HARMONIKO, Höhner, manjšo, kupim.
— Ponudbe z navedbo cene
pošljite na ogl. odd. LP pod geslom
»Harmonika«. 530 k

ZIDAKE, stare, kupim. Ponudbe po-
šljite na ogl. odd. »Ljudske pravice«
pod geslom »Zidakle«. 537 k

HIBRIDNO KORUZO kupim. Ponudbe
pošljite na oglasni oddelk LP pod
geslom »Hibridna koruza«. 529 k

VIOLINO 1/4, z etujtem, kupim. Po-
nudbe pošljite na ogl. odd. LP pod
geslom »Violina«. 531 k

STRESNO OPEKO, staro, kupim. Po-
nudbe pošljite na ogl. odd. LP pod
geslom »Strešna opeka«. 532 k

STARO STAVBO, namenjeno rušenju,
kupim kot star material. Rušenje
izvršim sam. Ponudbe pošljite na
oglasni oddelk »Ljudske pravice« pod
geslom »Stara stavba«. 530 k

SPALNICO, iz masivnega trdega lesa,
moderne oblike, kupim. Ponudbe
pošljite na oglasni oddelk LP pod
geslom »Spainica«. 528 k

RAZNO

DVE GARSONJERI zamenjamo za dvo-
sobno stanovanje, enakovredno. —
Center, komfort, moderno. Pišite v
upravo LP pod »Stanovanje«. 1480 r

SOBO, veliko, suho, sončno v prvem
nadstropju vile, v središču Ljublja-
ne, zamenjam za sobo s posebnim
vhodom v višjem nadstropju ali
podstrežju v središču Ljubljane.
Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP
pod »Poseben vhod«. 1007 r

ENOSOBNO STANOVANJE v ljub-
ljanski okolici in veliko, svetlo,
sončno in suho sobo v vili v sre-
dišču Ljubljane zamenjam za dvo-
sobno stanovanje v Ljubljani. Po-
nudbe pošljite na oglasni oddelk
»Ljudske pravice« pod geslom »Za-
menjava«. 1008 r

STANOVANJE, komfortno, 2 1/2-sobno,
v Piranu, zamenjam za enako ali
manjše v Ljubljani. — Ponudbe po-
šljite na ogl. odd. LP pod geslom
»Udobnost«. 906-R

ZENSKA, srednjih let, inteligentna,
zdrava in družabna, išče poznanstva
s solidnim moškim. Ponudbe pošljite
na oglasni odd. LP pod geslom
»Pričakovanje«. 1008 r

DEKLE, stara 24 let, vitka in temno-
lasa, išče poznanstva z moškim,
starijem do 35 let. V postev pridejo le
inteligentni plemenitega značaja. —
Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP
pod geslom »Sporazume«. 1009 r

SOBO IN PRITIKLINE zamenjam za
večje in enake. Ponudbe v upravo
LP pod »Visoka selitvena nagrada«. 1424 r

TRISOBNO STANOVANJE v Piranu,
zamenjam za enako v Novem mestu,
Mariboru, Beogradu ali na Reki. —
Naslov pri podružnici LP v Novem
mestu. N 56 r

R A Z P I S

Personalna komisija
Okrajnega ljudskega odbora
Ljubljana

razpisuje

mesto strojepiske 1-a
v Uradu tajnika

Pogoji: Nižja strokovna
izobrazba in praksa za na-
ziv strojepiske 1/a
Plača po temeljni uredbi
in dopolnilna plača
Pravilno kolkovane pro-
šnje z življenjepisom vložite
do 20. maja 1957 v Uradu
tajnika, Mačkova ulica 1 —
soba 13/I.

1469 Personalna komisija

Zgodovina kruha

Indijski polk rajputskih strelcev je dobil iz Baturja novega rekruta, ki je s telesno višino 2,20 m največji indijski vojak. Zanj so morali izdelati posebno uniformo, nerodno pa je to, da fant še vedno raste

Ljudje so si začeli že zelo zgodaj pripravljati kruh in pogosto, vendar ne tako kakor danes, marveč so žito pred kuho, oziroma peko najprej prepražili. Po zgodovinskih virih je videti, da so kot prvi pekli kruh iz testa stari Izraelci, in sicer nekako 1700 let pred našim časom. Ta način pripravljanja kruha se je prenašal od naroda do naroda, tako da so postopoma začeli peči kruh tudi Babilonci in Egipčani, za njimi pa še stari Grki in Arabci.

Okoli leta 200 pred našim štetjem so spretnost pripravljavanja kruha prenesli v Rim. Tam pa so peko kruha znatno izpopolnili. Dotlej so kruh pekli med dvema segretim kamnom, Grki in Rimljani pa so posebej v ta namen sezidali velike peči. V ruševinah Pompejev so odkrili arheologi takšno peč, ki je skoraj popolnoma nepoškodovana.

Po zatonu rimske civilizacije so znova začeli peči kruh v posameznih gospodinjstvih na zelo preprost način, saj so se v mestih pojavile prve pekarnice, kjer so na veliko pekli kruh, šele v XII. stoletju.

Glede samega načina pripravljavanja kruha so ljudje dosegli v zadnjih 2000 letih komaj zaznaven napredek. Šele okoli leta 1665 so začeli pripravljati boljše kruh, in sicer s kvasom in pivom. Na Nizozemskem pa so začeli

okoli leta 1812 uporabljati nov kvas iz žitnih droži, ki se je le malo razlikoval od današnjega industrijskega kvasa. Prva tovarna kvasa je začela obratovati šele leta 1878.

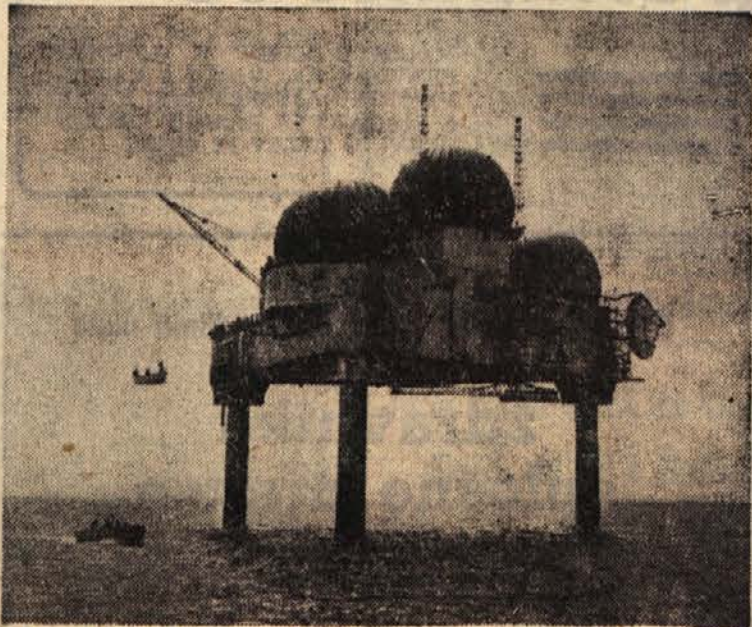

V nekaterih angleških krajih prirejajo prve pomladne dni že dobrih 350 let svojevrstno tekmovanje s frnikolami. Najstarejši udeleženci letošnje tekme v Tinsley Greenu je bil 85-letni Bill Maynard, ki ga kaže posnetek.

Leta 1780 so se pojavili prvi mehanični mliniki, vendar zaradi praznovanja nihče ni hotel jesti kruha, ki so ga zamesili s takimi napravami. Mehanične mlinike so začeli na široko uporabljati šele v začetku našega stoletja. Moko so mlinarji dolgo dobavljali pekom nepresejano, pa tudi mletje samo je bilo dokaj debelo. V začetku XVIII. stoletja so uvedli nov način mletja, ki je dajalo več bele in le malo črne moke.

Konserve z živimi ribami

Neko izvozno podjetje v Tokiu se ukvarja z mislijo, kako bi prišli do nove izvozne opreme za žive rdeče ribice, ki so po vsem svetu zelo iskano blago. Do današnjih dni so izvažali žive rdeče ribice v zelo majhnem obsegu, ker niso prenesle daljšega potovanja, praviloma pa so poginile že takoj po prihodu čez ekvator. Omenjeno japonsko podjetje zdaj namerava modernizirati izvoz živih ribic na ta način, da jih bo razpošiljalo v posebnih pločevinastih škatlah. Prostor nad vodo bodo napolnili s kisikom, pokrov pa bo deloma iz stekla. V takšni »konservi« bo mogoče japonske rdeče ribice prepeljati z letali v katerikoli kraj na svetu, seveda pa potovanje ne bo smelo trajati dlje kakor šest dni.

Okoli 120 km severovzhodno od ameriške atlantske obale je »radarski otok«, na katerem ima ameriško vojsko letalstvo opazovalnico. Ogrodje umetnega otoka ima obliko trikotnika s 60 m dolgimi stranicami

Morje bodo brili

Nekemu ameriškem iznajditelju je nedavno prišlo na misel, kako bi lovil ribe brez mrež in trnkov. Može se imenovati Earle Mandle in živi v mestu Seattle. Njegova zamisel temelji na dejstvu, da lovijo kalifornijski ribiči tune, kadar te ribe prihajajo v bližino obale v velikih jatah, neposredno pod morsk gladino. Mandle je zato izdelal načrt za ladjo, ki je zelo podobna splavu s tremi pontoni; dva sta postavljena vzdolž, eden pa povprek in na tem zadnjem je tudi motor. Sprejdi ima nenavadni splay posebno odprtino, ki med veliko hitrostjo »brije« morsk površino. Ladja sama je opremljena s močnim letalskim motorjem in zato doseže precejšnjo hitrost. Riba seveda zajema hkrati z vodo, ki odteka skozi odprtino, medtem ko ribe ostanejo na ladji.

Takšno »brivsko« ladjo so po Mandlovi zamisli začeli graditi v Seattlu. Že na prvi pogled je mogoče reči, da misel sama po sebi ni slaba, njena poglavitna odlika pa je preprostost. Če se bo novi način ribolova obnesel tudi v praksi, bodo po vsej verjetnosti ribiči opustili dosedanja sredstva za lov na tune in druge »površinske« ribe ter se spremenili v »brivce« morske površine. Vsekakor kaže pripomniti, da bo takšen ribolov mnogo cenejši, pa tudi dokaj učinkovitejši kakor dosedanj.

Polarna antarktična jesen prehaja te dni v pravo polarno noč, še prej pa so iz improviziranih pristanišč odpule v domovino ladje, ki so pripeljale na celino ob Južnem tečaju vse, kar bodo potrebovali znanstveniki za polarno zimo. Do letošnje jeseni bodo odrezani od sveta, med seboj pa se bodo posamezne odprave sporazumevale le po radiu. Posnetek kaže slovo od ladje, ki je pustila na Antarktiki britansko odpravo.

Žuželke in alergija

Strokovnjaki za alergične bolezni, ki jih povzročajo čezmerna občutljivost organizmov za določene snovi, so sestavili obširen seznam raznih snovi, ki utesnejo povzročati takšne bolezni. Rezultati nekaterih najnovejših raziskav so pokazali, da je mogoče pritevati med povzročitelje alergije tudi nekatere žuželke; tako je na primer dokazano, da je okoli 30 odstotkov astmatikov, to bolezen pritevajo med najbolj razširjene alergije, zelo občutljivih tudi za nekatere žuželke, medtem ko so nekateri takšni bolniki občutljivi celo zgolj na žuželke. Kakor je znano, živi na svetu več sto tisoč različnih žuželk, zato je vprašanje pravih postavljaja diagnoze teh alergij zelo zapleteno, pravilno zdravljenje pa niti v primeru točne

diagnoze še ni v celoti zagotovljeno, ker doslej še ne poznamo nobenega zares učinkovitega preparata za boj proti tem alergičnim obolenjem.

Drobne ZANIMIVOSTI

NAJSTAREJŠI DRVAR
Zadnje dni prejšnjega meseca je praznoval nemški kmet Gottfried Siedler iz okraja Waldeck stoletnico rojstva. Dan pred pomembno obletnico je mož vstal ob petih zjutraj in kot po navadi nasekal drv, kar je sedaj njegovo najljubše opravilo

IGRALI SO SE »INVAZIJO«

V bližini angleškega mesta Canterbury je izgubljen lesen most z reke Stower. Kmetje niso mogli na drugo stran pomladnega setev je zastala za nekaj dni. Polnija je navsezadnje le ugotovila, da je most ukradlo sedem fantov v starosti od desetih do štirinajstih let. Povedali so, da so se igrali »invazije«.

2500 DOLARJEV ZA PRILJAGO

Jose Pasqual, 53-letni mehški milijonar, je plačal na pariškem letališču 2500 dolarjev za svojo priljago. Nič čudnega, saj je most potoval kot kak maharadža: s seboj je imel 50 kovčkov, ki so tehtali skupno celo tona več, kot je predpisano, oziroma dovoljeno v letalskem prometu.

PSOVKE NA PLOŠČAH

Neko angleško podjetje je dalo na trg gramofonske plošče s posnetimi psovkami ne le v angleščini, marveč tudi v drugih jezikih. V reklamnem oglaševanju je računalo, da bodo poslušale po teh ploščah zlasti tiste ženske, ki se jim ne ljubi ali si ne upajo psovati, kadar pridejo njihovi možje pozno ponoči domov v smaliganem razpoloženju.

TRETTJA ATOMSKA PODMORNICA

Američani bodo sredi maja splovili pri Grotonu v državi Connecticut svojo tretjo podmornico na atomski pogon. Podmornico »Skys« so začeli graditi julija 1955 ter je manjša od »Nautilus« in »Seawolf«, ki že ploveta.

V nekem ameriškem laboratoriju so izdelali tole drobno atomsko baterijo, ki daje potrebno količino električnega toka celih 5 let. Izdelana je iz prometeja 147, radioaktivne snovi, katere elektroni se spreminjajo v električni tok. Uporabljali jo bodo predvsem v aparatih za naglušne, pri majhnih radijskih sprejemnikih in v električnih ročnih urah.

FRANCOSKA ČELJUST

Francoz Andre de Goll iz St. Maloya je hotel tuširati, ki niso še nikoli slisali o njem, dokazati moč svojih čeljusti, ki veljajo za najmočnejše v vsaj francoski državi. Za stavo je najprej z zobmi izruval iz hloda dvojce dolgih žebeljev, nato je dvignil sodeček z vodo, nazadnje pa še izletniški avto s štirimi otroki. Tujci so stavo izgubili: Andreju so plačali 10.000 frankov.

PES JE REŠIL MAČKO

Nekaj nenavadnega so videli pred dnevi mimoidoči na ulici v italijanski Ovadi: pes se je pogel na cesto in z zobmi potegnil mačko tik izpred avtomobilskih koles, ki bi jo sicer zmele. Potem so izvedeli, da živita pes in mačka v bratski slogi pri istem gospodarju že več let. Zato je pes skočil na cesto in zgrabil mačko, ki se je tam sončila in bi ne mogla več uiti.

PRIZADET JE BIL PES

Pes nekega carinika na švicarsko-italijanski meji je ugriznil tihotapca. Zadržal pa ni zavpil od bolečin tihotapca, temveč pes, zakaj tihotapca je imel leseno protožo, ki je pes v njej pustil nekaj zob.

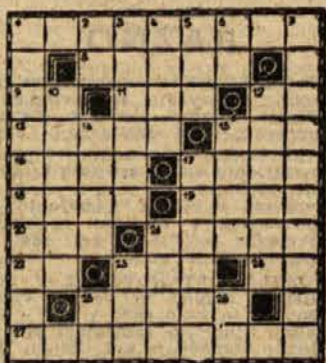
TOVARNA VLOMILSKEGA ORODJA

Čičaška policija je odkrila ilegalno tovarno, ki je izdelovala samo vlomilske orodje. V škatlicah s tem orodjem so bila navodila za uporabo, hkrati pa tudi spisek vseh najboljših advokatov na ozemlju Združenih držav. Tovarna je torej zares solidno poslovala...

HELIKOPTERJI V MESTNEM PROMETU

V ZDA so izročili prometu prvi helikopter na reaktivni pogon. Novi helikopterji, ki so jih že začeli serijsko izdelovati, bodo oskrbovali vsakdanji mestni promet. Pri serijski izdelavi bo stal en tak reaktivni helikopter tisoč dolarjev.

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. ploščad, 8. dečni pritok Save, 9. kratka na recepu, 11. turški dostojanstvenik, 12. igralna karta, 13. napet, 15. bodica, 16. skrajšano ime za utežno enoto, 17. orientalski plemič, 18. moško ime, 19. pritok Donave, 20. gozdni sadež, 21. posoda za kuhanje, 22. začetnici mesta v Vojvodini, 23. vrsta sporta, 24. začetnici primka in imena slovenskega pisatelja, 25. zdravilna rastlina, 27. strupena ameriška kača.

Navpično: 1. enoletna rastlina, 2. latinski predlog, 3. starorimski cesar, 4. južni sadež, 5. osebni zaimek, 7. celina, 10. prostor nad prepado, 12. prebivalec stare države v Arabiji, 14. prvi letalec, 15. del zgradbe, 17. složen, 21. prometno sredstvo, 23. prijeten za pogled, 25. predlog, 26. simbol za natrij.

REŠITEV KRIŽANKA Z DNE 26. APRILA
Vodoravno: 1. Dardanele, 9. Est, 10. silak, 11. st. k, 13. Naks, 14. Rus, 16. not, 17. tkalica, 20. te, 21. jo, 22. morнар, 24. brv, 26. Poe, n, 27. ropa, s, 29. pi, 30. Anina, 32. las, 33. testament.

Nedeljski lovec z dobro dresiranim psom

OBOROŽENO SPREMSTVO za Magno Carto

Ko so prepeljali kopijo znamenite Magne Carte v Ameriko, da bi jo tam razstavili na festivalu v virginjskem Jamestownu, so pristojne oblasti izdale posebne ukrepe za varnost tega dragocenega dokumenta. Kopijo so prenesli iz Državnega arhiva, kjer hranijo del dokumentov grofije Lancaster, pod oboroženo stražo in jo vkrkali na veliko čez-oceansko ladjo »Queen Elisabeth«.

Med potovanjem je za dokument osebnost skrbel eden izmed visokih funkcionarjev Državnega arhiva Velike Britanije.

Poglavitna težava je bila v tem, kje bi na ladji našli najbolj ustrezno mesto, kjer bi dragocena listina ne bila izpostavljena vlagi, oziroma vlažnemu zraku. Oboroženi stražarji pasijo na dokument tudi vse dni festivala.

Britanski državni arhiv ima dve kopiji Magne Carte. Ena je druga izdaja listine, ki jo je podpisal v njeni dokončni in nespremenjeni obliki angleški kralj Henrik III. Druga izvrstno ohranjena kopija pa je iz leta 1297. Z njo je bil potrjen in znova oživilen Ukaz o svoboščinah. Zda so v Ameriko poslali listino Inspecimus, kjer jo bodo razstavili na že omenjenem festivalu, ki ga prirejajo za 350 letnico ustanovitve nekdanje britanske kolonije Virginije.

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

Oboroženo spremstvo za Magno Carto

kih funkcionarjev Državnega arhiva Velike Britanije.

Poglavitna težava je bila v tem, kje bi na ladji našli najbolj ustrezno mesto, kjer bi dragocena listina ne bila izpostavljena vlagi, oziroma vlažnemu zraku. Oboroženi stražarji pasijo na dokument tudi vse dni festivala.

Britanski državni arhiv ima dve kopiji Magne Carte. Ena je druga izdaja listine, ki jo je podpisal v njeni dokončni in nespremenjeni obliki angleški kralj Henrik III. Druga izvrstno ohranjena kopija pa je iz leta 1297. Z njo je bil potrjen in znova oživilen Ukaz o svoboščinah. Zda so v Ameriko poslali listino Inspecimus, kjer jo bodo razstavili na že omenjenem festivalu, ki ga prirejajo za 350 letnico ustanovitve nekdanje britanske kolonije Virginije.

